nû Roj

Yıl: 1 Sayı: 13 2 - 8 Kasım 1996 | Haber yorum gazetesi / Rojnameya nûçeyî û şiroveyî | 100.000.TL 3 DM (KDV. Dahil)

JI SEÎD YÛSIV RÊZE KONSER

'Îşev şevka baranê'

Ev demeke dirêje Seîd Yûsiv li Sitembolê ye. Beşdarî şeva piştgiriya Azadiya Welat bû, li NÇM ê û li MEDKOM ê konserdan. Hunermend pirsên hevalê me yên li ser muzîka Kurdî bersivand. R. 8

KARACADAĞ FM'DEN MEHMET URAL:

Hedef kitlemiz, ezilmişler

RTÜK tarafından 7 gün kapatma cezasına maruz bırakılan Urfa'daki Karacadağ FM yetkilisi Mehmet Ural, dinleyicilerinin "sesimizi Brüksel'de de Urfa'da da susturamazlar" dediğini aktardı. S. 9'da

İntihar eylemlerini gerçekleştiren PKK'lilere yönelik Türk basınındaki iftira ve çarpıtmanın tarihi kökleri var

Küfür yazıcılığı sürüyor

Türk basınının çoğuna göre, intihar eylemleri "zorla yaptırılıyor." Bu mantığa göre, eğer bu eylemleri yapmasalardı, sözü edilen militanlar öldürülecekti! Kürt direnişçilere yönelik böylesi yalan ve iftira kampanyasının tarihi kökleri bulunuyor. Derya Atay'a "bir jandarma çavuşuyla ilişkisi vardı" diyebilen; Zeynep Kınacı hakkında "psikolojik dengesi bozuk, hamile, uyuşturucu bağımlısı" gibi iftiraları yazabilen; Leyla Kaplan için "örgütten ayrılmak için mektup bırakmış" senaryolarını uydurabilen ve Güler Otaç'a "cesaret hapı içmiş" iftirası yönelten basının bu yönden köklü (!) bir geleneği bulunuyor.

Saîdê Kûrdî, Kürtçe okullar açılmasını isteyen bir dilekçe yazdıktan sonra "deli" ilan edilmişti. Şex Saîd için ise Cumhuriyet gazetesi, "şeyh değil şaki... okuma yazma bilmeyen cahil... aptest ve namaz bilmez... müritleri köpek ve çakal gibi" diyebilmişti. Aynı gazeteye göre Kürtler helayı bile bilmiyordu. Böyle bir basın, Seyit Rıza'nın adeta meydan okuyan mektubundan, -mektubu yayınlamaksızın!- "Seyit Rıza aman diledi" manşetiyle bahsedebilmişti. Bu kampanyalardan, Kürtleri düşman görmeyenler de payını alıyordu. Son örnek, "şizofren" ilan edilen Tomris Özden'di. S. 11'de

TÜRK BASININDA KÜRTLER'E KÜFÜR YARIŞI

ŞÊX SAÎD | SEYÎD RIZA | LEYLA KAPLAN | GÜLER OTAÇ

Küfür ve çarpıtma geleneği sürüyor. Şêx Saîd'e "okuma yazma bilmez, cahil" diyen; Seyîd Riza'nın mektubunu "Seyîd Riza aman diledi" şeklinde 180 derece ters biçimde yansıtan küfürbaz basın, intihar eylemleri geliştirenlerden Leyla Kaplan için "örgütten ayrılık mektubu", Güler Otaç'ın için de "cesaret hapı" yalanlarını pompaladı.

'BAYRAM' KORKUSU - Yukardaki fotoğraf, Diyarbakır'daki 'Cumhuriyet bayramı kutlamaları' esnasında çekildi. Halksız bir cumhuriyetin halka silah doğrultarak kuruluşunu 'kutlama'sını gösteren bu fotoğraf, 73 yıllık sürecin niteliğini de ele veriyor.

Yasak Cumhuriyeti'nin 73. yılı 'kutlandı'

Kuruluşundan bugüne yüzde 72'si tek parti şefliği, sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal'le geçen 'cumhuriyet'in 73. yılı, geçtiğimiz hafta yine devlet erkanınca ve sabotaj korkularıyla 'kutlandı.'

Yaptığımız araştırma, 73 yılına giren sürecin, tek parti diktatörlüğü dönemi bir yana bırakılsa bile, tam 53 yılının sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal'le geçtiğini ortaya çıkardı. S. 5'te

İHD'den cezaevleri uyarısı

HABER MERKEZİ- İnsan Hakları Derneği (İHD) İstanbul Şubesi Cezaevi Komisyonu, Adalat Bakanı'nın "açlık grevleri bitti" demecinin aksine; Erzurum, Elbistan, Amasya, Malatya, Ordu, Trabzon, Aydın, Nazilli ve Zile cezaevlerinde açlık grevlerinin devam ettiğini bildirdi. Durumun kaygı verici olduğu vurgulanan açıklamada, Adalet Bakanlığı'nın tecrit politikaları geliştirmesi ve özel timin cezaevlerine girmesine yönelik projeler geliştirmesinin yeni katliamları çağrıştırdığı da belirtildi. 30 Ekim günü bir basın açıklaması yapan İHD İstanbul Şubesi Cezaevi Komisyonu, "cezaevlerinde yaşanan sorunlar artarak devam ediyor" dedi. Süresiz açlık grevi ve ölüm orucu eylemlerinin ardından yapılan anlaşmaya uyulmaması ve yeni hak gasplarının gündeme gelmesiyle tüm cezaevlerinde başlayan huzursuzluğun Diyarbakır Cezaevi'nde gerçekleştirilen katliamla daha da boyutlandığı ve yeniden tüm cezaevlerinde (Devamı S. 11'de)

"Dersim'deki durum 38'den daha vahim!"

CHP heyetinin hazırladığı raporla yeniden hatırlanan Dersim gerçeğini Tunceli Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği Genel Başkanı Salman Yeşilgöz, gazetemize anlattı. Yeşilgöz, "1938'de sürülenlere arazi ve ev verildi. Hiç olmazsa sağ kalanlar açıkta kalmamıştı. Bugünkü duruma baktığımızda ise ortaya korkunç bir tablo çıkmaktadır. İnsanlarımız kendi yerlerinden sürülmüşlerdir; aç ve açıktalar. Sağlık sorunları tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Bu yüzden durum 1938'den daha da vahimdir" dedi. S. 3'te

'Bölgede hukuk yok'

Diyarbakır Baro Başkanlığı'na yeniden seçilen Hüseyin Tayfun'la görüştük. S. 3'te

Dersim yaşlıları 1938'le 1996'yı birlikte yaşadı.

Kürt sorununda yeni aşama

Sonunda beklenen gerçekleşti. Bölgesel savaş fiilen Batı'yı da sardı. Ardarda patlayan bombalar çok sayıda can almaya başladı. Yeni gelişmenin yol açtığı panik dalga dalga her kesimi sarıyor. Kafalara takılan soru, bu işin sonu nereye varacağı.

Devletin sözcüleri ek güvenlik tedbirlerinden bu işi üç ayda bitirebileceklerinden söz ederek paniği önlemeye çalışıyorlar. Bitmeyen nakaratlar dizisi devam ediyor. Ama hiç bir telkin ve vaat halkı teskin etmeye yetmiyor. Kafalara takılan hep aynı soru ve aynı umutsuzluk. Diyelim ki ek tedbirler alındı, diyelim ki hamile kadınlar arandı ve diyelimkileri arttırdık, nolacak? ölmek ruhu acı çeken bir insanı sarmayagörsün. Hiç bir önlem patlamaya hazır canlı bombaların önüne geitançemez. Ta ki sağduyu, akıl, nesnel gerçeği görme yetisi ön plana çıkana kadar. Basın ve yayın kuruluşları ne yapıyor? Şimdiye kadar kirli savaşı körükledikleri yetmiyor gibi son gelişmelerde de aynı tutumları sürdürüyorlar. Onlar işin iç yüzünü ve nedenlerini açıklayacakları yerde intihar eylemlerini gerçekleştiren militanların ilaç alıp almadığı, kimin bu yola teşvik ettiği ile ve daha birçok başka ayrıntı ile ilgileniyorlar. Ya da devlet erkanının sözlerini menşete çıkartarak şirinlik yapıyorlar.

Savaş bitmeli ve bitebilir de. Nasıl mı? Savaşın sebepleri doğru bir şekilde kavranırsa Kürtler kendi ülkelerinde refah içinde yaşarlarsa tüm uygar uluslar gibi özgür olurlarsa; silahlarda susar, bombalar da patlamaz, bu ülkenin kaynakları tüketilmez, kirli savaşın yarattığı insanlık sorunu da son bulur.

Güney'de ki gelişmeler hergün bir yenisi daha ekleniyor. Yaşanan iç savaştan sonra ateşkes ilan edildi ve taraflar yeniden ve bu kez Ankara'da masaya oturtuldular. ABD, İngiltere, Türkiye, KDP ve YNK yetkilileri şimdilik masada yer alanlardır. Başarısızlıkla sonuçlanan Dublin görüşmelerinden sonra Ankara'da ne sonuç çıkacağı henüz belirsizdir. Kürtler Dublin'deki koşullardan daha geri konumdadırlar. Ancak Kürt sorunu bölge devletleriyle birlikte masaya getiriliyor. Sorun bölgeye taşınmıştır, İran, Irak, Türkiye sorunun esas tarafları olarak işin içine girmişlerdir. Ve artık onlarla birlikte ortak bir çözüme ulaşılacaktır. Kürtlerin bu kurtlar sofrasında ne kazanacakları izleyecekleri politikalara bağlıdır. Şimdilik Güney dışındaki parçalar dışarıda tutulmuştur. Bu da sorunun köklü çözümünden henüz uzak olduğunu gösteriyor.

Haftalık veya aylık Kürt dergi ve gazetelerinin yazıişleri müdürlerinin çoğu aranıyor

Kürt basını firarda!

DGM'ler yüzünden Kürt yayın organları sık sık yazıişleri müdürü değiştirmek zorunda kalıyor. Birkaç sayı sonra ceza alan müdürlerin yerine yenileri bulunmaya çalışılırken, açılan davalar ve verilen cezalar nedeniyle 'aranan' konumuna düşen müdür sayısı da hızla artıyor.

Ulusal Basın Birliği kuruldu

HABERLERİ SAYFA 4'TE

Güney yine masadaydı

HABER MERKEZİ- Güney Kürdistan, bir yıl içinde dördüncü kez yine yabancıların da yerlerini aldıkları masaya yatırıldı. 1996'nın dördüncü zirvesi, geçtiğimiz ay Mesut Barzani ile Celal talabani'nin ayrı ayrı Ankara'da temaslar gerçekleştirmelerinin bir devamı biçiminde gelişti, fakat bu kez 'taraflar'la birlikte gerçekleşti.

Geçtiğimiz hafta Ankara'da düzenlenen zirve toplantısına KDP Politbüro üyesi Sami Abdurrahman, KDP Ankara Temsilcisi Sefin Dizayi, Güney Kürdistan Hükümeti bakanlarından Pirod İbrahim, KYB yönetiminden Adnan Mufti ile Muhammed Teyfik, KYB Ankara Temsilcisi Şezad Saib, ABD Dışişleri Bakanı Yardımcısı Robert Pelletraeu, ABD Ortadoğu Masası Şefi Robert Deutch, ABD Ankara Büyükelçiliği'nde görevli Askeri Politika uzmanlarından Sheldon Raport ile Francis Ricciardone'ın yanı sıra ABD Ulusal Güvenlik Konseyi'nden bir görevli, İngiltere Ankara Büyükelçiliği'nden Franz Baker ile Jon Benjamin, Türkiye'yi temsilen TC Dışişleri Bakanlık Müsteşarı Onur Öymen, TC Ortadoğu Masası Şefi Ecvet Tezcan, MİT ve Genelkurmay yetkilileri ve Türkmenler'i temsilen Türkmen Cephesi'nden Sinan Çelebi ile Mustafa Yayçılı katıldı.

Toplantıda ABD heyetinin Güney'de Irak ve İran etkisini azaltacak formüller üzerinde durduğu ve bunun için KDP ile KYB arasındaki çatışmaların sona erdirilmesini istediği bildirildi. Öte yandan, Türkiye'nin ise 'Türkmen kartı'nı yeniden masaya getirdiği; PKK'nin Güney'deki varlığını sona erdirmek veya azaltmak için Güney örgütlerine baskı yapmaya çalıştığı belirtildi.

Çoğu Kürt çevresi ise, Güney Kürdistan topraklarında halledilmesi gereken sorunların Ankara'da masaya yatırılmasını "en azından talihsizlik" biçiminde değerlendiriyorlar. "Güney Kürdistan'da iki ay öncesine dönüldüğü" yorumları da sıkça yapılıyor.

Esnaflardan çözüm çağrısı

Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odası, bölgedeki ekonomik sorunların siyasi sorunlardan ayrı tutulamayacağını belirtti ve Olağanüstü Hal'in bölge ekonomisini de yok eden bir uygulama olduğunu açıkladı. Oda'nın bölge sorunlarıyla ilgili olarak hazırladığı raporda "devlet, bölge insanını tatmin edici siyasi adımlar atmalıdır" denildi. S. 5'te

Ulusal kimlik ve ulusal kültür üzerine

Hasan YALÇIN

Dımılı-Daylam teorisi eskiden Dersim'in şimdi ise Bingöl'ün bir kazası olan Kığı'de yoğunlaştığını görmekteyiz. Thomas Andzromeni'nin Delemik dediğine, Antranik Telmig demektedir. Bu sözcük Kığı'nin Dımlek diye adlandırılan köyü ile ilişkilidir.

Kuzeybatı Kürdistan'da Kürtçenin Goran lehçesi Zazaki ve Dımılki diye adlandırılmaktadır. Dımılı sözcüğü bir çok batılı araştırmacının bu sözcüğün Daylem adından geldiği varsayımına kaynaklık etmiştir. Dımılı-Daylem teorisinin daha önce Ermeni kökenli yazar ve araştırmacılar tarafından ortaya atıldığı yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır. Daylem sözcüğünün 10.yüzyılda buveylı oğulları diye adlandırılan devletle ilişkilendirilmesi bu teorinin tarihi kökleri konusunda bulanıklığa yol açmakta. Goran Zaza lehçesini konuşan Kürtlerin etnik kimliği konusunda bulanıklık yaratılmaktadır. Kurt dumanlı havayı sever misali, bu bulanıklıktan Osmanlı mirasçısı Türk şovenistleri yararlanarak, bu teoriyi Kürtleri bölmenin bir aracı olarak kullanmasına neden olmaktadır.

Dımılı-Daylem teorisini savunan Kürt kökenli olmayan araştırmacı-yazarların görüşleri kısaca şöyledir;

Hollandalı M.Van Bruinessen şöyle diyor; Dersim Kürtlerinin bir bölümü Zaza'dır. Daylemliyi çağrıştıran bir biçimde kendilerine dımılı demektedirler. Kuzey Kürdistan şivelerinden çok Guraniye benzeyen bir dildir. Aralarında başka kültürel benzerlikler vardır. Guranlar gibi özellikle de Hewramiler gibi Dersimliler de Orta-Daylem'e sert koşulları olan vahşi bir bölgeye (dağlık bölge vb.) yerleşmişlerdir. Kürt ulusalcılarına göre, (Hewramiler ve Zazaların) Kürt olduklarına şüphe yoktur. Dilbilimci O Mann, K. Hadank ve Mac Kenzie kararlılıkla bu görüşü red etmektedir.

Alman kökenli K.Hadank ise şöyle diyor; Dımılı kelimesinin Dailemi'den geldiğini, L ve M harfinin yer değiştirdiği göz önüne alınarak, (Türkçe'deki toprak kelimesinin Torpah, Toprak gibi söylenmesi vb) çok olası bir durum görüyorum. Dımılı-Daylem teorisi 1928'de 2.bandın bitiminde benim anlattığımdan daha eskidir. Bu teoriyi 1900 yılında F.C.Andreas'ın görüşünün, A.Christensen tarafından tanıtılmasından 20 yıl önce Ermeni Atranik Dersim adlı kitabında ileri sürmüştü. Yine K.Hadank şöyle der; Hazar Denizi'nin güneyinde yaşayan Daylam'ın Dersim ilişkisi Henrieh Kipert'in; C.Hausknecht'e (Roetenim. Orient) Kığı Dilimli aşiretiyle bağ kurdurur. J.Markwarf'ın Dilimli adını dikkate almamasını eksiklik olarak değerlendirir. (Bkz. M.Kalman Dersim Direnişleri)

Amerikalı Mac Kenzie ise şöyle der; Zazaca ile Goranice'nin birbirlerine çok yakın ve ilişkili oldukları, Zaza adının Z'sinin çok kullanılmasından dolayı komşularınca takılmış bir lakap olduğu ve Dimli isminin Dailemi'den geldiğini, A.Chrisensen'e dayanarak ileri sürmektedir. (Bkz. M.Kalman Dersim Direnişleri)

Tanınmış Ermeni milliyetçisi Antranik şöyle der; Thomas Andzroeni'nin Delemik diye yazdığını Antranik Telmiş olarak bahsetmektedir. Telmigleri de Dımılı'lerle ilişkilendirmektedir. (Bkz. M. Kalman, Dersim Direnişleri)

Yukarıda bahsedilen yazarların görüşlerini toparlayacak olursak, Dımılı-Daylam teorisi eskiden Dersim'in şimdi ise Bingöl'ün bir kazası olan Kığı'de yoğunlaştığını görmekteyiz. Thomas Andzromeni'nin Delemik dediğine, Antranik Telmig demektedir. Bu sözcük Kığı'nin Dımlek diye adlandırılan köyü ile ilişkilidir. Osmanlı kaynaklarında Dımlek bir aşiret veya kabile anlamında kullanılmaktadır. Kığı'nin Dımlek köyünde oturanlar Lolan veya Hormekan diye adlandırılan aşiretlerle ilişkilidir. M.Nuri Dersimi, bu iki aşiretin konuştuğu lehçeyi belirtirken Lolan aşiretinin Zazaki, Hormekan aşiretinin ise Kurmanci lehçesini konuştuklarını belirtmektedir. Dımlek sözcüğü Dımılki sözcüğünün bozulmuş bir biçimi olduğu kabul edilebilir. Ama sorun bu sözcüğün kaynağı nedir konusunda bulanıklık yaratılmasıdır. Dımılı sözcüğü kanaatimce Kürt aşiretlerinin Milan ve Zilan diye ikiye bölünmesi (veya gruplandırılmasıyla) ilgilidir. Hormekan veya Lolan aşireti büyük ihtimalle Milan grubu içinde yer alıyordu. Kürt aşiretlerinin Mil ve Zil (Milan ve Zilan) diye sınıflandırılması kesinlikle Osmanlı Sultanı Abdulhamit dönemine ait değildir. Bu sınıflandırma kesinlikle daha eskidir. Dımılı sözcüğü çoğu zaman Dunbuli veya Dunbeli diye adlandırılan aşiretin adıyla da karıştırılır.

Kürt kadını başlıklı bir incelemesi olan Fransız Lucien Garnet Dersim'den bahsederken, şimdi Mazgirt diye adlandırılan yerde Baleki adı verilen yaylardan bahseder ve bu arada Ermeni yazar Abouyan'a dayanarak, Baleki Baran adlı iki kardeşin Asur Kralı Sancherib'in çocukları olduklarını, babalarını öldürerek Urmiye gölünün güneyinden Garzan (Sosan mıntıkası) dağlarını aşarak Mazgirt yöresine geldiklerini belirtir ve Dumbeli nahiyesinde Zazaca'nın konuşulduğunu da söyler. Abouyan'ın söyledikleri üzerinde durulması gereken önemli bir belirlemedir. Dımılı sözcüğünün Durlonli veya Dunbeli adıyla karıştırıldığı dikkate alındığında sözcüğün tarihsel kökeninin daha da eskiye gittiği görülmektedir. Goran-Zaza lehçesi üzerine ilk araştırma yapan ve bu lehçeyi Kürtçenin bir lehçesi olarak değerlendiren Rusyalı Peter Lerch, Diyarbakır'ın Hani, Elazığ'ın Palu ilçesinden olan Osmanlıların yanında savaşa katılmış olan iki esirin verdiği bilgiye dayanarak Zazaki ve Dımılı sözcüğünün Dubeli adıyla karıştırıldığını söyler. Abouyan'ın dediği gibi Dunbeli diye bir nahiye yoktur. Dunbeli sözcüğü ile Baleki (veya Balikan) arasındaki zorlama bir bağlantı yaratmaktan kaynaklanıyor. Dunbeli sözcüğü ikiye bölünerek incelendiğinde, bu sözcüğün Dum ve Beli diye iki sözcükten oluştuğu görülmektedir. Dun sözcüğü Adıyaman'da bir kazanın adı olarak geçiyor. Bazı kaynaklarda su sözcük Cun diye geçiyor. Dolayısıyla bu sözcüğün Adıyamanla bağlantısından söz edilebilir.

Goran-Zaza lehçesi üzerine ilk araştırma yapan ve bu lehçeyi Kürtçenin bir lehçesi olarak değerlendiren Rusyalı Peter Lerch, Diyarbakır'ın Hani, Elazığ'ın Palu ilçesinden olan Osmanlıların yanında savaşa katılmış olan iki esirin verdiği bilgiye dayanarak Zazaki ve Dımılı sözcüğünün Dubeli adıyla karıştırıldığını söyler.

Moc Kenzi'nin Zaza adının Dımılilere 2 harfini çok kullandıklarından dolayı lakap olarak verildiğini belirtmesi ilginçtir. Şöyle ki Pehlenice ile Persan dili arasındaki önemli ayrımlardan biri, Persan dilindeki D harfinin Pehenice'de, Z harfi ile karşılandığı biliniyor. Eğer Mac Kenzie önyargılı olmasaydı, Zaza adının Persan dilindeki Dada adından geldiğini belirtmesi gerekirdi. Fakat Mac Kanzie önyargılı olduğu için bunu belirtmekten kaçıyor. Bu konuda Zaza adının etimolojik incelemesi tarafımdan Hasan Fırak imzasıyla Medya Güneşi'nde açıklandığı için bu konuya tekrar girmek istemiyorum. Bence dil açısından Goran-Zaza lehçesi incelenirken D, R, ve J harflerinin dönüşümünden çok, bu lehçedeki V harfi üzerinde durmak gerekiyor. Neden Zazaki lehçesinde V harfi çok kullanılıyor diye düşünmek gerekiyor.

Dımılı-Daylem teorisini savunan V.Minorsky ise Daylem adının kökenini belirtirken bu arada bu sözcüğün kökeni hakkında tam soruşturma yapılmamaştır diye görüşünü belirtir. Bu arada bu sözcükle ilgili İran'ın bir liman şehri olarak belirtilen Bender-Daylem adını da verir. Kanaatimce Bender-Daylem sözcüğünün doğrusu Derbend sözcüğünden türetilen Bende sözcüğü dikkate alındığında Derbend'in Daylem olması gerekirdi. Derbendi sözcüğü Farsçada geçit tutmak anlamına geliyor. Liman şehrinde de geçit diye bir olay olmadığına göre, bu yer adının aslında Şehri-Zor yöresinde, Zağros dağlarının bulunduğu yerde olması gerekirdi. Derbend-i Daylem yöresinin Şehri-Zor yöresinde olduğunu kabul ettiğimizde, tanınmış Arap coğrafyacılarından Yakut'un Daylem yöresini Şehri-Zor'da olduğnu belirtmesi gerçeklik kazanmaktadır. (Bkz. İslam coğrafyacılarında İnan) Daylem sözcüğü 10. yüzyıla ait bir addır. Bu adın daha uzak geçmişi Delan'dır. (Bazı kaynaklarda Delam geçiyor) Delan adı zamanla Daylem'e dönüşüyor. Delam yöresi adı Pavtler ve Sosaniler döneminin idari ve siyasi yapılanması adlı eserde de geçiyor. Dolayısıyla Dımılı Daylem teorisini 10. yüzyıla ait bir olaymış gibi belirtmek, bilinçli bir çarpıtmadır. Gerek Mac Kenzie'ye gerekse F.C.Andreas'a yine Hewraman ve Pawş lehçesi üzerine araştırma yapmış olan Agemayer Benedictensen'e tarihi kaynaklık eden Danimarkalı Arthur Chrisensen üzerinde durmak gerekiyor. Arthur Christensen İran üzerine özellikle Sasaniler devleti dönemine ilişkin eserleri olan bir İranoloğ'dur. Denilebilir ki Dımıl Daylem teorisinin 10. yüzyıla ait bir olaymış gibi gösterilmesi oportünistliktir. Başka bir deyişle bilim adamı gerçekliği ile bağdaşmayan bir davranış biçimidir.

Öte yandan, İslam coğrafyacılarında İnan adlı eser incelendiğinde, Debil ve Delan sözcükleri dikkati çekmektedir. Erdebil ve Erdelan yer adları gözönüne alındığında bu sözcüklerin eklemli bir sözcük olduğu anlaşılmaktadır. Yani Debil adı Erdebil, Delan adı ise Erdelan olmuş. Şerefname'de Erdelan beyliği anlatılırken, Diyarbakır yöresinden gitmiş baba Erdel diye birinden bahseder ki kanaatimce Diyarbakır yöresinden Şehrizor'a gitmiş Baba Erdel diye biri yoktur. Şerefname'deki bu anlatım, daha önceki anlatımı çürütmektedir. Gelbegleri ile ilgili bölümde Şeyh denir; sözün özü Abbas Aka'nın Merkezi Zelen kalesi olan ve 12.000 atlı ihtiyadı elinde bulunduran, Şehrezol'lu (Şehre-Zor) Beyke beyin hizmetinde bulundu. Beyke bey Ardelan ailesinden gelmektedir. İngiliz araştırmacı Harle Sykes'e, Erdelan beyi Amerullah Han, kendilerinin davetli bir misafir olarak yöreye geldiklerini (tarih vermiyor) ve Pijder adlı aşirete mensup olduklarını açıklıyor. Biz Osmanlı kaynaklarında Manas'ta hüküm süren Zulkadir oğulları beyliğinin bazen kaynaklarda Dulkadir oğulları diye yazıldığını görüyoruz. Bu adın başındaki D harfi ile Z harfi arasındaki değişim dikkate alındığında Zelan kalesi adının Delan olması gerekir. Bu değiş dolayısıyla yukarıdaki açıklamaları somutlaştırmaktadır. Öte yandan, Şerefname'de Merkezi Silvan'dan Mervani Kürt devletinin kurucusu Ebu Ali oğlu Bediye gösterileceğine Ahmet diye gösterilmesi dikkati çekmektedir. Ahmed Aduddevle lakabıyla tanınan Daylem devletinin kurucusudur. Ana tarihçesi İbn ül Arzak Mervani Kürt devleti adlı eserinde Bad'ın Harput (şimdi Elazığ'ın nahiyesi) olduğunun kanısında. Daylemli olduğunu belirtmesi dikkate alındığında anlatımda bir çarpıtma olduğu (Şerefname) görülüyor.

Konunun aydınlanması için 10. yüzyıldaki Daylem devletiyle sınırlandırılmasına karşı Pantlar ve Sasani devletlerinin tarihi, bu devletlerin ve Avesta dilinin yani Pehlevice'nin incelenmesi gerekiyor. Bu konuda karşı tezler geliştirmeden konuya açıklık getirmek zordur.

Eleştiri ya da hakaret!..

B.AZAD

Kürt halkı 20.yüzyılın sonuna gelindiğinde bu yüzyıla iki önemli özelliği ile damgasını vurmuştur.

Bu nedenle 20.yüzyıl Kürt halkı açısından büyük önem taşımaktadır. 20. yüzyıl Kürt halkının kendini yeniden yaratma süreci olacaktır. Kürdistan'ın mevcut statüsü, uzay çağına damgasını vuran güçlerin utançlarını da taşıyan bir sürecin aynasıdır.

Kürt halkı dünyada ülkesi işgal altında en büyük ulus olup varlığı yasak, ya da suç sayılan tek ulus olma özelliğine sahip konumuyla dünyanın sıcak gündemindeki yerini almaktadır. Böylesine örnek bir konuma sahip olan Kürdistan ile ilgili dost, düşman herkes teori üretiyor. Üretilen teorileri, doğal olarak, dost ve düşman teorileri gibi iki bloka ayrımak mümkündür.

Düşman güçlerin teorileri üzerinde bu yazının amacı nedeni ile durma gereği duymuyorum. Düşman güçlerin tarih boyunca varlık nedenlerinin gereği olarak bu teorileri üretmeleri doğal karşılanır. Ancak ben dost güçlerin ya da kesimlerin geliştirdiği teori ve bazı yersiz yakıştırmalar üzerinde durmak istiyorum. Konu Kürdistan olunca, teori silahşörlerinin sayısı da oldukça artıyor. Bu teori silahşörleri arasında özellikle Kürtlerin de bulunması konunun irdelenmesinin önemini daha da arttırıyor.

Teori silahşörlerinin zehir zemberek silahlarından (kalemlerinden!) haklı ya da haksız, yerli ya da yersiz olmasına bakılmaksızın; ihanetçi, cahş, işbirlikçi, teslimiyetçi, reformist, milliyetçi, feodal, uşak, muhbir, terörist... gibi deyimler üretilmiştir.

Bu yakıştırmaların özellikle, Kürdistan olgusu ile birlikte anılması daha bir ilginç durum arz ediyor.

Kendi ülkesinin kaderini halkının çıkarları temelinde değiştirmekle yükümlü olan bazı unsurların, bu gezegende yaşamıyorlarmış gibi, olur olmaz yakıştırmalarda bulunmaları, düşmanın saldırı teorileri ile biçimsel anlamda bir paralellik arz ediyor.

Bir Kürdistanlı olarak ülke toprakları üzerinde yaşama fedakarlığını gösteremeyen (mevcut durumla) bir fert olarak sözünü ettiğim konumdaki, özellikle, Avrupa patentli ve kendilerine bazı kimlik yakıştırmalarında bulunan artıyı tüketmiş, eksiyi de tüketmek üzere olan bazı siyasileri ülkemizin, özellikle Güney parçasına ilişkin dostluk ve bilimsel sınırları aşan değerlendirmeleri konusunda bir kez daha uyarma gereği duyuyorum. Öz olarak ihanetçi ilan ettiğiniz Talabani ya da Barzani ile önce kendinizi bir terazinin kefesine koymak durumundasınız. Bu önderlerin yıllardır tekrarladıkları olumsuzluklarına ya da sizlerin deyimi ile işbirlikçiliklerine rağmen, halen bu parçadaki halkımız tarafından önder olarak kabul görüyor olmalarını görmek ve anlamak durumundasınız.

Siz ülkesini terk etmeme yürekliliğini ve özverisini gösteremeyen kahramanlar, yıllardır sıfır asfaltlı başkentlerde aynı edebiyatları üreterek yanlış ya da hataları önleyemezsiniz.

Hodri meydan! Madem "ülkemiz" diyorsunuz, dahası kendinizden büyük konuşuyorsunuz, neden halkınızın içine gidip aynı zulmü tenefüs ederek, sözünü ettiğiniz teorilerinizi bedelini ödeyerek pratiğe aktarmıyorsunuz. Bu yürekliliği gösterin ve sonra da bu yakıştırmalarda bulunma hakkını kendinizde görün. Tabii ki bu iş kolay olmadığı gibi bu bedeli ödemeyi de herkes göze alamaz.

Sıfır asfaltlı kapitalist başkentlerde burjuva nimetlerden yararlanıp yalnız kendinizden sorumlu olduğunuz için çok rahat saldırı teorileri üretebiliyorsunuz.

Ateş çemberi içerisinde yaşamak zorunda bırakılan 5-6 milyonluk bir halkın siyasi ve ekonomik sorumluluklarını taşımak durumunda olsaydınız, bu düşmanca saldırı teorilerini üretemezdiniz.

Hem siyasal örgütlülük sürecinin dışında kalacaksınız, hem de saldırı teorilerini üreteceksiniz. Bu işin kolay tarafıdır. Başarmamanız için neden yoktur. O ateş çemberinde mücadele ederek bedel ödeyenlerin yapabilecekleri yüksek dozlu eleştirileri bir ölçüde anlamak olanaklıdır.

Ama o ateş çemberinden kaçan ve dışında kalmayı yeğleyen Avrupa patentliler, ülkemizdeki gelişmelere ilişkin değerlendirme ve eliştirilerinin dozunda mütevazı olmak zorundadırlar. Aksi taktirde kendilerine, farkında olmadıkları konumlarını unutmasınlar ki, hatırlatabilecek insanların nesli henüz tükenmemiş ve her geçen gün de artmaktadır.

Ben, sıfır asfaltlı kapitalist başkentlerde oturmayı benimsemiş teori silahşörlerine bir öneride bulunmak istiyorum. Eğer teorilerinizde iddia sahibi olduğunuz gibi, bu teorilerinizin ülkenizin çıkarına bir pratiğe dönüştürme konusunda da bu denli ciddi bir dozda iddia sahibi iseniz, size ihtiyacı olan mazlum halkımızdan neden bunu esirgiyorsunuz?

Ben şahsım adına mütevaziliği kendi teori ve pratik konumumla karşılaştırarak göstermek zorunda olduğuma inanıyorum. Pratik mücadele sürdüren bir yapı, doğal olarak yanlışlık ve hatalar da yapacaktır. Cudi ya da Haftanin'de üretilecek teori, pratik veya yakıştırmalar ile, sıfır asfaltlı ve burjuva nimetli başkentlerde üretilecek teori ve yakıştırmalar doğal olarak farklıdır. Anlatmaya çalıştığım, bu konum itibari ile birbirinden farklılık arz eden iki zeminin değerlendirilmesindeki farklılıkların dikkate alınarak bir değerlendirmenin yapılmasıdır.

Özellikle lider düzeyine gelmiş insanların onurlarını kırıcı ya da seviyesiz yakıştırmalarda bulunmak sureti ile yapılacak eleştirilerin veya hakaretlerin bir yarar sağlamayacağı sahiplerince de bilindiği açıktır.

Yıkıcı ve karalamaya yönelik kişilerin kendini tatmin edici yaklaşımlardan kaçınması, içinde bulunduğumuz süreç göz önüne alındığında çok daha iyi anlaşılır.

Son zamanlarda NûRoj'da da Güney Kürdistan'daki gelişmelere ilişkin değerlendirmelerde eleştiri dozunun aşılması, doğal olarak eleştiri sahiplerinin kendilerini de gözden geçirmelerini gündeme getiriyor.

Başkalarına gösterdiğiniz siyasal olgunluk kadarını görürsünüz. Eleştiri sınırlarını zorlamak ya da aşmak düşmanlık tohumlarının ekilmesinden başka bir şeye hizmet etmez.

Sonuç olarak, yanlış yapmak hiç birşey yapmamaktan elzemdir, diyorum.

OKUR MEKTUBU...OKUR MEKTUBU...OKUR MEKTUBU...OKUR MEKTUBU...

Değerli NûRoj çalışanları, merhaba.

Önce NûRoj gibi bir gazeteyi bize ulaştırıp, kadın köşesi ayırdığınız için emeği geçen herkese sonsuz selamlarımı sunarım.

Ber bir Kürt kızı ve NûRoj gazetesinin sürekli bir okuruyum. NûRoj gazetesinin biz Kürt kadınlara ayırmış olduğu kadın sayfasını büyük bir zevkle okuyorum. Ben de az da olsa düşüncelerimle katkıda bulunmak istiyorum. Bulunduğumuz alanda biz Kürdistan Sosyalist gençleri olarak ne yapmalıyız? Birincil görev; Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinin yanında olup, onun birer neferi olmalıyız. Kültürümüze sahip çıkıp, yüzümüz ülkeye dönük olmalıdır. Ülkemizde var olan gerçekliği kamuoyuna duyurarak, sesimizi yükseltmeliyiz. Kürt gençliği, Kürt ulusunun bugünkü ve yarınki nesilleri olarak durmadan, dinlenmeden, çalışarak mücadele etmeliyiz ki sömürgeciliğin esaret zincirini kırarak atalarımızdan miras kalmış tarihi vatanımızı ve ulusal haklarımızı her ne pahasına olursa, olsun şehit anaların göz yaşları sel ve pınar gibi akmasın. Dersim'den Botan'a ve Zağroslara kadar bu göz yaşlarının dinmesi için biz gençler kanımızla ve canımızla seferber olup, ülkemizde özgürlük tomurcukları yeşersin diye.

Ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesinde tarihi bir adım olan, PYSK'yı selamlarker bir kez daha gençleri ulusal kurtuluş mücadelesine davet ediyorum.

Devrimci selamlarımla

Hicran
DİYARBEKİRİ

28.9.1996'da Almanya'nın Hamm'da yapılan PYSK gecesine katıldım. O gecedeki sevincimi NûRoj gazetesi aracılığıyla dostlarımıza duyurmak istiyorum.

Ben 7 yıldan beridir Almanyadayım. Bu süre içinde Newroz ve diğer gecelere katıldım. Hemen hemen tüm gecelerde belli kademelerde görev aldım. Fakat PYSK'nin kuruluş gecesinde kendimi bir an yasaklı ülkemde hissettim. Yasaklı yoldaşlarımla hasret giderdim. İsveç, Danimarka, Fransa, İsviçre, Hollanda'dan gelen dostlarımız PYSK'nin gecesi sayesinde biraraya geldik. Fakat gecede bulunup konuşamayan büyüklerimiz de vardı. Şex Sâit, Seit Rıza, Dr. Şıvan, Necmettin Büyükkaya, M.Emin Aslan, Urfan Arpaslan, Vedat Aydın ve daha niceleri. Onlar da resimleri ile katıldılar. Bir daha ölümsüzleştiler.

Gecede emeği geçen tertip komitesi ve binanın içinde ve dışında görev yapan genç ve azimli arkadaşlara NûRoj gazetesi aracılığıyla teşekkürlerimi sunarım. Yeni bir gecede yeni arkadaşlarımla buluşmak üzere.

Yaşasın birliğimiz.

Hannovc'den Suphi
KARAAIP

Hevelê heja û welatparêzê giranbiha

Mustafa Tanguner

1959/4.11.1985

Emê te dî têkoşîna xwe ya netewî û şoreşgeri de bidin jiyandin Bila serê gelê Kurd sax be.

PYSK
(Partiya Yekîtiya Sosyalîsten Kurdistan)

PKK ve Güney'de Alternatif olmak

Mehmet MÜFİT

31 Ağustos'ta, PDK-Saddam iktidarı işbirliğinin ortaya çıkardığı gelişmelerde, PKK esasta olayı izleyerek geçiştirdi. Savaş içinde olan bir güç için bu tavır, anlaşılır bir ihtiyat olarak kendisini gösterebilir. Ne var ki, bir takım gelişmelerden sonra bu sefer, "ya ulusal birlik ya da ..." (1) gibi açıklamalar yaparak güneye savaşla müdahale etme eğitimi içine girdi. Ardından "Güney'e PKK alternatifi"(2) çağrılarda bulunarak kitleleri kendi önderliğinde "Ortadoğu Federasyonu" için mücadeleye çağırdı. Bu günlerde ise YNK ve PDK arasında arabuluculuk girişimlerini başlatmıştır.

Bu sonuncusu hiç şüphesiz iyi bir şeydir. Fazla etkisi olmamakla birlikte, bir jest düzeyinde bile olsa olumludur. Ancak; sonuç almaktan oldukça uzak bir girişim olarak kalacaktır.

Güney'de, Kuzey'in devrimci etkisini arttırmak gerçekte, alternatif politikalar ve örgütlenmelerle mümkündür. Böylesi bir durum, Kuzey'de ulusal kurtuluş hareketini bütün muhtevasında yenilemeye kalkışmadan olanaklı değildir. Bunu takiben, Kuzey'de sağlam ve kalıcı ulusal birlikle ortaya çıkmak gerekir.Ancak bu taktirde, Kuzey'in siyasi etkinliği güneyde olumlu yönde bir takım gelişmelerin ortaya çıkmasına yardımcı olabilir. Söylenildiğinin aksine, kuzeyin doğrudan doğruya güneyin sorunlarını üstlenmesi bu koşullarda mümkün görünmüyor. PKK'nin bu doğrultudaki açıklamaları gerçekçi olamaz; iki parçanın sorunlarını aynı anda yüklenmeye kalkışmak, ikisini de bitirme noktasına getirebilir. Kaldı ki, güneyin sorunlarını üstlenmeye yeltenmek hem PDK, hem de YNK ile doğrudan savaş içine girmek anlamına gelir. Dolayısıyla, 1992 PKK-Güney Kürdistan Savaşı ve "2. 15 Ağustos atılımı" sonuçlarını doğurur; ulusal kurtuluş mücadelesini güney de ve kuzeyde zayıflatma, düşmanların işini kolaylaştırma, yüzlerce yurtsever savaşçının yaşamına son verme.

Ancak; ulusal birlikle, güneydeki güçler arasında arabuluculuk yapılabilir, bunun için de öncelikle ilişkilerde, Kürdistan'ı çevreleyen dört sömürgeci devletten bütünüyle bağımsız olmak gerekir. Bu koşulla, güneyin siyasi güçleri birliğe zorlanabilir, yani Türkiye, İran, Suriye ve Irak ile olan ilişkilere çeki düzen vermeden, hatta onlarla olan bağlar koparılmadan ne arabuluculuk ne de birlik olanaklıdır. Bu nedenle, güneyli güçleri ikide bir savaşla tehdit etmek anlamsızdır. Görüldüğü gibi, sözü edilen devletlerin ulusal hareket üzerindeki etkinlikleri, herhangi bir parçadaki ulusalcı güçlerin etkinliğinden daha fazladır. Gerçek Kürt trajedisinin altında bu handikap yatmaktadır denilebilir. O halde, Suriye ve İran ile ilişkileri olan PKK, Güney'de nasıl bir etkinlik geliştirecektir? Arabuluculuktaki başarısı ne olacaktır?

Kuzey'de, ulusal birlik gerçekleşmeden, Suriye ve İran devletleriyle olan ilişkilere son vermeden Güney'de Kuzey'in etkinliğinden ve YNK ile PDK arasında arabuluculukta sonuç almaktan söz edilemez. PKK, Güney'e siyasi çözüm olarak "Ortadoğu federasyonu"nu önermektedir. Güney'li Kürtler de, bağımsızlık dışındaki çözüm önerilerine kuşkuyla bakmaya başladılar. 1991 Mart-Nisan ayaklanmasından bu yana, Güney'de kitleler içinde bağımsızlık talebi sürekli gelişme gösterdi. Halkın bu doğru istemi, PDK ve YNK gibi partilerin önderliklerince sürekli engellendi. Peki, PKK bu sorunda halkın önünü mü açacaktır?

Güneyli Kürtler, kısa vadeli politikalarla sözü edilen önerinin pratik olabilirlik açısından mümkün olmadığını çok iyi biliyorlar. Uzun yıllar boyunca, 1958 Abdülkerim Kasım askeri cuntasıyla başlayan bir dizi otonomi tecrübelerinden çıkarılan sonucun, Irak Araplarıyla bırakın federasyon kurmak, sıradan özerkliğe bile sahip olunamayacağını 250 bin şehit vererek yaşamıştır. Böylesine çarpıcı bir durumda neyin federasyonu Kürt halkına öneriliyor? Bütün dünyada federasyonlar birbiri peşisıra çökerek arkalarında büyük insanlık dramlarını ve kan göllerini bırakırken, biz de, sadece kültürel değil her bakımdan Balkan ve Sovyetler Birliği halklarından daha geri olan halklarla federasyonlaşma savunulmaktadır!? Güney'de Kürt halkının böylesine bir siyasete itibar edeceğini sanmak, onu yakınen tanımamaktır, bilmemektir.

Aslında ortaya atılan Ortadoğu federasyonlaşması fikrinin altında Arap milliyetçiliği ve hegemonyacı emelleri yatmaktadır. Bugünkü koşullarda başka anlama gelmez zaten bu.

Güney Kürdistan iç barış ve demokrasiyi şiddetle istemektedir. Eğer PKK kendisini alternatif görüyorsa, bu temel sorunda yaklaşımını açıkça ortaya koyması gerekmez mi?Alternatif olduğunu söylemekle Güney'de kitleleri ikna etmek mümkün değildir. YNK ve PDK'ye alternatif olmak herşeyden önce iç barış ve demokrasinin yolunu açmaktan geçer; PKK bunu yapabilecek konumda ve durumda mıdır? Gerçekçi olmak lazım.

PKK, Kuzey'de ulusal kurtuluş hareketi içinde sömürgeci devlete karşı yürüttüğü silahlı mücadele sayesinde hakim hale gelmiştir. O, bu hakimiyetini demokrasi ve toleransın yerleşmesi, kitlelerin motivasyonu için kullanabilmiş midir? Kuzey'de mücadelenin esas gücü olmasına rağmen, ulusal birlik için birleştirici rolünü oynamış mıdır? Kendisini eleştiren diğer örgütlere ve aydınlara karşı tutumu ne olmuştur? "Sunduğu" demokrasi nedir? Bu soruların cevapları, PKK'nin güneyde alternatif olup olamayacağını gösterecektir. Kuzey'de birleştirici olamayan, demokrasiyi kuramayanlar, Güney'de ne yapacaklardır. Elde silah, PDK ve YNK'dan daha mı birleştirici ve demokratik olunacak?

Bir diğer önemli sorun da PKK'nin örgütsel planda alternatif olup olmayacağına ilişkindir. Her ne kadar örgütsel dokusu ve bileşeni, Güney'de hakim güç olan PDK ve YNK'dan ayrılıklar gösterse bile, anlayışta, yönetim biçiminde, metodta farklılıklardan sözetmek zordur. Üstelik, Güney Kürdistan PKK'nin kurduğu bir PAK olayını yaşamıştır ve artık o, yeterince Güney'de tanınmaktadır. PKK, kendisine özgü örgütsel yapısıyla güneyde alternatif olma konumuna yükselemez. Güney Kürdistan, geleneksel olanın dışında, daha ileri örgüt biçimlerini görmek istiyor.

Güney'de alternatif çıkış ancak, yine güneyin bağrından, PDK ve YNK'nın imhacı sert dirençlerine rağmen ortaya çıkabilir. Diğer parçalardaki devrimci güçler bu süreci hızlandırmak doğrultusunda ciddi görevler üstlenerek yardımlarda ve siyasi destekte bulunabilirler, bunun yolu açıktır. Ne var ki, güneydeki alternatif çıkışlar, eğer PKK'nın yaptığı gibi, doğrudan denetlemeye çalışılırsa, böylesi bir anlayış ortaya çıkacak olan her alternatif çıkışı daha ilk adımında boğar. Güney'in alternatif çıkışı, kendi yolunu bularak kendi göbeğini kendisi kesmelidir.

1) Özgür Politika, 11 Ekim 96
2) Özgür Politika, 17 Ekim 96

Çukurca ilçe merkezine baskın

HAKKARİ- Hakkari'nin Çukurca ilçe merkezine PKK'lilerce baskın düzenlendi. Baskın sırasında ölen ya da yaralanan olmazken, kontrol noktasını kaçarak terk eden korucunun silahlarına el konuldu.

PKK'lilerin Çukurca ilçe merkezindeki askeri hedeflere yönelik baskın ve taciz eylemleri sürüyor. Haftada en az iki kez baskınların gerçekleştirildiği Çukurca ilçe merkezinde 27 Ekim günü saat 18.00 sıralarında PKK'lilerce baskın düzenlendi. Roketatar gibi ağır silahların da kullanıldığı baskın sırasında, Hürber Mahallesi'ndeki kontrol noktasında nöbet tutan bir korucunun silahları PKK'lilerce götürüldü. Kontrol noktasında nöbet tutan korucunun kaçarak kurtulduğu, Alay yakınlarına düşen roketlerin de herhangi bir tahribat yaratmaması üzerine, baskın sırasında ölen ya da yaralanan olmadığı bildirildi. PKK'lilerin yaptıkları baskın ardından askeri noktalardan ve Emniyet Müdürlüğü'nden yaklaşık iki saat taciz ateşi açıldığı belirtildi.

Hakkari-Şırnak sınırında çatışma

HAKKARİ- Hakkari il sınırı ile Şırnak il sınırı arasında yer alan Şine bölgesinde PKK'liler ile devlet güçleri arasında çatışma çıktı. Çatışma sırasında bir korucu ile 3 asker öldü, 7 asker de yaralandı.

Hakkari-Şırnak il sınırları arasında Şırnak'ın Uludere ilçesinin yolu üzerinde bulunan Şine bölgesinde 25 Ekim günü harekat düzenleyen asker ve korucularla PKK'liler arasında çatışma çıktı. Saat 13.00 sıralarında çıkan çatışmada Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Ertoş bölgesinde koruculuk yaptığı öğrenilen bir korucu ile 3 asker öldü, 7 asker de yaralandı. Yaralı askerler Diyarbakır Askeri Hastahanesi'ne kaldırıldı. Çatışmadan sonra bölgede yapılan harekata son verildiği ve askerlerle korucuların geri çekildikleri öğrenildi.

Gözaltında kayıp endişesi

VAN- Van'da bir süre önce gözaltına alınan Ayşe Tan ile oğlu Mehmet Şakir Tan'ın gözaltında oldukları kabul edilmiyor.

Van'ın Xaçort Mahallesi'nde 23 Ekim akşamı polisçe evine yapılan baskın sonucu gözaltına alındıktan sonra Emniyet Müdürlüğü 'Terörle Müadele' şubesinde sorgulandığı öğrenilen Ayşe Tan (50) ile oğlu Mehmet Şakir Tan'dan 27 Ekim gününden beri haber alınmıyor. Anne-oğulun ilk günlerde gözaltında olduklarının kabul edildiği, ancak 27 Ekim günü kendilerine yeniden yemek ve giyecek götüren yakınlarına polisin "burada değiller, biz onları savcılığa çıkardık ve serbest bıraktık" dediği öğrenildi. Ayşe Tan'ın yakınları tutuklandığı ihtimaline karşılık cezaevine de gittiklerini ancak burada da bulunmadığını söylediler.

Salih Tan isminde bir oğlunun da cezaevinde olduğunu belirten yakınları, Ayşe Tan'ın evinde 1992 yılında bir gerillanın yakalanması ardından Tan'ın defalarca gözaltına alındığını ve sürekli polislerce rahatsız edildiğini bildirdiler.

Tunceli Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği Genel Başkanı Salman Yeşilgöz, gazetemize Dersim'i anlattı

"Durum 38'den daha vahim!"

Salman Yeşilgöz: **Bu sorunlar yalnızca Dersim'de yaşanmıyor. 1982'den bu yana bir coğrafyada yaşanıyor. Ama devletin bu politikaları, Dersim halkının karşı koyuşuyla teşhire dönüştü. Bu yüzden Dersim'e özel bir uygulama yürütüyorlar."**

Berin BOZKURT

Gıda ambargosuyla ilgili olarak incelemelerde bulunmak üzere Dersim'e giden ve CHP İstanbul milletvekilleri Algan Hacaloğlu, Ercan Karakaş, Tunceli milletvekili Orhan Veli Yıldırım ile Erzurum milletvekili Mustafa Yıldız'dan oluşan CHP heyetinin izlenimlerini geçtiğimiz hafta basına aktarmalarıyla Dersim gerçeği yeniden gündeme geldi. Bölgedeki son durumu değerlendirmesi için görüşlerine başvurduğumuz Tunceli Sosyal ve Yardımlaşma Genel Başkanı Salman Yeşilgöz, CHP raporunu kamuoyu oluşturulması yönünde iyi bir adım olarak gördüğünü söylerken, Dersim'deki son durumu 1938 Dersim katliamından daha vahim olarak değerlendirdi.

O Kamuoyu daha çok 'Gıda ambargosu'nu tartışıyor. Bununla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

● Gıda ambargosu, 1994 yılından beri kırsal alanda uygulanmaya başlandı ve halen devam ediyor. Özellikle son bir yıldır ilçe ve il merkezine doğru yoğun bir şekilde devam ediyor. Köyler dışında, İl merkezinin üç mahallesine de gıda ambargosu uygulanmaktadır. Biz daha önce Eylül ayındaki incelemelerimizde, bizzat valiliğin kendi genelgesini göstererek bunun ne anlam ifade ettiğini sormuştuk. Bu genelgede 1994 yılının Nisan ayında tüm askeri birimlere ve ilçe kaymakamlıklarına valiliğin gönderdiği genelgede kırsal alana gönderilen gıdaların denetlenmesine ilişkin bir takım talimatlar yer alıyordu. Niçin böyle bir uygulamaya gidildiği sorumuza Valilik cevap veremedi. Sadece, uygulamanın daha önce PKK'nin hazırladığı iki bildiriden dolayı olduğunu; bu bildirilerde kış için gıda yardımı istendiğini ve bu yüzden böyle bir uygulamaya gittiklerini söylediler.

O Uygulama azalıyor mu, artıyor mu?

● Özellikle Dersim il merkezindeki intihar saldırısından sonra bu uygulamalar daha da yoğunlaştı. 48 köyün tüzel kişiliği ortadan kaldırılmıştır. Buradaki amaç; kenti insanlarıyla beraber ortadan kaldırmaya yöneliktir. Bu politikalar 1938'den bu yana devam eden politikanın sonucudur. 1938 yılında bu kent haritadan silinmek istenmiştir. Bugünkü koşullar 1938'den daha ağır koşullardır. O dönemlerde öldürülenlerin dışında sürülenlere arazi ve ev verildi. Hiç olmazsa sağ kalanlar açıkta kalmamıştı. Bugünkü duruma baktığımızda ise ortaya korkunç bir tablo çıkmaktadır. İnsanlarımız kendi yerlerinden sürülmüşlerdir, aç ve açıktalardır. İşsizlerdir. Sağlık sorunları tehlikeli boyutlara ulaşmıştır. Bu yüzden durum 1938'den daha da vahimdir.

O CHP raporunu nasıl değerlendiriyorsunuz?

● CHP heyetinin hazırladığı raporun tam anlamıyla oradaki durumu açıklayacağını düşünmüyorum. CHP'lilerin oraya gitmesi kamuoyuna bunun yansıması açısından olumlu bir girişimdi. Orada yaşananları medya aracılığıyla kamuoyuna duyurdular. Heyetin oraya gitmesiyle, orada yaşanan gerçek bir boyutuyla tescil edilmiş oldu. Fakat sorunların çözümü yönünde faydalı olacağını düşünmüyorum. Oradaki sorunların geniş bir kamuoyu baskısıyla hafifleyebileceğini düşünüyorum. Çünkü sorunun çözümü apayrı bir durumdur. Bu sorunlar yanlızca Dersim'de yaşanmıyor. 1982'den bu yana bir coğrafyada yaşanıyor. Ama Dersim'de o bölgenin koşulları gereği biraz daha yoğunlaşarak devam ediyor. Çünkü sisteme göre kendileri için tehlikeli olan herşey Dersim'dedir. Nedir bunlar; Kürt olmaları, Alevi olmaları, sosyalist olmaları. Sistem bundan dolayı mevcut şartları biraz daha yoğunlaştırarak uyguluyor. Devletin sürekli politikaları, Dersim halkının karşı koyuşuyla teşhire dönüştü. Bu yüzden Dersim'e özel bir uygulama yürütüyorlar.

O CHP heyetini samimi buluyor musunuz? Çünkü gıda ambargosunun ilk uygulanmaya başlandığı yıllarda CHP iktidar ortağıydı?

● Dersim halkı CHP'lilere kızgın. Zaten CHP'liler muhtarların ve derneğimizin ısrarları üzerine bölgeye gitmişlerdir. Oradaki halk gıda ambargosu, köy yakmalar ve boşaltmaların sorumlularından birinin de CHP olduğunu düşünüyor. CHP heyeti Dersim'deki muhtarların ve köylülerin soruları karşısında bunalmış ve özeleştiri vermek zorunda kalmıştır. CHP'lilerin bir şekilde günah çıkardıklarını düşünüyorum. Bu yüzden samimi bulmuyorum.

O Bu tür raporlar sizce ses getirir mi?

● Bu tür olaylarda baskı oluşturmak ne yazık ki raporlarla olmuyor. Çözüm; bunların peşini bırakmayan, bu raporların takipçisi olacak etkin ve örgütlü bir kamuoyu oluşturulmasından geçer. Yoksa Türkiye gibi gündemin saatlere göre değiştiği bir ülkede bir raporun ne kadar gündemde kalacağı, ne kadar etkisini göstereceği tartışılır. Dediğim gibi bu raporların başarısı ciddi bir örgütlülükten geçer.

O Konuyla ilgili, dernek olarak yeni bir girişimde bulunacak mısınız?

Salman Yeşilgöz, Dersimliler'in CHP heyetine tepkilerini dile getirdiklerini söyledi.

Salman Yeşilgöz

● Biz, sivil toplum örgütleriyle beraber Eylül ayında gittiğimizde il merkezleri dışında kalan ilçelere ve köylere girememiştik. Özellikle Ovacık ve Hozat'a giremedik. Tüm ilçelerimizde durum vahim. Fakat Ovacık ve Hozat'ta durum daha da vahimdir. Çünkü bu iki ilçemiz toplama kamplarına dönmüştür. Bilhassa Ovacık ilçesinde. Orada 120 prefabrik ev vardır ve o evler bölgenin doğal koşullarına uygun değiller. O insanlar üç yıldır o şartlar altında yaşıyorlar. Yine Hozat'ta insanlarımız sağlık ocağı binasında, belediye salonunda, belediye binasında ve garajlarda kalıyorlar. Onun için buradaki durum diğer ilçelere oranla daha da vahimdir.

Elimizde kalan Pertek ve Çemişgezek ilçelerimize de yönelmeye başladılar, Pertek'in kırsal alanlarına doğru büyük bir yönelme var. O bölgelerimizde de durum vahimdir.

Fakat bizler bundan sonra artık Dersim'de şunlar şunlar oluyor demiyeceğiz. Artık Dersim'de yaşananlar kamuoyu nezdinde kanıtlandı. Bizim bundan sonraki girişimlerimiz, yurtiçi ve yurtdışında baskı mekanizmaları oluşturmak yönünde olacaktır. Gerek parlemento üzerinde baskıların oluşturulması, gerekse bölge halkına yalnız olmadıklarını hissettirip, manevi destek verme yönünde girişimlerimiz olacaktır. Bunun Avrupa boyutunu da oluşturmaya yönelik çalışmalarımız var. Önümüzdeki günlerde bu çalışmalarımız belli bir olgunluğa kavuşacaktır.

İNSANIYLA BİRLİKTE YOK EDİLMEK İSTENİYOR

Zulmün kol gezdiği kent

- Dersim'e bağlı 417 köyden 297'sinin yakıldığı ve boşaltıldığı resmi çevrelerce de kabul ediliyor.
- 48 köy, resmen yok! Bu köylerin tüzel kişiliği ortadan kaldırıldı; haritadan silindiler.
- Dersim'deki tek yüksek okul olan Mühendislik Yüksek Okulu, tam bir kışla. Okul, devlet tarafından karakol gibi kullanılıyor. Öğrenciler okula askeri kimlikle gidip geliyor.
- Dersim'deki 268 okuldan 242'si kapatılmış durumda.
- 160 yatak kapasiteli Dersim Devlet Hastanesi'nde tek bir uzman doktor bile yok
- Halk, ölüme terk edilmiş durumda. Bölgede çocuk, göz, kulak, burun, boğaz ve kadın doğum doktoru ile röntgen mütehssısı ve cerrah yok.
- Dersim civarında bulunan tüm sağlık ocakları kapalı. Köyleri boşaltılanlar sağlık ocaklarında barınmak zorunda kalıyor.
- Dersim'de işsizlik çığ gibi olduğu halde 1200 memur ve 290 işçi kadrosu boş.
- Yaylalara çıkış yasak; hayvancılık ölü durumda.
- Dersim'in Elazığ'a bağlantılı karayolu dışındaki bütün yolları devlet güçlerince kapatılmış durumda.

Yeniden Diyarbakır Baro Başkanlığı'na seçilen Tayfun:

Bölgede hukuk yok

DİYARBAKIR- Yeniden Diyarbakır Barosu Başkanlığı'na seçilen Av. Hüseyin Tayfun, bölgede hukukun uygulanmadığını söyledi. Gazetemize bölgenin hukuksal durumu ve avukatların sorunlarıyla ilgili açıklamalarda bulunan Tayfun, avukatların en büyük sorunun, mevcut pozitif hukukun uygulanmaması olduğunu belirtti.

Mevcut Anayasa'da, yasalarda ve diğer mevzuatlarda değiştirilmesi gereken pek çok hüküm olduğuna dikkat çeken Diyarbakır Baro Başkanı Hüseyin Tayfun, bölgede mevcut yasaların bile tam uygulanamadığını belirtti. Tayfun, "en basiti gözaltına alınan hemen herkes işkenceye maruz bırakılmaktadır. Halbuki mevcut yasaların hiç birinde 'işkence yapılır' diye bir hüküm yoktur. Aksine işkenceyi suç sayan pek çok hüküm mevcuttur" dedi.

'İşkenceciler serbest'

İşkence yapanların hakkında tahkikat yapılmadığını, yapılan bazı göstermelik tahkikatların da sonuçsuz kaldığını aktaran Tayfun, işkencenin özellikle Olağanüstü Hal bölgesinde devam ettiğini söyledi.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri koridor ve salonlarında avukat, hakim ve savcıların gözleri önünde yapılan ve işkence derecesinde olan kötü muamelelerin dahi görmezlikten gelindiğini ifade eden Tayfun, "cezaevlerinde tutukluların avukatlara iletilen şikayetleri için bir önlem alınmadığından; son olarak 10 tutuklunun sopalarla dövülerek öldürülmesi, uygulayıcıların tutumunu gözler önüne sermeye yetmektedir" diye konuştu.

Savunma-karar sac ayağının bir unsuru olan avukatların bu realiteyi gözlemlediklerini, ancak girişimlerinin sonuçsuz kalmasının onları etkilediğini belirten Tayfun, "cezaevlerinde müvekilleri ile görüşmeye giden avukatlardan zaman zaman yasalara aykırı bir şekilde vekaletnameler istenmekte, bazen üst-baş ve evrakları aranmak suretiyle sindirilmek istenmektedirler. Cezaevi girişlerinde ağız ve burunları dağıtılacak şekilde dövülen avukat arkadaşlarımız olmuştur" dedi. Tayfun sözlerini şöyle sürdürdü:

"Gözaltına alınanların yakınlarının müracaatı üzerine, avukat arkadaşlarımız, alınanların isimlerini bildirdikleri halde, bunların alınıp alınmadıkları hususlarında dahi uzun süre bilgilendirilmemektedirler."

Tayfun yeniden Başkan

19-20 Ekim tarihlerinde Baro lokalinde yapılan Diyarbakır Barosu Olağan Kongresi'nde Av. Hüseyin Tayfun Başkanlığa yeniden seçildi. Kongrede Sabahattin Acar, M. ezgin Tanrıkulu, M. Emin Aktar, H. Kubilay Çelenk, Neymetullah Gündüz, Yaşar Altürk, Mustafa Özer ve Sedat Çınar ise Yönetim Kurulu üyeliklerine getirildiler.

'Gözaltılar, gözdağıdır'

DİYARBAKIR- Kamu Emekçileri Sendikaları Diyarbakır Şubeler Platformu ile Diyarbakır Demokrasi Platformu, yaptıkları ayrı ayrı açıklamalarda bölgede yoğunlaşan baskıları protesto ettiler.

KESK Diyarbakır Şubeler Platformu, Diyarbakır'da yaşanan son gelişmelerle ilgili olarak yaptığı basın açıklamasında Diyarbakır'da son günlerde yaşanan gelişmelerin demokratik alanda mücadele edenlere bir gözdağı olduğunu belirtti. Açıklamada şu görüşlere yer verildi: "KESK'in bu ilde yapmak istediği mitinge anti-demokratik bir şekilde izin verilmemesi, mevcut uygulamaların devamıdır. Demokratik mücadeleyi kendilerine hedef seçen kamu emekçileri üzerindeki baskılar devam ederek gözaltılar başlamıştır. Önce KESK'in dönem sözcülüğünü yapan Maliye-Sen Şube Başkanı Davut Balıkçı, daha sonra Eğitim-Sen Şube Sekreteri Yusuf Akgün ve Eğitim-Sen eski Şube Başkanı Hasan Kaçan, yine aynı gece Yol-İş 1 No'lu Şube başkanı İ. Halil Öztopalan gözaltına alınmışlardır."

Açıklamada, gözaltı, baskı, sürgün ve işkencelerin çare olmadığı; çarenin demokraside olduğu savunuldu.

Diyarbakır Cezaevinde yaşanan vahşet ve Hantepe'de 4 eğitim emekçisinin katledilmesinin de kınandığı açıklamada şöyle denildi: "Eğitim-Sen Genel Merkez heyetinin gelişi ile birlikte baskılar daha da artmıştır. Bu heyet gelir gelmez sıkı bir takibe alınmış ve gidinceye kadar

KESK Diyarbakır Şubeler Platformu ile Diyarbakır Demokrasi Patformu, yaptıkları açıklamalarda Diyarbakır'da son günlerde sendikacılar üzerinde yoğunlaşan gözaltıların bir gözdağı olduğunu; baskılara karşı tepki geliştireceklerini bildirdiler.

gözetimde olmuştur. Bütün bunlar, bölgede olup bitenlerin gizlenmesi çabalarıdır."

'Baskılar barışa yönelik'

Diyarbakır Demokrasi Platformu da 25.10.96 günü yapığı basın açıklamasında, barış yanlısı kişi, kurum ve kuruluşlara yönelik saldırıların artarak sürdürüldüğünü belirtti.

Sanatçı Şanar Yurdatapan'ın tutuklanması, yazar Yaşar Kemal'in mahkumiyetinin onaylanması ve gazeteci Ragıp Duran ile yazar Çetin Altan'ın yazdıklarından dolayı yargılanmalarının, bu baskıların en son örnekleri olduğu aktarılan açıklamada, şu görüşlere yer verildi: "Barışa en çok ihtiyaç duyulan bölgemizde durum, yukarıda belirtilenlerden daha vahimdir. Zira genelde bölgemizde, özelde Diyarbakır kent merkezinde hukuki mesnetten yoksun itirafçı sanık iddiaları gerekçe gösterilerek demokratik kitle kuruluşları yöneticilerinin gece geç saatlerde ev baskını ile gözaltına alınmaları, demokratik hukuk devletinin kişi hak ve özgürlükleri kurallarıyla ve uluslararası hukuk mekanizmalarındaki düzenlemelerle bağdaşmamaktadır."

Sendikacılara yönelik anti-demokratik sürecin Belediye-İş Sendikası Şube Başkanı Vezir Perişan'ın gözaltına alınarak tutuklanması ile başladığı belirtilen açıklamada, bu sürecin Yol-İş Sendikası 2 No'lu Şube Sekreteri Enver Ölmez, Tüm Bel-Sen eski Şube Başkanı M.Ali Kaya, Eğitim-Sen eski yöneticisi Kadri Gökdere, Şube Sekreteri Yusuf Akgün ve eski Şube Başkanı Hasan Kaçan, Tes-İş 2 No'lu Şube Başkanı Halil Cabir Karacadağlı, Maliye-Sen Şube Başkanı Davut Balıkçı, Yol-İş 1 No'lu Şube Başkanı İ.Halil Öztopalan ile SES Yönetim Kurulu üyesi M.Şah Özmen'le devam ettirildiği ifade edildi.

Açıklamada, "demokratik kitle örgütlerine yönelik bu baskıların temel nedeninin, ülkede demokrasi ve barışın tesisi çabalarımız olduğunun bilincindeyiz" denildi. Açıklamada son olarak, "bu ve benzeri baskılar bizleri haklı istemlerimizden alıkoyamacaktır. Bizleri işlevsizleştirmeye yönelik baskıların devamı halinde demokratik kurum ve kuruluşlarımızın faaliyetlerini askıya almak dahil, değişik demokratik tepkilerimizi dile getireceğimizin bilinmesini isteriz" uyarısı yapıldı.

İtham ve İhbar Ediyorum; Türk Devleti Kürtleri İntihara Teşvik Ediyor

Hatice YAŞAR

Planetimizin yaşına baktığımızda insan türünün, kısa ömürlü canlılar sınıfında yer aldığını görürüz. Ana rahmine girdiği andan itibaren; ölüm, türümüzün yanıbaşında yerini hemen alır. Bu gerçekliği her insan bilir şu veya bu biçimde ölümle birlikte yaşar ama buna rağmen ölümü bir türlü kendisine yakıştıramaz ve ölümsüzmüş gibi davranır. Bu durum, türümüzün ortak özelliklerinden biri olarak kabul görür. Herkes O'nu görmemezlikten gelecek kadar ölümden korkar.

Ama birileri de kalkar bu ortak özelliğin dışına çıkar, yanı başındaki ölümü benimser ve gönüllü kabul eder. Kahramanlara ve kendiliğinden Battal Gazi'ler mitine katiyetle inanmadığım için neredeyse içgüdü haline gelmiş bir ortak özelliğin dışına "ha deyince çıkılamaz, dışardan birşeylerin, birilerinin bu eylemde teşvik görevi yüklenmesi gerektiği" görüşüne katılıyorum. Bu dış etmenin adını; Türk medyası ve okur-yazarları son aylarda keşfetti; Cesaret hapı, intihar dopingi. Son yirmi yıldır, yanıbaşına koyduğu ölümle akrabalığı oldukça geliştirmiş biri olarak; Türk okur-yazarlarının, en azından bu konuda doğru bir tespit yaptıklarını itiraf ediyorum. Ölümü kanıksamak ve ölümle dalga geçebilmek için her canlının birilerinin dışarıdan "yardımına" ihtiyacı var.

Güzel giyinmeyi, iyi yemeği, içki içmeyi, en güzel evlerde yaşamayı, kremleri güzel kokular sürmeyi, en güzel gümüşleri takıp-takıştırmayı, sevmeyi-sevilmeyi, sevdiğim ve sevdiklerimle yürek dolusu sevişmeyi, çocukluğumdan bu yana çok seviyorum. Rahatıma çok düşkünüm, damak zevkimin ve yatağımın değişmesinden nefret ederim. Tüm bu sevdiklerimden yoksun bırakılmak demek olan ölümü çağrıştıran her şeyden; yılan, silah, akrep, köylerdeki köpekler ve hatta fareden ödüm koparır, kopuyor-du.

Bu kadar çok imtiyazı yitirmekten korkmama rağmen, son 20 yıldır; her sabah uyandığımda, bir kaç saniyemi hangi ülke, şehir ve evde olduğum ayrımını yapmaya ayırıyorum. Yılan akrep (sağ kolumu kaybetme tehlikesini atlatarak) fare ve köpeklerin dilini öğrenmek zorunda kaldım. Ölümün dolayısıyla da silah ise; yaşamımda kremlerle yanyana geldi. Her gece uyumadan önceki krem ritüelinin yanıbaşına, tabancamın ağzına mermi sürüp, başucuma koyma tiki de eklendi. Bu son yaptığım eylem pasif ama bir intihar teşebbüsüdür. Çünkü lanetli silah mutlaka Ölüm demektir. Ölmekten ödüm koptuğu halde ölümle bu kadar haşır-neşir olabilme cesaretini gösterebiliyordum. Daha da ileri gittim. Ölümle daha dolaysız -hem he kendi rızamla, çünkü benim hiç şefim olmadı- karşı karşıya gelmeyi, yani aktif intihar teşebbüsünü de bir kaç kez yaşadım. Bir örnek;

66 yazıydı. Yaşamayı, türkü söylemeyi, aşık olmayı ve herkesi sevebilmeyi, dağda savaşırken silahtan nefret edebilmeyi ve en önemlisi komşularımızla diyalog yoluyla anlaşmanın mümkün olduğuna hala inanabilmeyi iş edinen, Dr. Qasımlo'nun infaz haberi geldi. Oysa 2 gece önce ayrıldığımızda, infaz haberinin geldiği gün için randevulaşmıştık. Diplomatik pasaport taşıyan katillerinden biri yakalanmış ama bir kaç saat sonra azad edilmişti. İşte o andan itibaren günlerce; belime bağlayıp söz konusu elçiliklerden birinin önünde patlatmak için dinamit aradım. Aradan 6 yıl geçti. Başta saydığım şeylerin hepsini sevmeye devam ettim. Yeni zevkler de edindim ama hala o günü düşündüğümde "ya o eylemi gerçekleştirseydim" diye düşünüğümde en ufak bir pişmanlık duymuyor ve duymayacağımı çok iyi biliyorum. Çünkü "Demokratik" Avrupa'nın göbeğinde beni katletme cüretini kendinde bulan terörist devletler ve buna duyarsız kalan herkes elime öylesine güçlü bir cesaret hapı tutuşturmuşlardı ki, etkisi hala devam ediyor.

Oysa Kürtler, herşeye rağmen dört elle sarılacak kadar yaşama bağlıdırlar. Bizim ağıtlarımızda bile uzun süreli bir melankoli yoktur, mutlaka bir yerlerinde bir muzırlık hissedilir. Buna rağmen yüzlerce yıldır neredeyse artık 30 milyon Kürdün her biri sürekli intihar teşebbüsü içinde yaşıyor. Uçak bombalarına karşı 14'lü veya kaleşnikofla cevap vermeye yeltenerek, infazların rutine dönüştüğü ve kimyasal silahlarla topyekün infazlara yönelinen bir coğrafya üzerinde hala Kürt olduğunu idda etmek ve eşitlik talebinde bulunma cüretini teşhir etmenin adı intihara yönelmekten başka ne olabilir ki? Ama her intihar, aynı zamanda bir protestodur, bir haykırıştır, bir uyarıdır ve el uzatıştır. Yüzyıllardır Kürtlerin bir çok kez kitleselleşen bu pasif intiharını ve el uzatışını malesef demokrasi özürlü Türk, Fars ve Arap okur-yazarları bile anlamak istemedi. Kürtlerin her çığlığı sıradan bir adli vakıa hanesine yazıldı. Her gün 30-40 Kürt gencinin katledilmesi artık haberden bile sayılmamaya başlandı.

Oysa defalarca; "kollektif hafızalar binlerce yılda oluşur, ama değişme eğilimi arzederler", "işgalci ordularınız, özel timleriniz ve halk olarak vurdumduymazlığınız ile bize verdiğiniz cesaret hapının dozunu her gün arttırıyorsunuz. Bu tavırlarınız; sadece savunmaya dayalı kollektif hafızamıza başka türden bir protestoyu yani aktif intiharı da yerleştirebilir. Ve bu yeni tipteki intiharımız esnasında; sizin de başlıca müsebibi olduğunuz cesaret gösterimize ortak edebiliriz" diye vurguladık. Ama nafile....

Türk okur yazarlarına bir daha öneriyorum; sağınızda solunuzda mutlaka memleketimizdeki katliamlardan birine katılmış birine rastlarsınız. Hele bir O'ndan, bir kaç anısını anlatmasını isteyin. Mutlaka; ateş çemberi ve Türk askerleri arasında kaldığında ateşe yönelmeyi tercih eden 7 yaşındaki çocukların öyküsünü ve bu çocuğa "insan tabiatına aykırı davranarak ölümü atlama cesaretini sizin üniformalarınızın verdiğini" anlatacaktır.

Silah ve ölüm kontrolü, güç, dejenere olmaya eğilimli ve istismara açık kavramlardır. Dersim, Adana, Sivas'taki son intihar eylemleri tüm Türk halkına büyük bir uyarı olmalı ve ciddiye alınmalıdır. Her insan gibi, gönlünce ve olabildiğince uzun yaaşmaya layık 4 güzel vücudun dağılan her parçası, her Türk evine birer yangın kıvılcımı ve her Türk'ün eline kan olarak bulaştı. Yangını evinizden başlayarak söndürmenin ve elinize bulaşan kanları temizlemenin tek yolu; Kürt halkının kayıtsız şartsız sizinle eşit olduğu gerçekliğini içinize sindirmeniz ve "hemen şimdi barış" diyerek sokaklara dökülmenizden geçer. Biz örgütlü bir halkız ve sizin cesaret haplarınız dozunu arttırdıkça, 7'den 70'e her Kürt nerede patlayacağı belli olmayan bir bombaya dönüşüyor. İşgalci ordularınız, özel timleriniz ve halk olarak duyarsızlığınız-vurdumduymazlığınızla bize daha fazla cesaret vermeyin... "Ya herro ya merro" demeye başladık anlamıyor musunuz?

Haftalık veya aylık Kürt dergi ve gazetelerinin yazıişleri müdürlerinin çoğu aranıyor

Kürt basını firarda!

Muhalif basına yönelik resmi baskılardan en fazla payı alan Kürt yayın organlarına yazıişleri müdürü dayanmıyor. Bir kaç sayı sonra ceza alan müdürlerin yerine yenileri bulunmaya çalışılırken, açılan davalar ve verilen cezalar nedeniyle 'aranan' duruma gelen müdür sayısı da hızla artıyor.

Cengiz GÜNGÖR

Muhalif basına yönelik resmi saldırılardan en büyük payı, Kürt basını alıyor. Savaşın tırmandırıldığı ve Kürt coğrafyasındaki gerçeklerin örtülmek istendiği dönemlerde, sözkonusu baskılar daha da katmerleşiyor. Tüm bunlara karşın gittikçe büyüyen ve çeşitlenen Kürt basını, her bir nüshası çeşitli kavga demek olan yayınlarını sürdürmekte kararlı. Bir yandan bu kararlılık, diğer yandan neredeyse gündelik hale gelen baskılar: Bu kavganın daha uzun süre devam edeceği anlaşılıyor.

Kavganın rejim baskıları yönünden bilançosu aslında malum: Toplatmalar, davalar, kapatmalar, bonbalamalar ve cinayetler. Kürt yayın organlarının çoğunun ortak özelliği ise baskılardan dolayı sıkca sorumlu müdür değiştirmeleri ve çok sayıda firari müdürlerinin bulunması.

Başlı başına ayrı bir haber özelliği gösteren Kürt günlük gazeteciliği bir yana bırakılırsa; haftalık ve aylık Kürt yayın organlarının başına gelenlere bakıldığında da bu çok da şaşırtıcı görünmüyor.

Toplatılmamaları haber!

12 Eylül'den sonra yayın hayatına başlayan Kürt dergi ve gazetelerinden DGM'nin hışmına uğramayan, toplatma almayan dergi ve gazete yok. Öyle ki, Kürt gazete ve dergileri arasında, istisnai bir toplatılmama durumu, "işte gerçek haber, bu!" esprilerine yol açmış durumda. İşte toplatmanın özet bilançosu:

Medya Güneşi- 63 sayı çıktı, hemen bütün sayıları toplatıldı.

Toplumsal Diriliş- 4 sayı çıktı, dördü de toplatıldı.

Özgür Gelecek- 8 sayı çıktı, tümü toplatıldı.

Vatan Güneşi- 8 sayı çıktı, sekizi de toplatıldı.

Deng- Şu ana kadar çıkan 37 sayısının birçoğu toplatıldı.

Halk Gerçeği- 9 sayı çıktı, tümü toplatıldı.

Yeni Ülke- 18 kez toplatıldı.

Özgür Halk- Şu ana kadar çıkan 68 sayısının tümü toplatıldı.

Azadi- 104 sayısından 66'sı toplatıldı.

Dengê Azadi- 42 sayısından 26'sı toplatıldı.

Jîyana nû- 28 sayısından 26'sı toplatıldı.

Newroz (Dergi)- 20 sayı çıktı, tümü toplatıldı.

Newroz (Gazete)- 58 sayı çıktı, 56'sı toplatıldı.

Serketin- 9 sayı çıktı, tümü toplatıldı.

Roza- Şu ana kadar çıkan 4 sayısından 3'ü toplatıldı.

Roj- 26 sayı çıktı, 23'ü toplatıldı.

Ronahi- 72 sayı çıktı, 61'i toplatıldı.

Nûroj- Şu ana kadar yayınlanan 12 sayısından 10'u toplatıldı.

Adı geçen haftalık veya aylık Kürt dergi ve gazetelere dönem dönem aylık kapatmalar da geldi.

Tutukluları gibi firarileri de çok

Toplatmalar ve toplatma sonrası peşpeşe açılan davalar, hızla kesilen hapis ve para cezaları nedeniyle Kürt dergi ve gazeteleri, sorumlu yazı işleri müdürlüklerine kadro yetiştiremez duruma geldi. Çünkü bir yazıişleri müdürü, bir kaç ay sonra tutuklanan ya da tutuklanmak üzere aranan biri durumuna gelmeye başlıyor. Bu durum ise çoğunlukla sözkonusu sorumlu yazı işyeri müdürlerini firar etmeye zorluyor. Şu anda Kürt gazete ve dergilerin yazıişleri müdürlerinin çoğu firar! Halen tutuklu olanlar bir yana; aranan müdürü olmayan Kürt gazete ve dergi, hemen hemen yok.

Hem yasak, hem bomba yağdı

21 Haziran 1991 tarihinde Diyarbakır'da Medya Güneşi ve Özgür Halk'ın bürolarının olduğu bina bombalandı. 3 Aralık 1994'te İstanbul'da günlük olarak çıkartılan Özgür Ülke gazetesi bombalandı. Tahrip gücü çok yüksek bombanın patlamasıyla bina kullanılamaz hale gelirken, gazete çalışanı Ersin Yıldız hayatını kaybederken 23 kişi de yaralanmıştı. Aynı gün Özgür Ülke gazetesinin Ankara bürosu da bombalandı.

Ayrıca, çok sayıda Kürt gazeteci de öldürüldü. 'Faili belli' olarak adlandırılan bu cinayetlerin dökümü ise, ayrı ve başlı başına bir haber konusu durumunda.

Kapattılar ve kapatmaya neden oldular

Halk Gerçeği, Azadi, Dengê Azadi, Ronahi, Nevroz Ateşi, Welat ve Welatê me DGM'ler tarafından kapatıldı. Bir çok dergi ve gazeteye ise dönem dönem süreli yayın durdurma cezaları geldi. Aralarında Newroz ve Roj'un da bulunduğu kimi yayın organları ise, toplatmalar ve açılan kapatma davalarından ötürü yayınını durdurmak zorunda kaldı.

Konuyla ilgili olarak aşağıda sunduğumuz bölüm, sözkonusu yayın organlarının maruz kaldıkları ve kalmaya devam ettikleri uygulamalar hakkında önemli bilgiler de içeriyor.

KÜRT YAYIN ORGANLARI BİRARADA

Ulusal Basın Birliği kuruldu

HABER MERKEZİ- Devletin her türlü engellemesiyle karşılaşan Kürt gazete ve dergileri, saldırıları birlikte göğüslemek, sorunları birlikte çözerken bugünden yarına bu ortaklığı bir ulusal kuruma dönüştürmek için biraraya geldi. Birliğin, ulusal nitelikte kurumlar olarak karşılaştıkları baskıların bilançosunu kamuoyuna duyurmaktan, ulusal arşiv oluşturmaya kadar kısa ve uzun vadeli hedefleri var.

Azadiya Welat, Armanc, Nûroj, Ronahî gazeteleri ile Deng, Özgür Halk, Yeniden Newroz, Öncü Yurtsever Gençlik, Rêheval, Üretimde Yurtsever Emekçiler, Stêrka Rızgari, Zend ve Zülfikar dergilerinin yeraldığı Ulusal Basın Birliği Girişimi, ulusal kurumlaşmanın basın cephesini oluşturmak üzere biraraya geldi. 'Bizim sorunlarımızı en iyi biz tespit edebiliriz' düşüncesinden yola çıkan Birlik üyesi gazete ve dergiler, dağıtım şirketi kurmayı, ortak tavırlar geliştirmeyi ve ulusal arşiv oluşturmak gibi kurumlaşmaları hedefliyor.

Kürt gazete ve dergileri, baskılar karşısında ortak tutum geliştirmek ve basın alanında ulusal kurumlaşmanın önünü açmak için biraraya geldi. Birliğin, karşılaştıkları baskıların bilançosunu kamuoyuna duyurmaktan, ulusal arşiv oluşturmaya kadar kısa ve uzun vadeli hedefleri var.

Ulusal Basın Birliği'nin Türkiye devrimci/sosyalist güçlerinin oluşturdukları veya oluşturacakları Platform'a katılmamayı; ancak somut konular üzerinden iş ve eylem birliği yapmayı kararlaştırdığı öğrenildi. Birlik ayrıca, her ayın sonunda Kürt dergi ve gazetelerinin karşılaştığı sorunları toplu halde duyurmayı da kararlaştırdı.

Sözkonusu birliğin, geçtiğimiz yıllarda oluşturulmaya çalışılan "Ulusal Basın-Yayın Birliği" deneyimi üerinde yükseldiği; ancak bunun işlevsizleşmesi üzerine, sadece Kürt basın organlarıyla ve daha da çok haftalık, onbeş günlük ve aylık yayın organlarını kapsayacak şekilde yeniden şekillendirildiği bildirildi. Geçtiğimiz hafta genişletilmiş toplantısıyla kuruluşunu ilan kararı alan Birlik, kendi içinden bir Yüretme de belirledi. Birliğin tüzük oluşturma çalışmalarını geniş bir zamana yaydığı; işlevi olabilecek bir tüzük için her yayın organının ayrı ayrı değerlendirme yapmasını kararlaştırdığı da edinilen bilgiler arasında.

İlk bilanço açıklandı

Ulusal Basın Birliği, kuruluşunu ilanla birlikte ilk çalışması olarak Ekim ayı bilançosunu da açıkladı. Buna göre ekim ayı içinde Nûroj, Ronahî, Yeniden Newroz, Üretimde Yurtsever Emekçiler, Özgür Halk, Rêheval ve Deng toplatıldı.

Ronahî, Rêheval ve Öncü Yurtsever Gençlik hakkında yayın durdurma kararı verildi.

Yeniden Newroz'dan Erdal Çınar Adana'da, Rêheval'dan Erhan Tohum ise Almanya'da gözaltına alındılar.

Ronahî çalışanları Bayram Gökpınar, Özgür Basut ve Cemal Yıldırım, İHD İstanbul Şubesi'nde haklarındaki yayın durdurma kararıyla ilgili basın açıklaması yaparken gözaltına alındı.

Stêrka Rızgari Adana Bürosu basılarak, arşivine el konuldu.

Nûroj Adana ve Diyarbakır temsilcilikleri de polisler tarafından basıldı.

Hemen hemen tüm Birlik üyelerinin gazete ve dergilerinin dağıtımı sırasında keyfi engellemeler uygulandığı da ekim bilançosunda belirtildi.

Basın-yayın alanında Kürtlerin sesi olabilecek organlara ihtiyacın giderek yaygınlaştığı bir dönemdi. Bir avuç genç insan, milyonların yüreğindeki idellerin sesi olabilecek bir yayın için biraraya gelmekle 12 Eylül sonrası Kürt gezeteciliğinde yeni bir dönemi başlattılar. Uzun tartışmalardan sonra Nisan 1988'de Medya Güneşi'nin yayın yaşamına ayak atması geniş Kürt kesimlerinde büyük bir sevinç ve ilgiye yol açmıştı.

Evet, daha tartışmalar sürecinde "tekrar legalizim" deyip burun kıvırtanlardan, olmayacak görev ve sorumlulukları yüklemeye çalışanlara kadar, bir dizi eleştiriye göğüs gererek 12 Eylül karanlığına kendince bir şamar indiren medya Güneşi ,bir yandan ilk Kürt gazetesi "Kürdistan" ın 1898'de Kahire'de yayına başlamasından tam 90 yıl sonra bu alanda yeni bir soluk olarak ortaya çıkarken, öte yandanda Kürt sorununa ilişkin olarak legal basın-yayın alanında kimsenin üzerine gidemediği veya gitmek istemediği tabuların üstüne bir bir kararlılıkla yürüdü. Bir dönemen "ilk"i olmasındanda kaynaklanan bazı eksiklik ve yanlışlıkları olmasına oldu, ama o getirilen görüş, öneri ve eleştirileride dikkate alarak hep köklerini Mezopotamya'nın tarihi derinliklerinden alan bir özgürlük haykırışı, Med ülkesi Medya'nın bir gülü olarak kaldı.

O'nun hemen hemen tüm sayıları toplatıldı, haklarında davalar açıldı, ağır hapis ve para cezaları birbirini izledi, yönetici ve çalışanları defalarca gözaltında alındı ve tutuklandı. Fakat o sadece bunlarla değil, ekonomik zorluklarla boğuştu. Yayın sürecinde değişik nedenlerle yolları ayrılanlar,"benden bu kadar" diyenler, küsenler ve kızanlar oldu; ama o Kürt insanının özgürlük ve mutluluğuna olan inancından hiçbir zaman vazgeçmedi ve 12 Eylül karanlığında yaktığı meşaleyi uzun yıllar inatla ve de onurla elden düşürmedi.

Medya gülünün yaktığı meşale şimdi yine kardeş ellerde ve yılların mirasıyla yoluna inançla, kararlılıkla ve fedekarlıkla devam ediyor. Bazılarına göre övünmek veya böbürlenmek gibi olacak, ama kim ne derse dersin hakedilmiş bir teşekkürü burada dile getirmek istiyorum. Baştan beri ülke içinde ve ülke dışında Medya Güneşi'ne katkıda bulunanlara, bazen bir simitle akşama kadar idare ederek özgürlük düşmanlarına ve her türden karamsarlığa inat merkez ve bürolarını işler halde tutup büro-matbaa-dağıtım üçgeninde mekik dokuyarak meşaleyi elden bırakmayanlara, gözaltına alınıp işkencelerden geçirilenlere, cezaevlerende gün dolduranlara, kısacası 12 Eylül karanlığında başlatılan bu cesaretli "ilk" girişime önayak olan, sürdüren geliştiren herkesin eline bin sağlık...

O, Bir Medya Gülü

Osman AYTAR

DGM'lerin müdavimleri

Haftalık veya aylık Kürt dergi ve gazetelerinin yaşadıkları süreci özetlemeye çalıştığımız bu bölümde Kürt yayın organlarının tümünün durağının DGM'ler olduğu görülüyor. Bir başka deyişle DGM'ler, isimlerinden de anlaşıldığı gibi 'devletin güvenliği' işinde en çok Kürt dergi ve gazeteleriyle uğraştı, uğraşıyor.

Medya Güneşi: 12 Eylül'den sonra ilk legal Kürt yayını

12 Eylül sonrasının ilk legal Kürt dergisi olan Medya Güneşi, Nisan 1988'de aylık olarak yayınına başladı. Dergi, 12 Eylül'den sonra sayfalarında Kürtçe'ye yer veren ilk legal dergi özelliğine de sahip. Sahibi ve yazıişleri müdürü Cemal Özçelik, derginin henüz 5. sayısı çıktığında, 3. sayıda yayınlanan yazılardan ötürü İstanbul DGM tarafından tutuklanıp 3 yıl 6 ay hapse mahkum olunca, yazı işleri müdürlüğüne Yakup Karademir geçti. Gazetenin daha sonraki yazı işleri müdürleri ve yöneticilerinden Osman Aytar, Yakup Karademir, Salih Bal, Abdullah Kıran, Mahmut Metin, Vedat Aydın, Nusrettin Yüksekkaya, Murat Yeşilırmak ve Hamdullah Akyol çeşitli zamanlarda tutuklandılar. Salih Bal halen Sağmalcılar Cezaevi'nde tutuklu.

Medya Güneşi'nin son yazi işleri müdürü Nesih Çılgın ise kesinleşmiş onlarca yıllık hapis ve milyarlarca lira para cezalarından ötürü firarda. İlk 15 sayısı aylık olarak yayınlanan Medya Güneşi, 16. sayısından sonra 15 günlük gazeteye döndü. Toplam 63 sayı yayınlanan gazete yayın yaşamını Jîyana Nû gazetesi ile birleştirip haftalık Roj gazetesinin çıkmasıyla, yayın yaşamına son verdi.

Newroz Ateşi: Muhabiri katledildi

Newroz Ateşi dergisi 1992 Şubat ayında aylık dergi olarak yayın yaşamına girdi. İmtiyaz sahibi Hüseyin Cici'nin davalarının hapis ve milyonlarca para cezasıyla sonuçlanmasıyla, sahipliği Nadime Tunç üstlendi.

Newroz Ateşi dergisi daha ilk sayısını çıkardığı ayda, Bingöl muhabiri ve bölge dağıtıcısı M. Sabri Kızılkan, Bingöl'de kaçırıldı. Üç gün sonra cesedi Bitlis/Norşin'de, jandarma karakoluna 500 metre mesafede, işlek bir yola atılmış vaziyette bulundu.

Derginin çıkan 13 sayısı da toplatıldı.Tümü hakkında dava açıldı. İmtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü Hüseyin Cici, ilk sayıdan dolayı aldığı altı ay hapis ve elli milyon para cezasından sonra "firari" duruma düştü. İkinci İmtiyaz sahibi ve yazı işleri müdürü Nadime Tunç'un durumu da Hüseyin Cici'den farklı olmadı. DGM'ce kapatılan derginin davaları halen devam ediyor.

Jîyana Nû: Üs üste tutuklama

Haftalık Jîyana Nû gazetesi, 1 Ekim 1994 tarihinde yayın yaşamına başladı. Sahibi Salman Çimen, yazı işleri müdürü ise Mustafa Yılmaz'dı. Gazetenin 10 sayısında imtiyaz sahibi Selman Çimen ve Yazıişleri Müdürü Mustafa Yılmaz tutuklandı. Bunun üzerine Yazıişleri Müdürlüğü görevini Ali Demir üstlendi. Ali Demir de görevinin ikinci haftasında tutuklandı. Bu kez, aynı zamanda Medya Güneşi gazetesinin sahibi ve yazıişleri müdürü de olan Nesih Çılgın bu görevi üstlendi. O da ilk 2 sayısı çıktıktan sonra tutuklandı.

İstanbul DGM, gazetenin yayınını 27 Mayıs 1995 tarihinde durdurdu. Gazetenin çıkan 29 sayısının tümü ile bir özel sayısı toplatıldı ve yazarlarla sorumlular hakkında davalar açıldı. Şu anda yazıişleri müdürleri hakkında yıllarca hapis ve milyarlarca para cezaları verilmiş durumda. Gazetenin hukuki durumu da göz önünde bulundurularak; yayını durduruldu ve gazetenin işlevini Roj üstlendi.

Roj: Bolca gözaltı

Roj gazetesi 10 Haziran 1995 tarihinde haftalık olarak yayınına başladı. Gazetenin yayınlanan 26 sayısından 3'ü dışındaki bütün sayıları toplatıldı. Adana büro çalışanları Turan Taş ve Abdullah Özbay gazetenin çıkan her sayısından sonra gözaltına alındılar ve her hafta Adana bürosu basıldı. Gazetenin Genel Yayın Koordinatörü Yakup Karademir, 2 Ağustos 1995 tarihinde bir Fransız heyetiyle çıktığı gezi esnasında Mardin'e giderken polis tarafından gözaltına alındı.

Yazıişleri Müdürü Ö. Erdal Kurt da iki gün polis tarafından keyfi olarak gözaltında tutuldu. Gözaltına alınma gerekçesi, yanında Roj gazetesi bulundurmasıydı!

Gazetenin İzmir temsilcisi Serdar Şen'in İzmir/Buca'daki evine 21 Eylül 1995 gecesi baskın düzenleyen 'Terörle Müadele' timleri, Serdar Şen ile evde bulunan Ferhat Şen, Fatma Zeyrek ve Vildan Aba ismindeki gazete çalışanlarını gözaltına aldılar. Son olarak; gazete merkez bürosunda görev yapan Vahit Aba, 25 Nisan 1996 tarihinde Diyarbakır'da gözaltına alınıp 8 gün boyunca çeşitli işkencelerden geçirildi ve 2 ay cezaevinde tutuldu.

Toplam 26 sayı çıkan gazetenin 23 sayısı toplatıldı ve bunların tümü hakkında davalar açıldı. Ayrıca 7 tane de kapatma davası açıldı. Şu an kesinleşmiş 2 davası bulunuyor. Bu davalardan ilkinde 2 yıl 8 ay hapis cezası ve 133 milyon para cezası, ikincisinde ise 1 yıl 4 ay hapis ve 133 milyon hapis cezası verildi. Diğer davaları devam eden gazetenin Yazıişleri Müdürü Ö. Erdal Kurt'a verilen hapis ve para cezaları ile açılan kapatma davaları nedeniyle, gazetenin yayını durduruldu. Gazetenin işlevini Nûroj üstlendi.

Azadi: Bütün müdürleri davalı

Azadi gazetesi 17 Mayıs 1992 tarihinde haftalık olarak yayın hayatına başladı. Gazetenin yayınlanan toplam 104 sayısından 66'sı toplatıldı. Davalarından 16'sı sonuçlanırken 4 tanesi de Yargıtay tarafından onaylandı. Onaylanan kararlar arasında 2 aylık kapatma kararı verilirken, Azadi'nin ilk 11 sayısında sahipliği üstlenen Hikmet Çetin hakkında açılan iki dava mahkumiyetle sonuçlandı. Çetin'e toplam 166 milyon para cezası verildi. Azadi'nin 12. sayısından 86. sayısına kadar sahiplik yapan İkramettin Oğuz hakkında ise 49 dava açıldı. Gazetenin 71. sayısına kadar yazıişleri müdürlüğü yapan Sedat Karakaş hakkında açılan 37 davada toplam 20 yıla yakın hapis cezası ve 3.7 milyar da para cezası istenmekte. DGM'deki kesinleşen 15 davadan kendisine toplam 9.5 yıl hapis ve 300 milyon lirayı öngören 4 davası ise Yargıtay'ca onaylandı. Azadi'nin 72-75 sayıları arasında yazıişleri müdürlüğü yapan Zana Sezen hakkında da 4 dava açıldı. İstanbul DGM tarafından sadece 75. sayıdan dolayı 2 yıl ağır hapis 250 milyon para cezası verilen Zana Sezen, hala firarda.

Vatan Güneşi: Hem sahip hem müdür firar

Aylık Vatan Güneşi dergisi Ekim 1989'da birinci sayısıyla yayın yaşamına başladı. Derginin sahibi Rıfat Sefalı ile yazıişleri müdürü Rıfat Eroğlu, kesinleşen ve süren davalardan Avrupa'ya iltica ederek kurtulabildiler. Toplam sekiz sayısı yayınlanan derginin bütün sayıları toplatıldı.

Stêrka Rizgarî: Malzemelerini polis aldı

Stêrka Rizgarî dergisi 1994 yılında yayın hayatına başladı. Aylık olarak çıkan dergi, yaklaşık 8 aydan bu yana ekonomik nedenlerden ötürü yayınını durdurmuş durumda.

Derginin çıkan 13 sayısı ile iki özel sayısının tümü İstanbul DGM tarafından toplatıldı, haklarında davalar açıldı. Başta Genel Yayın Yönetmeni olmak üzere, Yazı İşleri Müdürü ve derginin sahibi yargılanıyor. Açılan davaların bir kısmı Yargıtay'da bir kısmı ise devam etmektedir.

1994 yılında 'Terörle Mücadele' ekiplerince dergiye yönelik operasyonda bütün teknik araç gereçlerine; bilgisayar, fotokopi, fax ve telefonlarına polisce el konuldu. Aradan 2 yıl geçmesine rağmen bu araçlar hâlâ verilmedi.

Özgür Halk: Müdürleri tutuklu

Şimdiye kadar 68 sayısı yayınlanan aylık derginin bütün sayıları toplatıldı. Yaklaşık 38 sayısı hakkında açılan davalarda 2 milyara yaklaşan para cezası, yine sorumlu yazıişleri hakkında 150 yılı geçen hapis cezası kesinleşti.

Özgür Halk'ın eski yazıişleri müdürleri Emine Buyrukcak, Bülent Sümbül, Nuray Tatlağ ile Elazığ temsilcisi Emin Konar ve son yazıişleri müdürü İnan Perişan hala tutuklu.

Dergiye, dönem dönem birer aylık kapatmalar da geldi.

Serketin: Tümü toplatıldı

1992 Mart ayında yayın hayatına başlayan aylık Serketin dergisi, ilk sayısından itibaren "bölücülük" gerekçesiyle toplatılmaya başladı.

Dergi yayında olduğu süre içinde toplam 9 dava açıldı ve hemen hemen hepsi sonuçlandı. Derginin ikinci yazıişleri müdürü Selman Çimen bir ara tutuklandı ve 4 aya yakın bir süre Sağmalcılar Cezaevi'nde kaldı. 9 sayı çıkan derginin her sayısı toplatıldı.

Serketin, 1993 yılında Newroz Ateşi dergisiyle birleşip, Jîyana Nû gazatesinin çıkmasıyla, yayınını durdurdu. Bu dergi çevreleri daha sonra Medya Güneşi, Vatan Güneşi ve bir diğer yurtsever çevreyle birleşerek, haftalık Roj gazetesini yayınlamaya başladılar.

Armanç: Toplatılmayla tanıştı

Aylık siyasi ve kültürel bir gazete olan Armanc, Mayıs 1979'da İsveç'te Türkçe ve Kürtçe olarak yayınlandı. 61. sayısına kadar Kürtçe ve Türkçe olarak yayınlanan gazete 62. sayıdan itibaren tümüyle Kürtçe olarak yayınlandı. Haziran 1995 yılına kadar İsveç'te 158 sayısı çıkan gazete, Temmuz 1995'ten itibaren İstanbul'da yayınını sürdürmeye başladı. Halen İstanbul'da yayınını sürdüren aylık gazetenin en son çıkan ve 13 ile 14. sayıları bir arada olan nüshası, toplatılma hışmına uğradı.

Newroz: Her döneminde toplatıldı

Newroz; aylık, haftalık ve tekrar aylık olmak üzere üç ayrı yayın dönemi yaşadı. 1991 yılında yayınına aylık olararak başlayan Newroz dergisi Aralık 1991'den 1993'e kadar aralıksız 20 sayı yayınlandı. Sahipliğini Hüseyin Alataş'ın, yazıişleri müdürlüklerini sırasıyla M. Doğan Karakuzu, Celal Albayrak, Fatma Karabacak ve Adil Kurt'un yaptığı derginin yayınlanan 20 sayısı da toplatıldı ve davalar açıldı. Bu arada, bir çok defa birer aylık kapatma cezaları da geldi. Derginin son yazıişleri müdürü Adil Kurt, dergiyle ilgili kesinleşmiş bir hüküm nedeniyle şu anda Antep/Yavuzeli Cezaevi'nde bulunuyor. Diğer tüm yazıişleri müdürleri ise, aranır durumda.

Aylık Newroz dergisinden sonra Şubat 1994'te yayınlanmaya başlayan haftalık Newroz gazetesi de DGM'lerin hışmına uğradı ve yayınlanan 58 sayısından 56'sı toplatıldı. Son dönemlerinde, daha dağıtım şirketine gitmeden, hatta matbaadan çıkmadan gazete hakkında toplatma hükümleri veriliyordu. Sahipliğini Aydın Yılmaz'ın, yazıişleri müdürlüklerini ise Müslüm Yılmaz, Hasan Lekesiz ve Müslüm Çatak'ın üstlendikleri gazete, 29 Nisan 1995'te üzerindeki baskılar ve ekonomik koşullar nedeniyle yayına ara vermek zorunda kaldı. Gazetenin de yazıişleri müdürleri 'firari.' Aylık ve haftalık Newroz'ların davalarının çoğu sürüyor. Bir kısmı ise onaylandı.

Temmuz 1996'da aylık 'Yeniden Newroz' dergisi yayına başladı. Yeniden Newroz'un şu ana kadar çıkan üç sayısı da toplatıldı ve davalar açıldı.

Dengê Azadi: DGM kapattı

20 Mayıs 1994'te yayın hayatına başlayan haftalık Denge Azadi gazetesinin toplam 42 sayısından 26'sı toplatıldı. 11 Mart1995 İstanbul DGM tarafından kapatılan gazete bu süre içerisinde iki sahip, iki de yazı işleri müdürü değiştirdi. Gazete yetkililerinden Behram Alabay, Bilal Akdeniz, Fevziye Perişan ve Düzgün Kaplan hakkında yüzyıllara varan cezalar isteniyor.

Deng: Hiç bir sayı kurtulamadı!

1989 Aralık ayında yayına başlayan aylık Deng dergisinin şu ana kadar yayınlanan 37 sayısının tümü toplatıldı ve dava açıldı. Deng dergisi yöneticileri ve yazı işleri müdürerinden Hikmet Çetin, Sedat Karakaş, Zana Zezen, Behram Alabay, Bilal Akdeniz, Fevziye Perişan, Düzgün Kaplan hakkında yüzyıllara varan hapis ve milyarlarca liralık para cezaları isteniyor.

Ronahi: Yayını durduruldu

21 Mayıs 1995'te yayın yaşamına başlayan Ronahi gazetesinin yayınlanan 72 sayısından 61 toplatıldı. Bu sürede üç sahip, beş de yazıişleri müdürü değiştirdi. Bunlardan Şemsettin Çelik, Sertaç Kılıç, Sertaç Kutlay, Burhan Erdem, Remzi Güldüre ve Şukran Erdem gıyabı tutuklu olarak yargılanıyorlar; yani firariler. Yazıişleri müdürlerinden Sinan Gül hakkında ise 3 dava açıldı. Gazete, geçtiğimiz ay çıkan 72. sayısından sonra kapatıldı. Kapatılma gerekçesi olarak gazetenin Yazıişleri Müdürü Sinan Gül'ün ikametgahını yanlış bildirmesi gösterildi.

Roza: Çoğu toplatıldı

8 Mart 1996'da yayınlanmaya başlayan Roza dergisinin şimdiye kadar yayınlanan 4 sayısından 3'ü toplatıldı. Bu sayılardan dolayı derginin sahibi ve yazıişleri müdürü Fatma Karahan hakkında davalar açıldı.

Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odası da bölge sorunlarıyla ilgili bir rapor hazırladı

Esnaf ve sanatkarlardan çözüm çağrısı

Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odası, bölgedeki ekonomik sorunların siyasi sorunlardan ayrı tutulamayacağını belirtti ve Olağanüstü Hal'in bölge ekonomisini de yok eden bir uygulama olduğunu açıkladı. Diyarbakır Esnaf ve Sanatkarlar Odası, yetkililere bildirmek üzere, kentin ve bölgenin çeşitli sorunlarını içeren beş sayfalık bir rapor hazırladı.

Raporun giriş bölümünde Diyarbakır'ın genç nüfus ve göç bakımından ülkede şampiyon kent olduğu; buna karşın eğitim ve her türlü ekonomik yatırımda geriliğin uç noktasında bulunduğu belirtildi. Aynı bölümde ilin sağlık ve elektrik sorunu ile güvenlik güçlerinin halka karşı olumsuz tutumlarına dikkat çekiliyor ve "ilimize gelen her yetkili, 'varsa sorunlarınızı ve çözüm önerilerinizi bir dosya halinde bana verin' tekerlemesi ile bizleri avutmaktadır" deniliyor.

'OHAL ekonomiyi yok ediyor'

Raporda, bölgenin ekonomik sorunlarına değinilirken ekonomik sorunun, siyasi sorundan ayrı ele alınamayacağına dikkat çekiliyor. Bölgede, sanayi alanındaki yatırımın yok denecek kadar az olduğu, işsizliğin giderek büyüdüğü belirtilen raporda, "bölgemizden sermaye ve beyin göçü devam ediyor. Hayvancılık büyük ölçüde geriledi. Ekonomi açısından güvensizlik ve bunalım vardır. Bürokrasi başına buyruktur. Ekonomiyi yok edici 'Olağan Üstü Hal' uygulanmaktadır" daniliyor.

Raporda, bölgedeki esnaf ve sanatkarların ekonomik sorunları ise şöyle sıralanıyor:

● Bölgede esnaf ve sanatkarlar genelde bozuk olan ekonomiden direkt etkilenen kesimdir. Sanayinin olmaması, yan sanayinin de olmaması demektir. Bu da esnaf ve sanatkarın hizmet sektörü dışındaki sektörlerde gelişmesini önlemekte, yatırımcılığı, yaratıcılığı kösteklemektedir.

● Bölgedeki para güvensiz ortamdan dolayı esnaf ve sanatkara gitmemektedir. Alışverişte son derece durgunluk yaşanmaktadır. Esnaf ve sanatkara akan para zaruri ve zorunlu giderlere ait olan paradır. Bunun sonucunda peşpeşe kepenk kaptatmalar olmakta, esnafların, sanatkarların ve tüccarların senetlerini, çeklerini, Bağ-Kur'unu, vergisini, SSK primini ödememe sonucu doğmaktadır.

● Esnaf ve sanatkarlar kredilerine ait faizler, el ve yürek yakacak kadar fazladır.

● Esnaf-tüccar ve sanatkarın ufkunu açacak, onları yönlendirecek bir bilgi merkezinin olmaması nedeniyle, plansız-programsız yatırımlar (az da olsa) yapılmakta, bu da genellikle hüsran dolu sonuçlar yaratmaktadır.

Çözüm önerileri

Raporun sonuç bölümünde ise çözüm önerileri şöyle sıralanıyor;

● Bölgenin yeraltı kaynakları bölgede işlenmelidir. (Petrol rafinerisi gibi.)

● Devlet ya bizzat ya da özel sektörle ortak yatırımlar yapmalıdır. Yatırımlar öncelikle gıda sektörü, pamuk ürünleri dalında olmalıdır. Harran Ovası tamamiyle ve derhal sulamaya açılmalıdır.

● Bölgedeki yatırımlar, çapı ne olursa olsun, devletçe teşvik edilmelidir.

● Ekonomiyi canlandırmak üzere "ekonomik olağan üstü hal" uygulamasına geçilmelidir. Köy koruculuğu sistemi lağvedilerek, köy korucularına ödenen ücretler ve olağanüstü hal tazminatı, fabrika yatırımlarına yatırılmalıdır.

● Hayvancılık modernize edilerek teşvik edilmelidir.

● Bölgeye kaliteli, deneyimli ve bölgeyi seven bürokratlar atanmalıdır.

● Güvensizlik ve bunalım ortamının yok edilmesi için, devlet, ciddi ve cesaretli, gerçekçi, bölge insanını tatmin edici siyasi adımlar atmalı, kararlar alıp yürürlüğe koymalıdır.

● Beş yıl süreyle bölgede hangi isim altında olursa olsun, vergi alınmamalıdır. Aracı kuruluşlar olmadan bölge esnaf ve sanatkarlarına azami yüzde 25 faizli, asgari 1 milyar lira kredi verilmelidir. Bölgedeki esnaf, sanatkar ve yatırımcının ürettiği malı alıp dış bölgelere satanlara, fatura bedelinin yüzde 20'si iade edilmelidir.

● Elektrik bölgemizde üretildiğinden, yüzde 50 indirimle satılmalıdır.

'Yasak Cumhuriyeti'nin 73. yılı 'kutlandı'

Cumhuriyet'in 26 yılı sıkıyönetimle geçti. Buna, son sıkıyönetimli dönemden sonra ilan edilen ve 9 yıldan bu yana devam eden Olağanüstü Hal süreci eklenirse, 'kanuni olarak yasaklı yıllar' toplamı, 35 yıla ulaşıyor.

Bu yılki 'kutlama'ar, intihar eylemlerinin gölgesi altında geçti. Fotoğrafçılar bile ancak uzaktan ve tele-objektiflerle devlet erkanının görüntülerini alabildi.

HABER MERKEZİ- Kuruluşundan bugüne yüzde 72'si tek parti şefliği, sıkıyönetim ve Olağanüstü Hal'le geçen 'cumhuriyet'in 73. yılı, geçtiğimiz hafta yine devlet erkanınca ve sabotaj korkularıyla 'kutlandı.'

Yaptığımız araştırma, 73 yılına giren Türkiye Cumhuriyeti'nin 53 yılının tam anlamıyla 'karanlık yıllar' olduğunu ortaya çıkardı. Diğer 20 yılın da 'aydınlık' sayılmadığı bu süreçte, 53 yıl, adı konulmuş ve açık bir 'yasaklı yıllar' bölümünü oluşturuyor. Yasaklılık ve karanlık dönemlerini en bariz yaşayanın ise Kürt halkı olduğu görülüyor.

Geçtiğimiz 73 yıl içinde tam 12 kez sıkıyönetim ilan edildi ve 26 yıl, sıkıyönetimle geçti. Buna, son sıkıyönetimli dönemden sonra ilan edilen ve 9 yıldan bu yana devam eden Olağanüstü Hal süreci eklendiğinde, 'kanuni olarak yasaklı yıllar' toplamı, 35 yıla ulaşıyor. Sadece sıkıyönetimle geçen süre, oran olarak TC tarihinin 35.6'sını oluşturuyor. Sıkıyönetimli yıllar Olağanüstü Hal'le birleştirildiğinde ise oran, yüzde 48'e ulaşıyor.

Tek parti döneminin dikta dönemini ilan edilmemiş sıkıyönetim veya Olağanüstü Hal saydığımızda ise, 73 yılın 53 yılının 'resmi bakımdan' yasaklı yıllar olduğu ortaya çıkıyor ki, bunun oranı ise tam olarak yüzde 72.

Tarihinin yüzde 72'si adı konulmuş karanlıklarla geçen 'cumhuriyet'in bu yılki 'kutlamaları' da yine devlet erkanınca gerçekleştirildi ve halkları yasaklı yılları 'kutlama'ya teşvik eden çabalar, pek ilgi görmedi. Öte yandan, 'kutlama'ların yoğun bir 'sabotaj' korkusu altında gerçekleşmesi de sözkonusu sürecin niteliğini gözler önüne çıkardı: 'Halk yönetimi' denilen süreç, halklardan ve özellikle Kürt halkından korkularak 'kutlandı.'

Barışa Diyarbakır'dan binlerce imza geliyor

DİYARBAKIR- Akan kanın durdurulması için Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne sunulmak üzere ÖDP, İHD ve Cezaevleri İzleme Komitesi tarafından başlatılan "Barış İçin Bir Milyon İmza" kampanyasına Diyarbakır'da da yoğun ilgi gösteriliyor.

Konuyla ilgili olarak görüştüğümüz Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) Diyarbakır il yöneticisi Hüseyin Bora "her ne kadar ilk etapta bir milyon imza hedeflenmişse de aslında on milyonlar bu özlemle yanıp tutuşmaktadır" dedi.

Diyarbakır'da HADEP bünyesinde toplanan imza sayısının on bin civarında olduğunu açıklayan Bora, kendilerine gelen imza metin forumlarının tükendiğini söyledi. Forumları ilgili çevrelerden tekrar istediklerini belirten Bora şunları söyledi: "Üç ayda tamamlanması düşünülen imza kampanyasına 29 Ekim'de başladık. İşçi, memur, esnaf, öğrenci, kısacası her çevreden kampanyaya destek sunuluyor. On yıllardır süren bu savaşın durdurulması yönünde başlatılan bu kampanyanın önemli bir adım olduğuna inanıyoruz. Sürdürülen kampanyada görüldüğü gibi halkımız, akan kanın durdurulması yönünde ve barışın tesis edilmesi noktasında üstüne düşen görevi layıkıyla yerine getirmektedir."

İmza kampanyasının, savaş rantiyecilerinin seslerinin cılız kaldığının göstergesi de olduğunu sözlerine ekleyen Bora, "HADEP olarak tüm barış kampanyalarına ve bu yöndeki tüm çalışma ve çabalara sonuna kadar destek sunacağız" dedi.

Bora daha sonra şunları söyledi: "İnsanım diyen ve bu vasıfları taşıyan herkes bu konuda duyarlı olmalıdır. Barış yanlılarının seslerini, sözlerini, taleplerini ve istemlerini örgütleyip, savaş yanlılarına karşı kullanması gerektiğine inanıyoruz."

ARAŞTIRMA

'DOĞU' MİTİNGLERİ (5)

Yılmaz Çamlıbel anlatıyor

Çamlıbel, tanıdığı bir köylüye mitingi nasıl gördüğünü sorunca, şu yanıtı almıştı: "Efendî heşir mîzan bû, qiyamet bû. Xortek derketibû ser kursiyê, berê xwe ber bi bîna hukumetê vekiribû û destê xwe dihejand, digot; 'sizden hesap soracağız.' Way ez bi qurbana pêciya te bim. Ew xort Rustemê zal bû an jî Hezretî Elî bû êdi ez nizanim."

Hazırlayan: Cengiz DEMİR

Araştırma dizimizin bu bölümünde, dönemin tanıklarından ve şu anda KÜRT-KAV Başkanlığı'nı yürüten Yılmaz Çamlıbel'le yaptığımız görüşmeyi sunuyoruz.

■ Doğu mitingleri hangi ihtiyaçtan doğdu?

❑ 1925'te çıkarılan 'Şark Islahat Kanunu ve 1938 yılında Dersim harekatının bastırılmasından sonra çıkarılan İzale-i Şekavet (eşkiyalığı yok etme) Kanunu ile sistematik bir şekilde sürgün, baskı, yasak ve asimilasyon politikası yürürlüğe sokuldu. Kürt coğrafyası bu korku ve sindirme dönemine girdi.1950 yılında Demokrat Parti'nin iktidara gelmesiyle, yani tek parti diktatörlüğünden çok partili düzene geçilmesiyle durum biraz değişmeye başladı. Sosyal, kültürel ve ekonomik bir hareketlilik yaşanmaya başlandı.

Kürt öğrenci gençliği içinde ciddi bir uyanış ve değişim meydana geldi. Kürt aydınları, özelikle üniversite gençleri kimliklerini sorgulamaya başladılar. Bu konuyu sesli düşününce kümelenmeye başladılar.

Barzani'nin Sovyetler'den Irak'a dönmesi ve orada yeni bir silahlı mücadele başlatması Türkiye'deki bu uyanışı hızlandırdı.

27 Mayıs askeri mudahalesinden sonra yürürlüğe giren 1960 Anayasasının getirdiği yeni haklar sonucunda toplum büyük bir uyanış ve değişim sürecine girdi.

Kurulan TİP'e giren Kürt aydınları marksist felsefe ve düşünceyle tanıştılar. Olaylara doğru bakma,tanımlama, örgütlü mücadele etme konusunda deneyim sahibi oldular.

Bu ekonomik sosyal ve politik mücadele, Kürt aydınlarını halkı ile bağ kurmaya, karşılıklı etkileşmeye yöneltti. Böylece Kürt aydınları kimliğine uzaklaşmadan entellektüel olmanın da yolunu açtılar. 1950'lerde bir avuç Kürt aydınının yürek ve kafasında filizlenen duygu, özlem ve düşünceler çığ gibi büyüyerek kitleselleşti.Artık insanlar isteklerini toplu halde, daha yüksek bir sesle dile getirme aşamasına geldiler. İşte Doğu mitingleri bu aşamada devreye girdi.

■ Mitinglerin amacı neydi?

❑ Mitinglerin amacı doğu batı dengesizliğine karşı çıkmak; adaletsiz, çarpık, eşit olmayan düzeni eleştirmekti. Doğu ve batı halkının eşit şartlara sahip olması biçiminde özetlenebilir. Mitinglerde atılan sloganlar, açılan pankart ve dövizler bu istikametteydi. "Batıya fabrika, yol, doğuya jandarma karakol" gibi belirlemeler yapılıyordu. Mitinglerde hiç bir siyasi istem yoktu.

■ Mitingler ayrı bir örgütlenmeye başlangıç mıydı?

❑ Mitingleri ayrı örgütlenmeye giden yolun başangıcı olarak değerlendirmek bence gerçekçi bir tespit değil. Mitingleri örgütleyen insanlar sosyalist insanlardı. Sosyalist enternasyonele uygun bir şekilde Türk ve Kürtlerin ortak mücadelesini savunuyorardı. Ayrı bir örgütenmeyi kimse savunuyordu.

■ Mitingleri hangi organisazyonlar düzenledi?

❑ Mitingler çoğu TİP'li olan sosyalist aydınlar, buralarda ikamet eden yurtsever yerli insanlardan oluşan komiteler öncülüğünde organize ediliyordu. TİP, bu çalışmalara etkin biçimde katılıyordu.

■ Hangi mitinge katıldınız?

❑ Ben sadece Ağrı mitingine katılabildim. İstanbul'daki spor karşılaşmaları hariç ömrümde bu kadar coşkuu bir kalabalık görmemiştim. Meydan sanki mahşer günüydü. Tüm şehir halkı sokaktaydı. Cesaret edenler mitinge katılıyor, çekilenler ise kuşku, hayret ve korkuyla seyrediyordu. Bu konuyu uzun uzun açıklama yerine mitingi izleyen bir köylümün izlenimini aktarmanın daha iyi olacağını düşünüyorum. Ben köylüme "ne oldu? Ne gördün?" diye sorduğumda adam şunları söylemişti: "Efendî heşir mizan bû, qiyamet bû. Xortek derketibû ser kursiyê, berê xwe ber bi bina hukumetê vekiribû û destê xwe dihejand, digot; 'sizden hesap soracağız.' Way ez bi qurbana pêciya te bim. Ew xort Rustemê zal bû an ji Hezretî Elî bû êdi ez nizanim."

Kürt köylüsü bir konuşmacının parmağını hükümet binasına karşı sallayıp "sizden hesap soracağız" denmesini hayranlıkla karşılıyor ve bunu yapanın ancak Hz. Ali veya Zaloğlu Rüstem olacağını düşünüyordu. İşte mitingler halk tarafından böyle algılanıyordu.

■ Bu mitingler ne tür etkiler yarattı?

❑ Bu mitingler yok oldu, yok edildi sanılan Kürt sorununu Türkiye'nin gündemine yeniden soktu. Çünkü Kürtler aydını, işçisi, köylüsü, esnafı ve din adamlarıyla ayağa kalkmış hak, adalet ve eşitlik istiyordu. Bu istek Türk siyasi yaşamının ortasına bomba gibi düştü. Devlet büyük bir paniğe kapıldı. Bir dizi önlem almaya başladı. Dönemin İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın ifadesiyle, devlet 'Kürtlerin nefes alışlarını dinlemeye' başladı. Kürt gençlere karşı üniversitelerde ülkücü ismiyle karşı devrimci ırkçı bir örgüt kuruldu. Provakatör olarak kullanılan bu gençler toplumsal olayları terörize etmeye başladılar. Sosyalistler Kürt sorununun önemini daha iyi kavradılar. Düzeni değiştirmede işçi sınıfı kadar önemli bir güç olduğunu gördüler. Anti-faşist bir mücadelenin en duyarlı gücü olduğunu anladılar. Bu mitingler daha sonra Ege'de, Karadeniz'de yapılan halk mitinglerine esin kaynağı oldu. Kürt sorunu herkesin gündeminin en ön sıralarına girmeye başladı.

KÜRT-KAV Başkanı Yılmaz Çamlıbel.

Kürt aydınlarının kendine güveni arttı. Sosyalizm dahil her konuda daha bağımsız hareket etmeye başladılar. Kürt aydını halkıyla buluştu, karşılıklı etkileşmeler oldu. Sosyalist, liberal, milliyetçi ve dinci Kürtler arasında diyalog oluştu. Kürt sosyalist aydınları Kürt dili, tarihi, edebiyatı, sanatı üzerine çalışmalar başlattı. Gazete ve dergiler yayınlanmaya başladı. Dernekler kuruldu. Siyasi organizasyonlar ouşturulmaya başladı. Kısacası bugün gelinen düzeyin alt yapısının, temelinin oluşturulmasını sağladı. **(SÜRECEK)**

Legal Mücadelede Yeni Ufuklar

Rıfat YÜKSEKKAYA

Kürt sorununun ulusal ve uluslararası zeminde kazandığı boyutla, Kürtlerin siyasal temsili arasında ciddi bir uyumsuzluk söz konusudur. Kürtler adına hareket eden, siyaset yapan tüm çevreler bu açmazı görüp, ifade etmesine rağmen, sorunun aşılamaması Kürtlerin bir handikapıdır. Halbuki, son elli yıllık UKM süreci oldukça önemli deney ve birikimleri barındırmasına rağmen, her ne hikmetse dar grup çıkarları ön planda durmaya devam ediyor.

Kürt sosyalistleri başta olmak üzere, Türkiye'deki Kürt siyasal organizasyonlarının son otuz yıllık tarihi irdelendiğinde, şimdiye kadar ödenen bedellerin karşılığının bu günkü siyasal duruşun çok ilerisinde olması gerektiği hemen göze çarpmaktadır. Türk devleti, kuruluşundan günümüze kadar Kürtlere karşı uyguladığı geleneksel yıldırma, sindirme ve imha politikasının sonucu olarak, Kürtler kendi iradeleri dışında illegal zeminde siyasat yapmaya zorlanmışlarsa da, son otuz yıllık siyasal birikimin illegal ve legal zemindeki ifadesi olan günümüz örgütlenmeleri ciddi bir açmazla karşı karşıya.

Türk devletinin geleneksel politikalarının kirli bir savaşla devam ediyor olması, sözü edilen örgütlenmelerin sorgulanmasını kaçınılmaz kılıyor.

Bugün gelinen noktada, Kürtlere karşı yürütülmekte olan kirli savaşta, Kürt sosyalistlerinin bir direniş odağı olması bir yana, onbinlerce kadronun sürecin dışına itilmesinin, insan ve değer yutma makinaları halini aldığı bir sır değil, mevcut illegal duruşlarıyla hiç de güven verici değiller. Diğer yandan illegal olarak faaliyet ve savaş yürüten PKK, Kürt halkına zorla dayatılan savaşa endekslenmiş durumdadır. Bu siyasal organizasyonlar tüm hadikapları, açmazları, sorunları, başarısızlıkları ve başarılarıyla siyasette illegal bir duruş göstermeye devam etmektedirler.

Yine legal zeminde, fiiliyatta Kürtlerin siyasal organizasyonları olmasına rağmen, ısrarla Kürt kimliklerini ortaya koymaktan kaçınan HEP, DEP, HADEP ve diğer siyasal partilerin duruşları dar, faydacı hesapların aracı olan, kalıplaşmış, inisiyatifsiz, ne yapacağı, nereye gedeceği belli olmayan, şaşkın kadroların yönettiği ve kendi içinde anti-demokratik kısır bir döngüden ibaret örgütlenme biçimleri halen vardığını sürdürüyor. Böylece bir yandan Türk devletinin geleneksel siyasetinin yarattığı tahribatlar, diğer yandan Kürtler adına hareket eden siyasal organizasyonların kronikleşmiş açmazları, gerek Kürt halkının gerekse bu yapıların tabanlarının dayanma gücünü ciddi bir şekilde zorlamaktadır.

Son onbeş yıl içerisinde, Türkiye'de Kürtlerin siyasal gündeminin şiddete angaje olması, dünyadaki gelişime adaptasyon sağlayan yeni düşüncelerin Kürtler arasında bir siyasal güce dönüşememesi, PKK'nın da siyasal güç olma avantajının yanı sıra siyasal perspektif, örgütlenme ve mücadele anlayışındaki sorunlardan, ciddi bir düşünsel üretim yerine, savaşla yoğunlaşması ve daha başka angajmanlar Kürt toplumunu dar ve kısır bir döngü içersine sokmuştur.

Eğer Türkiye'deki 20 milyon Kürdün varlığına, ödenen bunca bedele rağmen en basit ulusal demokratik taleplerin dahi kazanılmamış olması ortada iken, Kürtler adına hareket eden yapılar başta olmak üzere, tüm Kürt siyasal şahsiyetlerinin ciddi ciddi kendilerini sorgulaması gerekir. Geleneksel örgütlenme perspektif ve mücadele yöntemlerinde ısrardan vazgeçilerek yeni ve çağdaş çizgilerin ortaya konması lazım.

Komploların, entrikaların, beceriksizliklerin ve nice olumsuzlukların cirit attığı, statükoculuğun alasının yaşandığı, ancak illegalite zırhının tüm bunların örtüsü olduğu örgütlenme biçimleri aşılmalıdır.

Devlet, 'teröristtir, teröriste yardım yaptı veya yardım yapabilir' diye Kürt coğrafyasını yakıp yıkıyor. Genç, yaşlı, çocuk, kadın demeden öldürüyor. Kürtler, bu duruma tepki olarak artık bedenlerini bomba yaparak, askerin, polisin içinde patlıyorlar. Hadi, devletin kirli savaşta ısrarından muazzam çıkan elde eden çevreler var ve bu çevreler he şeyi belirliyor. Peki ya Kürtlerin kendisini bu savaşa angaje etmesinde çıkarı ne? PKK başta olmak üzere Kürtlerin bu paradoksu aşması zorunludur.

Kürt sorununun bu gün kazandığı boyut ve ulaştığı yığınsallığa, salt savaşla veya illegal olarak cevap olabilmek mümkün değildir. Kürtler bulundukları her alanda yeni düşünceler üretebileceği platformlar oluşturabilmeli, özellikle yıllardır düşünce fakiri haline getirilmiş Türkiye'deki Kürtlerin böyle bir sürece ihtiyacı var. Kürtlerin açık alandaki faaliyetlere, dar ve faydacı yaklaşmak yerine, açık alanı siyasal mücadelenin temel bir alanı görerek, kendi ulusal kimlikleriyle kurumlaşmaya yönelmelidirler. Açık zeminde Kürt halkının tarihsel ve siyasal meşruluğunu ortaya koymasının zamanı gelmiştir. Kürt halkı bu birikime sahiptir. Sorunun muhatapları kendilerini açıkça ifade edebilmelidir. Kürt, Türk ve diğer halklarımızın şimdiye kadar oluşan muhalif yapıların maruz kaldığı saldırılar gözönünde bulundurulursa, Türk devletinin ulusal kimliğini açıkça ifade eden bir örgütlenmeye karşı hiç de hoşgörülü davranmayacağı açıktır. Ancak UKM'n de DDKO'larla başlayan ulusal kurumlaşma sürecinde, açık zemindeki bir çok deneyime rağmen bu günkü kurumsal geriliği 30 yıllık mücadele birikimiyle aşmak gerek. Kürt sorununun adil ve demokratik çözümünü programlaştıran, barışçıl siyasi bir çözüme ulaşmada ulusal muhataplar yaratma girişim ve çabasının bir parçası olabilecek, tüm Kürdistani düşünce ve kesimlerin kendisini ifade edebileceği, demokratik çoğulcu ve özyönetimi benimseyen, herhangi bir gruba angaje olmadan, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin asli kurumu olarak yığınların siyasal zeminini yaratmayı sabır ve kararlılıkla örmek önümüzdeki sürecin temel yönelimi olmalıdır.

Açık alanda şimdiye kadar oluşturulan kurum ve örgütlenmelerden dersler çıkararak, çalışma alan ve amaçlarına göre belli siyasetlerin iz düşümü veya paralelliğinde duruş gösteren yapıları yadsımadan, ancak siyasal tercih olarak, Türkiye'deki Kürtlerin böyle bir örgütlenmeye fazla da ihtiyacı olmadığını görerek, konuya ilişkin tüm kesimlerin de birlikte oluşturabileceği bir örgütlenmeye ulaşmak aslolandır. Ulusal diyalog ve işbirliğinin mümkün olmadığı bu dönemde böyle bir yapıyı oluşturmanın zorluğunun bilincinde olan Kürt sosyalistleri son günlerde legal bir Kürt partisi tartışması, halen dar ve sınırlı bir çevrede sürdürüyor olmasına rağmen farklı kesimlerde ciddi sayılabilecek etkiler yaratmaktadır.

Kürt sosyalistleri Kürt çevreleri ve hangi nedenle olursa olsun dünde bu güne siyasetin dışına veya kıyısına düşmüş kadrolar başta olmak üzere, yaşanan ve yaşanmakta olan süreci sorgulayacak bir girişime hazırlanıyor.

Sürece katılacak tüm unsurlarla yeni ufuklara doğru açılmak isteniyor.

Kürt siyasetiyle ilgili hiç kimse kendisini böyle bir sürecin dışında göremez. Görev hepimizindir.

Waşeta wî şerrî eşkere bûye

Şefîk KAYA

Siyaseta Dewleta Turk ji roja damezirandinê heta niha ya zilim û qetlîamane. Ji dema ku artêşa Komara Turk hatiye damezirandin heta niha li dijî serhildanên gelê Kurd şerr kiriye. Ji bilî du-sê şerran, hemû dîroka wê li dijî serhildanên gelê Kurd bûye. Bi sed hezaran jin û zarokên Kurd bi destê wê artêşê hatine kuştin. Heta niha dengê hewara me nehatiye bihîstin, divê dinya dengê qîrîna zarokên me, hewara dayikên Kurd bibihîze. Qirika zarokên Kurd di bin kêra Dewleta hov de ye. Helebçeyên din di rojevê de ne... Hêviya ji "dostên" jaran pûç derket, nexwestin destê biratî û dostaniyê dirêjî gelê me bikin. Niha, Kurdistan di deftera dewlemendên cîhanê de ye, rojevê jî ew tayin dikin.

Mirov êdî qîma xwe bi ser rûyê erdê naynin. Li sitêrkan, li jiyanê digerin. Lê me bi bixwe para xwe ji vê pêşveçûnê negirtiye, ev kêmasî ji ber bindestiya me ye. Heke karbidestên Dewleta Turk ji vê pêşveçûna teknîkî ya cîhanê para xwe bigirtana, di hêla mejî û çandê de modern bûna, di warê siyasî û civakî de dev ji mejiyê bi darê zorê "çareserkirina" probleman berdana, dê diyaloga bi wan re rehettir bibûya. Lê ew jî, ji vê pêşveçûna civakî û teknîkî mahrûm mane; haya wan ji demokrasiyê tune û pîvanên demokratîk wan eleqedar nakin û ji bo wan derbas nabin. Ew hîn ji demokrasiyê pirr dûr in. Pîvanên demokratîk ji bo neteweyên ku xwediyê dîroka demokrasiyêne, derbas dibin, lê ne ji bo wan.

Dewleta Turk li ber çavên cîhanê li Kurdan neheqiyê dike, welatê Kurdan zeft kiriye, hebûna ser erdê û ya bin erdê talan dike, ji xwe re dibe. Dewleta Turk şerrxwaz e, bi şiklekî nedîtî xwîna Kurdan dirijîne, wan îşkence dike, dikuje; mafê jiyanê ji xelkên Kurdistan re nehiştiye. Kurdistana xweş û şêrîn bi destên tûraniyên mirdar bûye dozexa Oriyentalê. Lê di rastiya xwe de welatê me wek behiştê xweş û dewlemend e.

Dewleta Turk di Rojhelata navîn de, bi hemû hêza xwe ve, li ber pêşveçûnê dîwar kişandiye. Serokên Dewleta Turk hîn jî bi mejiyê karwaniyê, bi çanda binkon, bi xeyalên tûranîzmî dewletê "îdare" dikin. Hêvî û xeyalên wan hovan li ser alîkariya ji Qafqasyayê ye, ya ji "nîjada" Turk e! Dîsan li gorî xeyalên wan dê hemû cureyên "nîjada" Turk li hev bicivin, werin hewara vê dewleta zilmê, ev dewleta xwînrêj, împeratoriya xwînrêjan ji roxandinê xelas bikin!

Yezdan, ev duaya wan qebûl nebe. Heke firset di destên wan bikeve, dê tirajediyên ku heta niha dîrokê ne nivîsiye, bînin serê mirovayetiyê. Lê ji xwe re xwenerojkan dibînin. Lew dinya, ne ew dinya berê ye. Ji nuh ve damezirandina împaratoriya tûranî xeyalên gemarî ne û ev xeyalên gemarî roj bi roj tawanê wan xeyalperestên mirdaran girantir dike û tu carî biser nakevin. Ew naxwazin li gorî pêşveçûnê û çax hereket bikin, hemû gelên cîhanê bi pêş ve diçin, lê Serokên Turkan ketine pêşiya civata xwe û bi paş ve diçin. Ber bi çaxê "împaratoriya ku li sê Kitayan hikum dikir" ve diçin. Li ber pêşveçûna şaristaniyê dîwar kişandine. Xelkê xwe jî di tarîtiyê de hiştine. Tu carî bi demokrasiyê, bi mafên mirovîn bawer nekirine, dema ku di derheqa demokrasiyê de axivtine jî gotine: "Ev kiras ji me re fireh e" û tinazên xwe bi demokrasiyê kirine.

Armanca wan her tim ew bûye, ku hêza zilma xwe, barbarî û wahşeta xwe bidin nîşandan. Gelan bitirsînin, xofa xwe belav bikin. Mexseda wan bi vê zilmê ew e, da tu kes li ber wan serî raneke, zilm û koletiya wan qebûl bike. Heta niha, li Turkiyeyê hemû daxwaziyên demokratîk, ciqas piçûk dibin bila bibin, bi metodên Cengîzxan hatine perçiqandin. Li Turkiyeyê mafê heqxwestinê tune!

Ev serokên Dewleta Turk hîn jî bi mejiyê Cengîzxan in, hîn jî bi metodên Romê bersiva daxwaziyên însanî û demokratîk didin. Ew hîn ji di tarîtiya dîrokê de dijîn. Şewitandina gundan, ya bajaran, talan kirin, malwêrankirin, kuştina kesên bê guneh ji ber mejiyê wan yê kevnare ye. Bila tu kes bi kirewatên wan yên hevrîşim, bi bedlê taximên wan ne xape. Li gor dema ku em niha tê de dijîn, rekora barbariya cîhanê di destê Dewleta Turk de ye. Barbartirîn dewlete.

Gelê Turk jî di bin zilma wan hovan de ye; ew jî, ji vê barbariyê para xwe digire. Gelê herî jar yê di bin perda zilmê de, di xew de maye gelê Turk e û haya wî hîn jî jê tune.

Mirov gelek caran bi dost û hevalên xwe yê ewrûpî re ev zilma ku niha li Kurdan tê kirin minaqeşe dike. Gelek kes vê barbariyê bi ya Cengizxan re rûbar dikin. Cengizxan şanekî barbariyê li pey xwe hişt û çû, lê tornên wî, serokên dewleta zilmê bi şiklekî xerabtir li mîrasa wî xwedî derketine û ji kalikên xwe bihurandine.

Gelê Kurd niha bi her awayî li hember vê zilmê derketiye, lê şerrê li hember faşîzmê, yê li hember zilm, îşkence û kiryarên nemirovayetiyê ne karê gelê Kurd tenê ye; ev berpirsiyariya hemû gelên mirovperwer û demokrat e. Gelê Kurd di vê têkoşînê de bi tenê nîn e.

Keçelo Navê Min Li Te, Kumê Min Li Serê Te!

Na, dinya alem tev dizane, ku Dewleta Turk li Kurdan û xelkên din zilmê dike, çavê xwe berdaye axa welatên cînarê xwe, nivê Kibrisê zeft kiriye, çi cara dilê wan bixwaze êrîşê dibin ser başûrê Kurdistan, li wir, xelkê sivîl dikujin. Yê zilm û neheqiyê dike ew in. Bi tevî vê zilma wan jî, gelê Kurd destê dostanî û birayetiyê dirêjî gelê Turk dike. Kurd naxwazin, ku xwîn, ji herdu neteweyan jî bête rijandin. Daxwazî ew e, ku ev şerr rojek berî rojekê bête rawestin, rê li aştî, birayetî û demokrasiyê vebe. Lê dewlet destê birayetiyê dirêjî Kurdan nake, şerrê xwe didomîne û di ser de jî xwe jar dide nîşandan.

Serokên Komara Turk xwe dixin rewşeke wisan, weke ku gelê Kurd ew xistine bin destê xwe, zilmê, tadayî û neheqiyê li wan dike; weke ku Turkiye koloniya Kurdistan e. Weke ku dewleta Kurd hemû mafên Turkan ji dest wan girtiye, zimanê wan qedexe kiriye, mal û hebûna wan talan kiriye û ji ber ku bi tirkî distirê Zekî Muren xistiye zîndanên Diyarbekir! Yê ku nizanibe, dê bêje petrola Ankara bi boriyan diherike, diçe Mehabadê, keda Turkan diçe Wanê! Dîsan li gorî pirogramên radiyo û televîzyonên wan, li gorî bend û nivîsarên rojname û kovarên wan Ermenî, Asûrî û Kurdên malxerab Turkan qetil kirine, ew ji warê wan ji ser ax û ava wan dûr kirine! Xwe dixin rewşeka wisan, yê nizanibe, dê bêje ku li wan zilim tê kirin.

Ew vê propagandayê dikin da bal nekişe ser zilm û qetlîamên wan. Xwe dixin rewşeke wisan yê ku nizanibe, dê bêje feqîran li hember PKK-ê şerrê serxwebûnê dikin. Lê ev şîr havên nagire. Navê xwe li me dikin: "Keçelo, navê min li te, kumê min li serê te!".

Di aliyekî de jî bi xwînrêjiya xwe dipesinin. Bi kuştina Kurdên bakurê Kurdistan têr nabin, diçin başûrê Kurdistan, li wir jî destên xwe dixin xwîna gelê me. Êrîş dibin ser jarên ku ji ber jehra Seddam filitîne, wan dikujin, gund û bajarên wan dişewitînin, rê û dirban mayin dikin, jahr diavîjin av û kaniyan. Barbariyê dikin. Di hêla din de jî xwe dostên mafên mirovîn nîşan didin. Behsa heq û hiqûqên însanî dikin, ji xelkê Bosnayê re azadî û demokrasiyê dixwazin, lê haya wan ji xwîna ku li Kurdistanê dirijînin tune. Ji wan weye ku tu kes bi vê durûtiya wan nizane. Di warê mafên mirovîn de şîretan li cînarên xwe û li Sirpan dikin, li ser Bosnayê digirîn, lê Kurdistanê dişewitînin. Cîhana demokratîk xwînrêjî û durûtiya wan dibîne, bi wan dizane. Hemû qetlîam û zilma Komara Turk tê qeyd kirin, tê arşîv kirin. Ev kampaniya ku niha Amnesty li dijî Koma Turk vekiriye, dide îsbat kirin, ku haya dinyayê ji zilm û qetlîamên Dewleta Turk heye.

Siyaseta Dewleta Turk ji roja damezirandinê heta niha ya zilim û qetlîaman e. Ji dema ku artêşa Komara Turk hatiye damezirandin heta niha li dijî serhildanên gelê Kurd şerr kiriye. Ji bilî du-sê şerran, hemû dîroka wê li dijî serhildanên gelê Kurd bûye. Bi sed hezaran jin û zarokên Kurd bi destê wê artêşê hatine kuştin. Heta niha dengê hewara me nehatiye bihîstin, divê dinya dengê qîrîna zarokên me, hewara dayikên Kurd bibihîze. Qirika zarokên Kurd di bin kêra Dewleta hov de ye. Helebçeyên din di rojevê de ne...

Hêviya ji "dostên" jaran pûç derket, nexwestin destê biratî û dostaniyê dirêjî gelê me bikin. Niha, Kurdistan di deftera dewlemendên cîhanê de ye, rojevê jî ew tayin dikin.

Dewleta Turk li ber çavên dewletên demokratîk, bi çekên herî modern, gelê Kurd qir dike û bi vê destbixwîniya xwe ve "demokrat"e û endamê NATO-yê ye. Heke bi rastî armanca NATO-yê "parastina" demokrasiyê be, divê Dewleta Turk ji endametiyê bête avîtin, lew rejîma Turk dijminê demokrasiyê ye, ne li gorî prensîbên wê rêxistinê ye. Divê dewletên demokratîk, yên endamên NATO-yê çek nedine Turkiyeyê, nehêlin bi çekên wan xelkê Kurd bikujin. Alîkariya aborî bi wan re nekin û Dewleta Turk ji endametiyê biavîjin. Wê gunehkar bikin, mecbûrî dayina tazminatê bikin. NATO û endamên wê dizanin, ku li Turkiyeyê mafên mirovîn û demokrasî jî bi gelê Kurd re di zîndanên Dewleta hov de hêsîr e.

Dê Cîhana Demokratîk Heta Kengê Vê Barbariyê Ragire?

Mirov nizane, dê wîjdana cîhana demokratîk heta kengî vê barbariyê ragire. Ji ber vê yekê, divê em li benda tu kesî nemînin, em li xwe, li welatê xwe, li mafên xwe yên netewî, însanî û yên demokratîk xwedî derkevin. Ji bo bidestxistina mafên xwe zêdetir kar bikin. Divê em qêrîn û hawara gelê xwe bigihîjînin hemû koşeyên diyayê, bila dinya tev pê bihese, ku Romî çi barbar in. Divê em dinyayê bi vê zilma Dewleta Turk, bi vê barbariya wan bihesînin. Heke em bi hemû hêza xwe ve, bi hev re li hember vê zilm û barbariyê ranewestin, atara miletên wendabûyî li serê me ye jî...

Gelê Kurd Ji Birayetiya Hemû Gelan Re Amade ye

Nîjadperestî heta niha jî, ji xelkê me re doktrîneke xerîb e. Gelê me bi hezar salan bi gelên din re bi biratî jiyaye. Çanda me ne çandeka dijî bîr û baweriyên birayetiya gelan e. Vê çandê nehiştiye, Kurd bibin nîjadperest û dijminê gelên din. Lê, birayetî li ser bingehê wekheviya gelan tê ava kirin. Heke rewşenbîrên Turk birayetiyê bixwazin divê protestoyên xwe li hember vê zilmê xurt bikin. Bêşexsiyetî û qelemfiroşî di li Turkiyeyê erzan e. Gelek jî wan kiryarên Dewleta "xwe" ya hov nabînin, bala xelkê dikişînin ser kiryarên"emperyalîzmê", ango şûjina di çavê xwe de nabînin, lê bahsa derziya di çavê yên din de dikin!

Serokên Dewleta Turk jî bi xwe, bi zilm û barbariya xwe xwe dîwarekî ji kîn û nefretê kişandine navbera Kurdistan û Turkiyeyê. Dîwarê ji kîn û nefretê hatiye lêkirin, ji diwarê kevir û betonê û têlên sînoran qewîtir e. Serokê Dewleta Turk tawanbar û gunehkar in.

Wahşeta wî Şerrî Eşkere Bûye

Niha şan û şerefa leşker û polîsên Turk bi hejmara serên xort û ciwanên Kurd, bi hejmara guh û bêvilên jêkirî ye. Li gorî hejmara serî, guh û bêlên jêkirî terfiyan digirin, maaşên wan li gorî xwînrêjiya wan bilind dibe. Barbarî û xwînrêjî, di nîzama wê dewletê de şan û şeref e.

Qatilên jin û zarokên Kurd bi qedir in. Bi vê riyê dixwazin tirs û xofa xwe belav bikin, tirsa xwe têxin her gundî, her malê, serê her Kurdî. Ew dixwazin, ku zarok bi tirsa qolçî, cendirme, polîs û çawîşên bêbext mezin bibin. Ew dixwazin, ku dayik zarokên xwe bi tirsa cendirme û polîsan razînin, bêjin: "Razê... lawo ê cendirme werine me... Polîs hatine ber derî..." Lê dîwarê zilmê hilweşiya ye. Pêşiyên me gotine: "Dara azadiyê bê xwîn şîn nabe!", Lê negotine çiqas lazim e. Gelo ya heta niha hatiye rijandin ne bes e? Çiqasî din lazim e? Mixabin, ne dijmin tenê, niha Kurd jî xwîna Kurd diherikîne. Ji bo çi? Tu sebebekî heq tune, ji bo ku Kurd xwîna Kurd biherikîne; bira, birayê xwe bikuje! Bi dest û çekê kî dibe, bila bibe, xwînrêjî, xwînrêjî ye. Wisan xuya ye, ku Kurdên me xwîna ku dijmin dirijîne kêm dibînin. Birakujî weke tûreke bi jehrî ye û di sînga gelê me de ye.

Em Tev Şirîkê Vî Gunehî Ne!

Mirov carina difikire, qey Yezdan wê axê ji bo ku xwîna Kurd li ser biherike, afirandiye! Di vê dema ku hêzên tûranî poz û guhên keç û lawên Kurd jê dikin de, di vê dema ku serbazên Turk serên Kurdan difirînin de, di vê dema ku dijmin zarokên me bi saxîtî, li ber çavên dê û bavên diavîjin nav pêtên agir de, di vê dema ku dest diavêjin jinan de, di vê dema ku bi sedan girtiyên zîndanan tên qetil kirin de Kurd jî hev dikujin. Dijmin temaşe dike, em jî hev dikujin. Ji ber bêdengiyê, em tev bi hev re şirîkê vî gunehî ne.

Em di dema ku dijmin gundên me, bajarên me dişewitîne de hev dikujin. Em di vê dema ku bi milyonan perîşanên me li kuçe û kolanên bajarên Anedolê, birçî, tazî, jar, bê mal, bê nan, dîl digerin de hev dikujin!

Ew bê malên, bê warên, perîşanên ku ji ber jehra Seddam filitîne bi destên Kurdan tên kuştin! Ev bextê xerab nebe qismetê tu miletê din. Kurd, şûrê xwe di gewriya hev de tûj dikin. Dolaba zilm û barbariya dijmin digere, yên me jî don li çerxa dijmin dikin. Gava mirov dibihîze, ku di vê demê de Kurd xwîna Kurd dirijîne, diricife.

Lê Kurdistan welatekî wisan e, ku gelek xwînrêjî jiyaye. Gelek sultan û qiralên hov qetlîamên giran kirine. Lê di her deman de gelê Kurd li dijî xwînrêjiyê têkoşîna serxwebûnê kiriye. Ji ku tên bila bên, xeyal û hêviyên pêşîlêgirtina serxwebûna netewayê Kurd pûç û vala ne!

Ji Aştî Birayetî û Demokrasiyê Ditirsin!

Ev teknîka bilind ji bo xwînrêjî û çalakiyên wan yên nemirovayetiyê firseteke mezin daye wan. Rijandina xwîna gelê Kurd ji xwe re marîfet dibînin, pê dipesinin. Şerr dixwazin, dijminê aştiyê ne û dîtina xwe eşkere li her derî dibêjin. Ji aştî, birayetî û demokrasiyê ditirsin, naxwazin bahsa van gotinan bikin. Eşkere ye, ku birayetiya gelên din naxwazin. Ma xwediyê kole dibe birayê kole? Heta niha bi çavên koleyan li gelê me nihêrtine. Navê wekhevî û birayetiya gelan di ferhenga wan zaliman de tune. Li hember xelkê sivîl bêrehim û bêwîjdan in, lê ev barbariya wan ji qelsî û ji tirsan e. Ji hêza gelê Kurd ditirsin. Ji be vê tirsê, serokwezîrên xwe dixin rewşên gelek xerab, tu şivanek li dinyayê nemaye ku serokkomar û serokwezîrê wan neçûne cem. Lê rojev nayê guhertin: Pirsa Kurd û Kurdistan, ji bo wan tim pirsa sereke ye.

Dibêjên: "Mirî kor e!". Serokên Dewleta Turk weke miriyan in û kor in, çavên xwe li rastiyê digirin, naxwazin rewşa tevgêra netewayê Kurd ya ku ketiye rojeva navnetewî bibînin. Niha bi deh milyonan Kurd li ser axa bav û kalên xwe dijîn û tu rehetiyê nadin van xwînrêjan, talanbir nikarin weke berê bi rehetî talan bibin. Kurd malê xwe bi wan nadin xwarin. Dewleta Turk naxwaze vê realîteyê bibîne, xwe dixapîne. Bi sed salan e ku gelê me ji bo bidestxistina mafên netewî têkoşîn dike, bi milyonan di vê riyê de şehîd daye. Di wîjdana her kurdekî de, di dilê her kurdekî de Kurdistaneke serbixwe heye. Kurd bîr û baweriyên xwe yên Kurdistanî bi şiklekî gelek xurt diparêzin. Ji derveyî hejmareke hindik, di serê her Kurdekî de Kurdistaneke serbixwe heye, ez di wê baweriyê de me. Pêşîlêgirtina Kurdistaneke serbixwe êdî ne karê Dewleta Turk e, divê heta niha fêm kiribin, ku nikarin têkoşîna gelê Kurd bidin sekinandin. Wan gelek caran ji xwe re karîkatorin çêkirine û li binî nivîsîne:"Işte Mustakbel Kurdistan burada yatiyor!". Lê ew "miriyê" ku wan digot dîsan rabûye, rahiştiye şûr û mertalê xwe, di pêş wan de sekiniye. Bav û kalên wan jî weke yên niha xeyal dîtine, bawer kirine, ku ev doz temam bûye, dawiya vê sitranê hatiye. Lê na, doz temam nebûye, sitran dom dike. Ev çîrok ji nivşan derbasî nivşan bûye û hatiye gihaye roja me. Ew bi xwe jî baş dizanin, Kurdistan û bîr û baweriyên Kurdistaneke serbixwe jiyane, dijîn û dê her bijîn.

Ev xwînrêjiya Komara Turk, siyaseta kurdkujiyê, wê ji roxandinê xelas nake. Çalakiyên çepel bêfeyde ne. Fermanên qirkirina gelê Kurd li ser kaxezan mirine, dimirin û gelek caran xwediyên xwe ji bi xwe re dibin. Welatê me ne nanekî tendûrê ye ku di berîka Suleyman demîrel de bête veşartin. Ew bi xwe jî dizanin, ku eşîreka Kurd, yek maleka Kurd jî bimîne dê doza mafên xwe bike.

Dewleta Turk tu caran qanûnên ku wan bi xwe îmze kirine û biryarnameyên navnetewî nas nekiriye. Biryarên Yekîtiya Miletan yên di derheqa mafên mirovîn de, yên di derheqa mafên hevwelatiyan de, ji bo wan gotinên vala ne, bêrûmet in. Fanosa Dewleta Turk, ya rê nîşanî wan dide tûranîzm e. Li gorî wê doktrîna çepel "ji xeynî Turk dostê Turk tune!". Her kes, her alî, her dîtin "dijminê Turk e!", lê li gorî wan dijminê herî mezin Kurd e. Ev toximparêz ji xwe re cîhaneka ku her kes û hert tişt dijminê wan e, afirandine. Eşkere ye, ku ev dîtin ji cahilî û qelsiya wan tê. Hêvî dikin ku ew dê bikaribin zilma xwe bi vî şiklî veşêrin. Dîsan li gorî dîtina wan "dinya hemî li Turkan hatiye hev, dixwazin wan ji ser rûyê cîhanê hilînin!". Ma rastî welê ye?

Bir Kez Daha Güney Üzerine

M. ÖNCÜ

Güney Kürdistan'da dengeler hızla değişiyor. YNK Süleymaniye'yi, dolayısıyla Soran'ı tekrar denetimine aldı. Bu durum KDP ve Yekiti'nin geleneksel örgütlenme alanlarına da uygun düşüyor. Son yazımızda KDP'nin Güney'de tek başına tartışmasız bir siyasi otorite olamayacağını ve Yekiti ile diyalogu başlatması gerektiğine dikkat çekmiştik. Şimdi, Yekiti kendisini dayatmış durumdadır.

KDP ve Yekiti başkalarını bulaştırmadan kendi sorunlarını bırakın çözme, görüşme becerisini bile gösteremiyorlar. Her seferinde birileri ellerinden tutup masaya oturtuyor. Ancak bu kez Türkiye hem görüşmeleri Ankara'ya taşıyarak, hem de Türkmenleri de bir taraf olarak Kürtlerle aynı masayı alarak, bölgede konumunu güçlendirme şansını yakalıyor.

Bu arada 17 Ağustosta YNK güçlerinin Kasrê'de bulunan KDP üslerine yönelik saldırıları ile başlayan İran'ın, Irak'ın fiili katılımları ile Süleymaniye'nin önce KDP'nin sonra tekrar Yekiti'nin denetimine geçmesiyle süren ve nihayet şimdilik duran çatışmalara ilişkin kimi noktalar da yavaş yavaş aydınlanıyor.

Geçtiğimiz günlerde Bonn'da bulunan "Irak Kürtleri Bürosu"*nca ama Dılşad Barzani'nin son sözü ile bir "açıklama" yapıldı. Esasen, Yekiti'nin çatışma sürecinde İran'la yaptığı işbirliğini açığa çıkarmaya yönelik bu açıklamaya, Celal Talabani'nin kendi Peşmerge Komutanlarına, İran Devrimini Koruma Örgütü Başkanlığına ve İran Dışişleri Bakanı Ali Velayeti'ye yazdığı mektupları da eklenmiş. Mektupların ilki 11, sonuncusu ise 28 Ağustosta ve bizzat C.Talabani'nin el yazısı ile kaleme alınmışlar.

Talabani'nin Erbil'i terkettiğinde geride bıraktığı sanılan mektuplarda, Yekiti'nin İran'la ilişkilerinin boyutları açığa çıkıyor. Yine bu mektuplardan, İran'ın son çatışmalara küçümsenmeyecek bir askeri güçle katıldığı anlaşılıyor.

Kendi Peşmerge Komutanlarına yazdığı mektuplarda Talabani, İran'ın taahütlerine saldırı ve mevzilenme taktiklerine ve İran silahlı birlikleri ile Koordinasyonun nasıl olması gerektiğine değiniyor, görüş ve önerilerini sunuyor. İran istihbarat şefi ve dışişleri bakanı Ali Velayeti'ye yazdığı mektuplarda ise; ihtiyaçlarına (askeri, mali ve lojistik) İran'la Yekiti'nin işbirliğinin gerekliliğine ve önemine dikkat çekiyor. Mektuplarda İran'ın Yekiti'nin çoğu istemlerini olumlu yanıt verdiği de anlaşılıyor.

Yine belgeler arasında Yekiti'nin istihbarat örgütü "Zenyarî" ile İran istihbarat işleri bakanlığı arasındaki ortak işleri ama daha çok da Zanyarî'nin İran'ın istemlerine cevap veren çalışmalarını içeren bir rapor var. Raporda, 1 Haziran 1995'te bir Zanyarî timinin Tahran'a girdiği, 15 gün orada görüşme ve incelemelerde bulunduğu ve İran istihbaratı (MDİS) ile anlaşmalar yaptığından da sözediliyor.

Yanısıra MDİS'in Süleymaniye'ye üslenmesine yardımcı olup Zanyarî'nin İran KDP'sine karşı yürüttüğü faaliyetler bir bir anlatılıyor. Bu arada kimi İranlı Kürt ve muhalif Fars'ın, Süleymaniye'de üslenen MDİS'e teslim edildikleri isim verilerek belirtiliyor.

Açıklamaların sonunda Dılşad Barzani imzalı bir kronoloji yer alıyor. Bu kronolojide çatışmalar hakkında ayrıntılı bilgiler veriliyor. D.Barzani, 17-28 Ağustos arasındaki bir haftalık sürede KDP'nin 800 Peşmergesinin hayatını kaybettiği, çatışmalarda 4000'e yakın Pasdaranın, 600 Bedir-Tugayacısının ve kısmen de PKK'nin Yekiti'nin yanında çatışmalara katıldıklarını vurguluyor.

Küçük kardeş Dılşad, abisi Mesud Barzani'nin önce Birleşmiş Milletler ve Amerika'dan yardım talebinde bulunduğunu, bunun defalarca tekrarlandığını, ancak olumlu bir yanıt alınmamasından sonra bu kez aynı talebin Türkiye, Suriye ve Irak'a iletildiğini ve Irak'ın 26 Ağustosta olumlu cevap verdiğini söylüyor.

Bütün bu belgeler tek yanlı da olsalar kimi doğruları tartışmasız bir şekilde ortaya çıkarıyor. Elbette elimizde Mesud Barzani'nin yazdığı mektupların da tam metinleri olsaydı daha net değerlendirmeler yapmak mümkün olacaktı. Ancak herşeye rağmen; Yekiti'nin İran'la işbirliği yaptığı, KDP'nin varlığının ciddi bir şekilde tehdit altında olduğu kanaatine vararak İran'la askeri işbirliğine gittiği, ABD'nin KDP'nin yardım taleplerine iç-politik kaygılarla sıcak bakmadığı ve KDP'nin Irak'tan yardım istediğini bildiği ortaya çıkıyor.

Tüm bu olup bitenlerin şu gerçeği bir kez daha açığa çıkarıyor olması gerekir. Ne Güney'de ne de Kürdistan'ın başka bir bölgesinde çıkan ya da çıkabilecek muhtemel sorunların her biri Kürt düşmanı sömürgeci devletlere dayanarak çözmek mümkün değildir. İran ile, Türkiye ile, Suriye ile, Irak ile tehlikeli ilişkiler ve çatışmalar giderek sorunları ağırlaştırmaktan başka bir işlev görmüyor.

Nitekim bu gün gelinen nokta 92'den daha geri bir konum arz ediyor. Türkiye bir ayağı ile bulunduğu Güney'e ellerini de sokmuştur. Unutulmamalı ki, Türkiye'nin Güney'deki konumunun güçlenmesi başka riskleri de beraberinde getirecektir.

*Bu büro, çatışmalar öncesi Güney yerel hükümetinin bürosu olarak çalışıyordu.

Bir eş, ana olmadan önce , kişi olmak

Rojbin

Kadın sorunlarının çözümünün örgütlenmede olduğu sürekli olarak dile getirildi. Kadının durumu dikkate alınması kadın örgütlenmesinin ne kadar çetin bir süreci gerektirdiği bilincine varılacaktır. Bu çetin süreçte kadının başarı sağlaması için kendisinin oluşturduğu sağlam bir kişilik yapısı ve mücadele bilinci gereklidir.

Kişilik oluşumunu bilim dört evrede açıklıyor. Yaşadığımız toplumda çok az bireyin dört evreyi başardığını da ekliyor. Yaşanılan koşullarda kadının kişilik oluşumunda yaşadıklarıyla durumunu gündeme taşımaya çalışacağım. Çözüm örgütlenme diyorsak sorunlarımızı bizden başkası çözemeyecekse karakter oluşumunun bilincinde olmamız gerekir.

Bilimsel olarak kişilik oluşumu kısaca şu şekilde izah ediliyor;

1.Evre; Birey bu dönemde hiç bir bilgiye sahip değildir. Çünkü yaşamla yeni karşılaşıyordur. Bilgi yüklenilmeye hazır bir potansiyele sahiptir.

2.Evre; Bu evreye bilim körü körüne bağlılık dönemi der. Birey anne babanın doğrularını öğrenir ve olduğu gibi kabul eder. Birey kişiliğinde yalnızca anne babanın verdiği doğrular ve yanlışlar vardır. Daha sonra da değineceğimiz gibi toplumumuzda kadınlar hep bu evrede tutulmaya çalışılmaktadır.

3.Evre; Çelişkilerin ilk olarak yaşandığı dönemdir. Kişi öğrendiklerinde bir takım yanlışlıkarı fark etmeye başlar. Fakat bu yanlışlıkların yerine kendi doğrularını koymaz. Çünkü henüz kendi doğrularını oluşturmamıştır.

4.Evre; Bu evredeki birey bulduğu yanlışlıkların yerine kendi doğrularını koyar. Bu aşamada kişi kendi karekterini kendisi oluşturmaya başlamıştır. Artık bireyin kendisine ait olan düşünceler vardır. Bu düşünceleri doğrultusunda bir yaşam şekli oluşturur. Hareket eder.

Toplumumuzda çok az birey 4 evreye ulaşmaktadır. 4 evreye ulaşan kadınlarımızın sayısı

zannederim parmakla gösterilecek kadar azdır. Bu gerçeği hasır altı edip inkar etmek ise düşebileceğin en büyük yanlışlık olacaktır. Kadın sorunlarının çözümünde; kendi gerçekiğimizi tam olarak ortaya koymak ve tüm açıklığıyla görmek atabileceğimiz ilk adım olacaktır. Ki bu durumda yanlışların yerine doğruları koyabilme imkanımızı yaratmış olacağız.

Bize bunlar aracılığıyla hazırlanan bu tuzak kendi kişilik yapımızdır. Onlar birilerine ait bir eş, bir ana olmadan önce, bir kişi olmaya karar vermekle başladılar. Bu yola ait olan resmi ideolojinin çizdiği sınırlarla şekillenip birbirine mahkumiyet olarak dayatılmıştır. Onlar kadın olarak kendilerine ait olmak için başlarının üzerinde taşıyabilecekler mi? Onurlarını nerde bırakıp bir meta olarak birilerine ait olmayı yaşamak sandılar acaba? Kendilerine ve hem cinslerine en büyük saygısızlığı yaptılar.

Unutmuyoruz ki bu durumun tek suçlusu hem cinsleri değildir. Erkek bireyler de en az onlar kadar suçun ortaklarıdır. Öyle ki demokrat, aydın kisvesi içinde yer alan bir çok birey dahi, egemen ideolojinin aşıladığı düşence sisteminden kurtulmamaktadır. Onlar da çıkış kapısından bakmaktadır. Bu tavırlarıyla resmi ideolojinin savunucuları olmaktan başka yaptıkları hiç bir şey yoktur. Bir çok insan gibi 2.Evreye takılıp kalmışlardır. Ya da kolay bir yolu seçip karşı savaşırlar. Bu gerçeğin kavranmasıyla kadının özgürleşme süreci başlar. Özgürleşme süreci pratik süreçle pekiştiğinde sorular çözüme kavuşmaya mahkum kalacaktır. Egemen ideolojinin ve onun silahlarının arkasına saklanan kadınlarımız, acaba her anlarına sahip çıkıp gururla devrime hizmet ettiğini hemen hemen herkes bilmektedir. Buna rağmen çok pasif kalınmaktadır.

Durum böyle iken, kadın binlerce yıl olduğu gibi erkeklerin egemenliği gündeki toplumsal çevreye kabul edilmeyi bir çeşit izin kağıdı alıp beklemesi, şayet beklerse birşeyleri yapabilmek için geleneksel kadın kişiliğinde hareket etmiş olur ki, kendisine hiç bir çözüm getirmez. Bu tutum egemen ideolojinin istemiş olduğudur. Çıkış noktası bunun tam tersi yönde olmalıdır ki; karşı devrime hizmet eden beyinleri yıkalım.

Toplumu oluşturan kadın bireylerin kişilik yapısını incelediğimizde bir çoğunun 2. evreye takılıp kaldığını görüyoruz. Analarımız bunun en güzel örneğidir. Çocuklarını eğitmekle görevli olan analarımız bizlere kendi analarından babalarından ne öğrendilerse onu öğretirler. Kapitalist ideolojide kadın için imkanları sıfıra indirmek için örgütlü bir şekilde suratımıza çarptığında bir çoğumuz analarımızın yaptığını yapıp kısır döngünün bir halkasını, bu çarkın bir dişlisini oluşturuveririz.

Bu demek değildir ki bütün kadınlarımız bunu yapıyor. 4.Evreye gelip kendi kişiliğini oluşturan kadınlarımız kendileri ve hemcinsleri için savaşmaktadır. Hiç kimse bu savaşımı hafife almamalı. Kişi önce kendisiyle sonra ailesiyle ve içinde yaşadığı toplumla, yani doğrudan kapitalist ideolojiyle, onun silahlarına karşı savaşmaktadır. Her şeyi olduğu gibi kabul edip resmi ideolojinin silahlarını kullanarak kendilerine bu toplumda edilgen bir yer edinen kadınlarımız hiç kusura bakmasınlar, bazı insan varlıklar onlar ve kendileri için öyle ağır şartları gözlemişlerdir ki; destek vermeleri şarttır. Çünkü; onların mücadelesi bizler için de çıkış kapısıdır. Ne yazıktır ki; çıkış kapısını herkes görmektedir. Çıkış kapısının nerde olduğunu herkes bilmektedir. Bununla birlikte bir çok kadın kapıya yönelmemektedir. Dahası parmağıyla kapıyı gösteren, bu toplumda, cehennemde yakılacak, günahkar, kaçık ve suçlu sayılmaktadır.

Kişiliğimizde kendimize saygı duyabileceğimiz değerleri yaşamalıyız. Kendi değerlerimizi oluşturduğumuz ve yaşama geçirdiğimiz anda resmi ideolojiye karşı çıktığımızı fark edecek, dolayısıyla silahlarını anında bize karşı harekete geçirebilecektir.

Böylece aile zincirini onu aslında daha katı olan çevre zincirine takmaya , çaresizliği kabullendirmeye çalışacak, bunları da aşmamız halinde muhtemelen karşımıza yeniden çıkacak egemen ideolojinin kadın onurundan bahsederek işbirliğini yapmamızı bekleyecek. Kadın, işbirlikçi kişilikten ve mücadele azminden hiç bir zaman vazgeçemeyeceğini ve çaresizliği kabullenmeyeceğini bilmelidir.

Helînler Adil Bir Dünyanın Kurucusu Olacaklardır

Gulê PALE *

Eylül 1993'de ani bir kararla oğlumla birlikte yurtdışına çıkmak zorunda kaldık. 10-15 gün dostlarda kaldıktan sonra Cenevre'de iltica başvurusunda bulunduk. Cenevre'de 3 gün iltica kampında kaldıktan sonra Basel'e bir otobüs dolusu insanla geldik. Orada da köpekli Alman şövenist polislerin korumasında kaldık. Daha sonra şimdi bulunduğumuz şehre geldik.

Bu kamplara eskiden gelmiş ve arasıra gazetesini dergisini satmak isteyen sol kesimdeki insanlar uğrardı. Bu gelişlerin birinde genç yakışıklı daha ilk bakışta samimiyeti ve dürüstlüğü anlaşılan biri geldi. "Kamp yaşamını bildiğim için uğrayıp bir hal hatır sorayım, evimiz hemen kampın yakınında, isterseniz istediğiniz zaman gelip gidebilirsizin" dedi. İkinci gelişinde bizi evine davet etti. Evde çok şirin, cana yakın, yabancılığımızı hissettirmeyen eşi sevgili Hülya ile tanıştık. Yemek ve çaydan sonra tanışma, memleket özlemi ve memleket sorunları üzerine sohbete başladık. Bu ilk gelişten sonra artık canım sıkıldıkça kendimi Kemal ve Hülya'lara attım. Bu gidiş gelişlerle onlara öyle bağlanmıştım ki, sıkılınca kendimi onların evine atmanın dışında, onları özlüyordum. Her gidişimde özlem ve hasretimi gidermiş, kendimi yenilemiş hissederek kampa dönerdim. Oğlum da onları çok sevmişti. Özellikle Kemal'le araları çok iyi idi.

Kemal deli dolu, sevecen, herkesin yardımına koşan bir insandı. Söyleyeceğini insanların yüzüne söylerdi; sözü evirmeyi çevirmeyi ve kıvırmayı bilmezdi. Gerektiğinde en yakınıyla bile kavga etmekten çekinmezdi. Onlarla tanıştığımda Hülya hamileydi. Kemal de baba olmanın heyecanını taşıyordu.

Nasıl bir gündü tam hatırlamıyorum. Bizim üstte oturan komşu arkadaş Kemal'in vurulduğunu söyledi. Bir türlü inanamıyordum... Hangi Kemal? Neden? Niçin? .....

Hemen onlara gitmek istedim, ev kilitli, kimse gidip gelmiyor, Hülya da hastahanede dediler. Bütün bunlar neden oldu bir türlü aklım almıyor. Can güvenliğimiz olmadığı için buralara gelmiştik. Ama ölüm burada da bulmuştu bizi. Hem de yoldaş, dost denilen insanların eliyle gelmişti ölüm. Evet, örgüt içi sorunlardan dolayı Kemal öldürülmüştü...

Kemal öldürüldüğünde kızı henüz on günlüktü. Helin bugün iki yaşında, son derece zeki bir kız, çok meraklı; herşeyi soruyor, öğrenmeye çalışıyor. Eminim biraz daha büyüdüğünde babasının nasıl öldüğünü de soracak. Hülya cağım eğer "vurdular" derse Helin kimlerin ve niçin vurulduğunu da soracaktır. Helin bunun peşini bırakmaz. Hülya sıradan bir kadın değil, devrimci bir aile ve çevrede büyüdü, az cezaevleri kapılarını aşındırmadı. Bugün ise tüm devrimci örgüt ve partilere küs gibi yaşıyor. Kimseye saldırmıyor, hakaret etmiyor ama bir tepki olarak artık hiç bir sol parti ve örgütün dergi ve gazetesini okumuyor.

İnsanlar sustu... Bir kaçı hariç Kemal'in dostları, arkadaşları sustu. Örgütler sustu... Hiç kimse niçin bu insan öldürüldü diye haykırmadı. Bir iki ilan çıktı, hesabı sorulacak diye. Sonra her şey sessizliğe gömüldü.

Herkes gibi Kemal'in de hataları ve eksiklikleri olabilirdi. Örgüte karşı acımasız ya da haksız eleştirilere kalkışmış olabilir, hır gür de çıkarmış olabilir. Sütten çıkmış kaşık olmayabilir. Ama o, ölümü haketmemişti. Hem kim hangi yetkiye dayanarak onu öldürme cesaretini kendinde gördü? Kim-kimler yargıladı onu, hangi mahkeme, hangi yetki ile? "Bunları asmayıp da besleyelim mi" diyen 12 Eylül faşist cuntası bile, devrimcileri asmadan, mahkum etmeden önce görüntüyü kurtarmak için de olsa, yıllarca yargılamak zorunda kaldı. Halkın mahkemesi, adaleti diyen biz solcular bugüne kadar halkla birlikte hangi mahkemeyi kurmuşuz? Yıllarca devrimci olarak bilinen bir insanın karşı devrimciliği ispatlanmalıdır. Bu öldürüldükten sonra değil, öldürülmeden önce yapılmalıdır ki, suçlanan da kendini savunma imkanı bulsun.

Gerek örgütlerin içinde, gerekse örgütler arasında müthiş "yalnızlaşma, yalıtılmışlık düzeni" var. Kapitalist sistemin yarattığı "her koyun kendi bacağından asılır" felsefesini şimdilerde devrimci örgüt ve kişiler de benimsemiş gözüküyor. Bir örgüt içinde yaşanılan bir öldürülme olayına karşı diğer örgütlerin kılı kıpırdamıyor. Bırakalım hesap sormayı, merkezi bir bilgilendirmeye bile gidilmiyor. Sanki aralarında "sen bana ben sana karışmayayım" türünde zimni bir anlaşma var.

19. yy'ı devrimle geçiren Fransız halkının yarattığı çok anlamlı bir söz var. Der ki; "Devrim evlatlarını yer" Fransız halkının devrimleri devrimcileri gözlemliyerek vardığı bir sonuçtur bu. Haklı ya da haksız, devrimin kılıcı zaman zaman kendi içinde dönebiliyor. Bazen isabetli olurken bazen de çok acılı olaylara neden oluyor. Nice kahramanların hain, hainlerin kahraman oluşuna tanık olduk. Daha devrim yapmadan evlatlarımızı yemeyelim! Kaldı ki devrimden sonra evlatlarını yiyen devrimler de yaşamadı. Troçki'nin kafasına inen balta Sovyet Devrimini, devrime başkanlık etmiş Mehmet Şeho'nun göğsüne saplanan kurşunlar Arnavut "Sosyalizmini" kurtarmadı.

Kadın-erkek sorunu üzerine tartıştığımız zaman bir arkadaşın sıkça söylediği bir söz var; "Ekim devrimi de dahil olmak üzere tarihteki bütün devrimleri erkekler yapmıştır" Bu belirlemeye katılıyorum. Tarihteki bütün devrimlerde kadınların rolü en katılımlı durumlarda ikincil olmuştur. Bazen ikincil bile olamamışız. Hangi devrimin önderi kadın ki... Zaten devrimlerde kadınların yeterince "rolü olsaydı", "devrim evlatlarını yer" sözü söylenmezdi. Bir insanı doğurmanın, büyütmenin, kültürel olarak yetiştirmenin zorluklarını yeterince bilmeyenler, kolayca (üstelik en yakınını) öldürmekte ya da emir vermekte kaçınmaz.

Bugün Kürt ve Türk solundaki bütün parti ve örgütlerin kültürü tamamiyle Ataerkil erkek kültürü ve söylemidir. Bu şimdiye kadar öğrendiğimiz sosyalizmin genel kültüründen çok farklı bir şey değil.. Farklılık olsa olsa bizimkilerde feodal erkek kültürünün daha belirgin olmasıdır.

Burada bütün kadınlara, özeldeyse Roj ve Roza çevresindeki kadınlara sesleniyorum. Bu olup bitenlere seyirci kalmayalım. Bizim erkeklerle olan mücadelemiz sadece ev, iş, aşk sorunlarıyla sınırlı değildir. Hatta mücadelemiz faşist sistem ve sömürgeci devletlerle de sınırlı değildir. Oğullarımızın, kardeşlerimizin, sevgililerimizin ve dostlarımızın her şeyini verdiği devrimci örgütlere hükmeden ataerkil kültürle de mücadele etmeliyiz. Düşmana, (faşist ve sömürgeci sisteme) karşı sertliğimize paralel bir iç yumuşaklığı tatmin edici bir adaleti ve demokratik duyarlılığı yaratmalıyız. Bunun mücadelesini şimdiden vermeliyiz. Ataerkil erkek egemen kültürü kırılmadan kuracağımız bağımsız, hatta sosyalist bir Kürdistan'ın toplumun bir kesimi için (hatta önemli bir kesimi için) acılar yumağı olmaya devam edeceği açıktır.

Sevda tutkunu bir yaşam

Nur YILMAZ

"Şair olmak yeterli değil. Aşık da olmalısınız" Boileau.

Ömrünü dolu dolu yoğunlukla yaşamayı hep arzulamış, tam anlamıyla başaramamış. Belki bunun sancılarını sürekli üstünde taşıyan ama belli etmemek için de değişik bir çok savunma mekanizması geliştiren bir kişi. Bu yetersizliği, bu eksikliği yansıtmaya başladığı noktada adım adım bu durumdan sıyrılmaya başlamıştır.

Sevdaya tutkuyla bağlı. Sevdadan kaynağını alan tüm umutsuzluklar, karamsarlıklar ve üzüntüler yaşaması onu kesinlikle sevda tutkunu olmaktan vazgeçirmiyor. Sevda savunucuları arasında önplanda yerini almaya devam ediyor. Tüm sıkıntılara, tüm tepkilere, hatta an an gelen ümitsizliklere ve ölüm arzusuna inat "sevda" tutkunu bir yaşam sergiliyor.

"Yaşamın kendisi sevgi, bağlılık, dolu dolu yaşamak, sevdayı yoğunluğuyla yansıtmak, insan yüreğinin dışa vurumu gibi birşey. Doğaya, topluma, insanlığa sevgi akıtır tüm içtenliğiyle, doğallıkla. Böyle bir yapıya sahip olan insan yüreklidir, cesaretlidir, her tür sıcaklığa ve dostluğa açıktır. Bu tip bir insandan kim çekinir, kim korkar. Korkulan, nefret edilen yapıda insanlar genelde sevgiyi bilmeyen, çevrelerinde de sevilmeyen insanlardır. Sevda yoğunluğunu taşıyan insan, üretkendir ve üretkenliği her yönden doruklara yükselir. Gerçek anlamda sevgiyi yani üretken sevgiyi bilmeyenlere bunu mutlaka öğretmek ve somut olarak göstermek gerekir. Sevdayı önemseyen, onu tüm yoğunluğuyla yaşayanlara büyük bir sorumluluk düşüyor.

Hiç bir zaman sevdayı tanıyamamış ve buna bağlı olarak "bu tür gönül meselelerini hep kadınlar büyütür, yüceltir" küçümseyiş tavrıyla yaklaşan anlayışlardaki kişiler düşünme potansiyelleri seviyesiz nitelikte insanlardır. Çünkü yaşama duyulan bağlılık da sevdadır, kişisel gerçekleşen duygusal bir sevgi çerçevesinde hayata sarılıp, üretken bir ortam yaratma da sevdanın ta kendisidir.

".... yüreğim bedenime göre büyüktü /insanlar ve doktorlar bunu kısa sürede öğrendi /yüreğimi kurutup bedenimi doyurdular

şimdi sen yüreğinle yüreğimi besliyorsun/dudaklarınla dudaklarımı/kış ortasında ilkbahar"

Sevdiğimiz, benimsediğimiz her şey için nasıl mücadele ederiz, nasıl yoğunluğuna çaba harcarız ve sonuçta elde ettiğimiz şey ne anlamlıdır, ne güzeldir öyle değil mi? O kadar mücadele ettiğimiz çaba sarfettiğimiz şeyi hiç kolay kolay bırakır mıyız? Hele de bu yolda acı çektiysek, eziyetlerle karşılaştıysak ve tabii gerçek anlamda seviyorsak hiç vazgeçer miyiz? Gerçek anlamda sevmiyorsak biraz acı ve eziyetle karşılaştık mı hemen yılar, hemen vazgeçme eğilimine girmez miyiz? Tüm bu değerlendirmeler her tür sevda konusunda geçerlidir; iki kişinin birbirine duyduğu sevgi, insan sevgisi, doğa sevgisi, bir davaya duyulan sevgi, felsefe ve bilim sevgisi, çocuk sevgisi ve tabii yaşam sevgisi. Sıralanmış sevdalardan, özelde herhangi birisi, diğerlerini de üretebiliyorsa işte o kişi "özde sevda"yı yakalamış demektir."

Ne duru, ne hoş bir anlatım öyle değil mi? Bana göre sevginin dile geliş biçiminde dahi, coşku ve inanç tüm saflığıyla doruklara yükseliyor ki, yaşamla bütünleşmesi noktasında ne olmaz. Bu tür insanlar keşke tüm çevremizi çepeçevre sarsa. Yanlış hareket ettiğimiz anda, hemen uyarıverseler. Zaten bu tür bir işlevi üstlendiğini hem uygulamada göstermek hem de öğretmek ve eleştiri getirmek bakımından yüklendiğini de belirtiyor. Bence de sevdaları en güzel şiirler anlatıyor; "ŞİİR SANATI" "

Şiir=Sevda; En güzel en doğal anlatım biçimiyle yazıyı noktalamak istiyorum. Bu tür insanlar ve bu tür şiirler sevdanın önemini ve gereğini anlatmak bakımından pek çok anlam ifade ediyor sanırım.

Çok şey öğrettin bana, Boileau/Şimdi farkına varıyorum bir çok şeyin

Daha bir kaç yıl önce anlamazdım/Neden şiir denir birine,

Hele hiç anlamazdım/Neden inanır insanlar

Bir şair olduğuma benimde. /Oysa ben her vakit sevdalıydım

Gençliğime, fikirlerime/Ağaç yapraklarına, nisan gecelerine

Genç kızlara /Ve göreve

Ve şimdi bunca yıldır sana sevdalıyım/Ey tutkum, gönül rahatlığım

Şiirler nasıl yazılır, bilmem/Yaşarım onları.

ÇİZGİLERLE KADIN

Kadın hakları

Melo

Kadınlarımız üzerine bir çok şey yazıldı, çizildi. Atasözleri üretildi. Ama birgün olsun kadınlarımızın kendilerini tanıma fırsatı verildi mi, bir anket yapıp sorunları dinlendi mi?

Gündüz anne, gece fahişe. Biz bunları kimi zaman dışlıyoruz ama bunların nedenini hiç araştırdık mı? Kadını bunlara iten neden ya parasızlıktır ya da erkeklerin onu cinsel egolarını tatmin edeceği bir araç olarak görmeleridir. Bizim toplumumuzda bu yargı ve düşünceler silinmedikçe, kadın kendini kanıtlayamaz. Feodal düşüncede namahremlik bir kadın, erkekle konuşamaz, aynı odada bile durumaz. Çarşıya çıkamaz, alışveriş yapamaz. Kürdistan'da hala geçerli yanlız günah ve haram bizim Kürt halkına verilmiş. Gözlerinin dışında hiç bir yeri görünmez bir zihniyet. Öyle bir belleklere yerleşmiş ki bugün günümüzde metropollerde bile devam ediyor.

Şimdi diyeceksiniz ki yazıyoruz, anlatıyoruz; evet güzel birşey yapıyorsunuz ben bir okuyucu olarak okuyabiliyorum ama bizim halkımızın yarısı cahil ve okuma yazma bilmeyen kadınlarımız var. Bunlara yazıyla ulaşamayız bunları bizzat anlatmalıyız. Kadınlarımızı, kendimizi bilinçlendirmeliyiz.

Evet ben diyorum ki, bizler aydın insanlar olarak hem yazıp, hem de pratikte uygulamalıyız. Ve benim sizden istediğim, bu konuyu biraz daha genişletmek. Çünkü biz kadınlar istersek birçok şey yaparız.

Kadın kimliği ve erkek kimliği, kadın kendi kimliğini bulmuş olsa özgürlüğünü almış olsa dahi, ne yapabilir? Bizim toplumumuzda kadın daima ikinci planda. Bakıyorum, gözlüyorum ve şu sonuca vardım ki; biz kadınlar gerek evde, gerek dışarda siyasal ya da sosyal yaşamda fazla bir girişim ya da atılım yapamayız. Çünkü bizim toplum henüz buna hazır değil. Ne yapmamız gerekiyor? Evvela erkeklerimizin şunu iyice kavraması gerek: kadın erkek ilişkilerinin sadece aşk ve ya cinsel ilişkiler olmadığını anlaması gerek. Örneğin , bir erkekle konuşsam toplum ve o kişi evvela şunu düşünüyor; bu benim arkadaşım olabilir mi? Evet ben olabilirim ama bir kadın erkek ilişkisi yanlış değerlendirilmemeli. Evvela bunları silmeliyiz. Burda kadınlarımız rolü de büyük. Bilinçsiz kadınlarımız ne kadar cesur olsa dahi bilinçli bir erkek onu yok edebiliyor. Çünkü kadınlarımızın duygusal yönleri ağır. Kadınlarımız da biraz katı olmayı öğrenebilseler veya duygularını bastırabilseler yapamayacağı şey yoktur. Bir örnek; 'halifelik döneminde halifenin birine şeytanı hapsetme görevi verilmiş. O halife gece gündüz okuyup üflemiş ve kırk yıl sonra şeytanı bir küp'e hapsetmeyi başarmış. Bir gün hocanın karısı küpün kapağını açmış, şeytan serbest kalmış. Hocanın karısı şeytana sorar ; sen küpün içine nasıl girdin? 'Şeytan da beni küpe senin kocan soktu' der. Kadın şeytanı serbest bıraktığına pişman olur ve onu nasıl tekrar hapsedeceğini düşünür. Kadın şeytana der ki sana inanmıyorum. Bu küpün içine sığmazsın. Şeytan yeminler eder, kadın ikna olmaz. Peki seni nasıl inandırmalıyım der... Kadın der ki, küpün içine gir bakalım, sen oraya sığarsan demek ki doğrudur. Şeytan tekrar küpün içine girer. Ve kadın hemen küpün ağzını kapar. Akşam şeytan der ki hoca, sen boşuna okuyorsun bu kadınların cümlesi böyleyse bana şeytanlık yapmaya gerek kalmıyor. Çünkü kadınlar birer şeytandır.'

Burada anlatmak istediğim, kadınların cin fikirli olmaları değil... Bugün köylerde ve şehirlerde siyasi bilinci olmasa dahi öyle kurnaz ve işbitiren kadınlar var ki; ne yazar kim onlara sahip çıkıyor. Demem şu ki sorun sadece kadın sorunu değil, toplumsal sorun. Toplumumuzda hala ben demokratım aydınım diyen ve hiç bir zaman kadının da bir şeyler yapabileceğini kabul edemeyen erkeklerimiz var. Benim düşüncemi sorarsanız ben diyorum ki kadın sorunları bitmez ve bitmeyecek.

Resim: Fevzi Bilge.

Kadın sorun ve haklarını aramaya kalkmadan önce, toplumda kadına önem ve değer verilmesini sağlamalıyız. NûRoj'un 17. ve 23. sayısında GÜLSEREN kardeşimizin dediği gibi, 'kadın ve erkek, kahraman erkek, susan , yetinen kadın kimliğini değiştirmedikleri sürece birlikte yürüyemeyecekler.' Ben diyorum kadınlarımız susmayacak. Çünkü akıllı bir kadın on aptal erkeğe bedeldir.

Başta da dediğim gibi eğer biz kadınlar duygu ve mantıkla haraketlerimizi ayırt edebilirsek, kadın erkek ilişkilerini yanlızca cinsellik ve aşk olmadığını, erkeklerin bulunduğu saflarda yer alabileceğimizi, bizim de yapacak çok şeyimizin olduğunu bilirsek, biz de bir kimlik sahibi olabiliriz.

Ben özgür ve aydın düşünen, topluma kabul ettirmiş bir kadın, anne olarak bütün kadın ve erkeklerimize sesleniyorum; gelin bu feodal yapıyı yıkalım. Ezilen ve sömürülen kadınlarımıza ve halklarımıza sahip çıkalım.

Çalışan kadınlarımız, kırsal kesim endüstürüyel ve sanayi kesimi memur ve temizlikçi kadınlarımız kimi zaman horlandı, tacizre maruz kaldı. Zayıf, ekmeğe muhtaç olan ise boyun eğmek zorunda kaldı. Kadın her kesimde ezildi. Kimi çok saygıdeğer bulundu, kimi dışlandı. Bazı kadınlar dahi hemcinslerini ezdi, sırtından kâr sağladı.

Hunermendê bi nav û deng Seîd Yûsiv, li Stembolê rêzek konser da û pirsên hevalên me bersivand

‘Îşev şevka baranê’

Ev demek dirêj e, hunermendê bi nav û deng Seîd Yusif li Stembolê ye. Beşdarî şeva piştgiriya rojnameya Azadiya Welat bû, li NÇM ê û MEDKOM ê konser dan. Bi deng û tembûra xwe, dil ji bi hezaran keç û xortên xwendekar, karkerên werzî (demsalî) û welatparêzên penaber bir û ew careke din ji sarbûn û tenahiya dûriyê ber bi germî û şênayiya welêt ve birin. Sebaret bi vê yekê pirsên me bersivand.

Nesîmî ADAY
Aşitî KOÇER

■ Te çend sala li Radya Lubnanê kar kir?

❑ Ez hete van salên dawî jî li wir bûm, lê ji ber şer min dev jê berda.

■ Te li wir program çêdikirin an tu bi deng û tembûra xwe beşdar dibûyî?

❑ Min program jî çêdikirin û ez bi deng û tembûra xwe jî beşdarî hin programan dibûm. Programek min bi navê "Bifikire û bizane ka ev çi ye?" Me pirsên kulturî û rewşenbîrî ji keç û xortên unîversîtê dikirin. Min li tembûrê dixist, dipirsî û digot ev sitran çi ye. Di 73 yan de dawetname ji UNESCO ji min re hat, wan ez wek baştirîn tembûrvanê herêmê îlan kirim. Ez çûm Almanya û li çend bajarên mezin min konser pêşkêş kirin. Nûnerê UNESCO û gelek rojnamevan jî li gel me bûn û bi başî, bi serkevtin di derheqê me de dînivîsîn.

■ UNESCO ji te re tu plak çêkirin?

❑ Erê çêkirin û hete rojnama nivîsî ku wê bikin zêr jî, lê min hete niha nedîtiye. Di 74 an de jî dawetname ji Afrîka ji min re hat û li gel grûbek erebî em li gelek welatan geriyan û me him muzîka Erebî û him jî ya Kurdî pêşkêş dikir. Piştî em vegeriyan, di 75 an de dîsa çûm radya Kurdî li Bexda, her salê çendakî diçûm; di 72, 73, 74 an de jî çûbûm. Ez diçim min hin sitran tomar (qeyd) dikirin û vedigeriyam.

■ Tu çima li wir bi cîh nebûyî? Gelo îmkanên vir, ji bo pêşxistina hunerê te ne başştir bûn?

❑ Rewşa wir wek ya niha bû, ji bo tu li wir bi cîh bibûna, an diviya tu bibûna Kurdekî pîs an Beesîkî pîstir an jî tu nikaribûyî li wir bimana. Carekê Îsa Berwarî, Serokê Beşê Kurdî yê Radya Bexdayê hate pey min û got: "Kek Seîd, ji bo serokatiya grûba muzîka radyo me deh nav dan, lê tenê navê te hat qebûl kirin, divê tu bi min re bêyî. Dema tu bêyî, tê meaşekî baş jî bistênî û tê bi rihetî îdara mala xwe bikî û hunerê xwe îcra bikî." Min qebûl nekir, min got ez nikarim li ber siya Beesiyan kar bikim. Ez li Lubnanê serbest im û navbera me û hukumeta wê demê jî xweş bû, ez li wir mam. Di 76 an de, ez vegeriyam Sûrî û min di radya Şamê de kar kir. Li wir min muzîk ji gelek hûnermendên navdar ên Ereb; wek Semîra Tewfîq û hwd. re jî çêkir. Min gelek plak jî çêkirin.

■ Te çend plak çêkirin?

❑ Şazdehî piçûk û heştî mezin ago long pley min çêkirin. Ji ber ku ez endamê Yekîtiya Hunermendên Sûrî bûm û di radyo de jî dixebitîm, min vekirî konserên Kurdî jî didan û kesî rasta rast mudaxele nedikir.

■ Berhemên te wek gotar û pirtûk li ser muzîka Kurdî hene?

❑ Hin xebatên min hene, lê ji ber ku problema çapê li cem me heye, hete niha min çap nekirine. Tenê pirtûkek min a şîiran, bi navê "Govenda dilan" belkî em li vir çap bikin. Yek jî gerek li Başûr, bi navê "Rewşen" çap bibe û gelek xebatên min ên neçapkirî jî hene.

■ Li ser muzîka Kurdî hete niha tiştekî ber bi çav nehatiye çapkirin.

❑ Wê ew jî bibe, tenê ez dikarim gelek tişt çap bikim, ez nabêm xebatên min ji yên her kesî baştirin, lê malûmatên min ji yên wan pirtirin.

■ Di hevpeyvînek xwe de, tu dibêjî di muzîka Kurdî de pirdengî (harmonî) tuneye, gelo di ya te de jî tuneye?

❑ Em dikarin muzîka pirdeng çêkin, lê ew îmkanên me û ew kadroyên me yên ku karibin li her enstrumanî bidin tunene. Ereb ji min re dibêjin mîrê tembûrê, ez dikarim lê bidim, Dilşad jî kemanjenekî pir baş e, lê bi du an sê kesa pirdengî çênabe. Ez dikarim binivîsim, lê wê kî lê bide?

■ Mamoste Îqbal Hicabi orkestrayek çêkiriye, wî çawa çêkir?

❑ Yên ku lê didin hemû biyanî ne û tiştekî din, Kurd guhê wan fêrî saz û tembûrê bûye, tiştekî din qebûl nakin. Biyaniyên ku muzîka Kurdî lê didin; ew rûhiyeta Kurdî bi wan re tuneye, li nota didin lê nikarin harmoniya Kurdî derxin. Rîtim û sirûd dibe, ji ber ku me ew ji ewrûpa girtine, lê harmoniyê nikarin derxin.

■ Hete niha tu bi kîjan muzîkaran re xebitiyî û te kî perwerde kiriye?

❑ Wek Şêrîn, Mihemed Şêxo, Mahmûd Şakir. Mihemed Şêxo bi sitranên min meşûr bû.

■ Tu ceribandinê nû, wek rock, blues û hwd. çawa dibênî?

❑ Xebatên wiha jî divên, xort jê hesdikin, lê ne muzîka Kurdî ye. Ku îmkan hebe meriv jî bi cîhanê re bimeşe baş e.

■ Tu rewşa muzîka Kurdî bi gîştî çawa dibênî,?

❑ Mixabin gelekî miriye, hinekî li Başûr rih tê de mabû, lê ew jî ji ber vî şerê ku bi sala dom dike hêdî hêdî dimre. Halê hunermendên Kurd her ku diçe xerab dibe û rewşa huner jî pê re nebaş dibe.

■ Ji ber çi?

❑ Ji ber rewşa Kurdan a siyasî, ji ber ku dewleta me tuneye, hêzên me yên siyasî qîmet nadin hunermendan û xebatên hunerî. An divê tu bibî partîzan ku tu bûyî partîzan jî tê bimrî, tu nikarî xebata hûnerî bikî.

■ Uslûbek taybetî ya Kurdên Sûrî di warê muzikê de heye?

❑ Ger nebûye jî, ez dibêm min çêkiriye. Her perçeyekî Kurdistanê taybetiyek xwe heye, li Sûrî jî xebat li ser riya ku min vekiriye dibe. Peyvên muzîka Kurdên Sûrî jî yên min in. Ji ber ku şiîrên klasîk nabin sitran giran tên, ew ên min hildibijêrin.

■ Çi ferq di navbera muzika Başûr û Bakur de heye?

❑ Helbet li Bakur rewşek taybetî heye, Kurdan ew mecalê ku bi hûnerê xwe mijûl bibin nedîtine. Her Kurdî qedexe ye û dibêjin Kurd tunene, Tirkên çiyê ne. Ji ber wê jî hete niha hûnermendekî baş li vir peyde nebûye. Yên heyî jî bi muzîka tirkî nav dane. Yekî wek Şivan derketiyê, lê ji bo bîst milyon Kurdî Şivanek ne bes e. Hunermendên heyî jî ji stîla Tirkî derneketine û nikarin derkevin jî. Her Kurdekî ku radihêje tembûrê baxlemê lê dide, lê baxleme Tirkî ye, bi wê muzîka Kurdî çênabe.

■ Li Başûr jî sitila Erebî tuneye gelo?

❑ Heye, lê dikarin Kurdî jî û Erebî jî lêxin.

■ Li her beşekî tesîra muzîka serdest heye.

❑ Li Tirkî bêtir e. Mîna rîtmek Kurdî ya taybetî heye, lê gava ku rîtimek din lêdixî hûn dibêjin Erebî ye. Na, ne wiha ye, Ereb, Faris û hwd. jî lê didin. Mumkune ji sedî çar an pênc tama erebî jê bê, lê em bi sala bi hev re jiya ne wê huqus jî hebe. Ez muzîka Erebî jî wek Erebekî lê didim, dibe ku hin tişt ji Kurdî ketibin nav Erebî.

■ Ferqa tembûra te û bizûkî ya Yunanî çi ye?

❑ Perdên wê, eyarên wê ne wekhev in. Mizrab û hete pêkanîna wê ne yek e. Di muzîka Ewrûpî de ku bi gîtarê tê gotin; deng û nîv deng hene, lê di muzîka me ya oryantal de çarîk deng jî heye. Paşê, perdên bizûkî ya Yûnanî hesin in, ya min naylon e. Ferqek din, perdên hesinî yê bizûkî tên hete ser gewdê wê, lê me ew perde bi ser destiyê wê ve dirêj kirine.

■ Gelo mîna baxlamê ye, çend perde ye?

❑ 33 perde ye.

■ Çawa akord dibe?

❑ Li gorî duzanê ye.

■ Çend duzan dibe?

❑ Ez dikarim deh duzana jî bidimê.

■ Bêtir kîjan duzan dibe?

❑ Her do-sol-do ye. Lê ez dikarim bikim wek udê jî; do-sol-re.

■ Di Mem û Zîn a Ehmedê Xanî de navê gelek enstrûmanan derbas dibe, gelo çima ev enstrûman îro jî tûne ne?

❑ Di gelek kitêban de tê gotin ku enstrûman hemû li Hindê derketine û ji wir bela bûne, lê îro muzîka hindî ji ya gelek welatên din paşketîtir e.

■ Muzîka te bêtir folklorî ye, tu ji bo muzika modern a Kurdî dixwazî tiştekî bikî an na?

❑ Folklor bingeha her tiştî ye, dema folklor nebiwa wê Ey Raqîb jî nebiwa. Mesela sitrana min a Narê folklorî ye, lê min hinekî nû kiriye. Dema ez diçim Ewrûpa, hete ez wê nebêjim dev ji min bernadin. Ez sitranên folklorî û yên xwe dibêjim. Yên min hinekî, ne bi mana ku tu dibjî, lê hinekî modern in. Lê, em hîn dûrî caz, rock û muzîkên din ên Ewrûpî ne. Em ûd, seksefonê qebûl nakin, îja em e çawa gîtarê qebûl bikin.

■ Lê, cîlên (kuşak) nû gîtarê ji godari dikin.

❑ Divê ew jî hebe, lê divê pêşî muzîka Kurdî xwe nûjen bike. Paşê em dikarin dest bavêjin muzîka cîhanî ya modern.

■ Her xortekî Kurd ku evîndar dibe, godariya sitranên te dike, gelo ji bo Seîd Yûsif evîn û evîndarî çi ye?

❑ Li cem min evîn jiyan e, keç û lawên min ên ji we mestir hene, lê ez xwe weke xortekî 15 salî dibênim, his dikim û wiha dijîm.

■ Di warê evînê de, tu dram bi serê te de hatine gelo?

❑ Min di jiyana xwe de ezabekî mezin nediye, lê carina dûrbûna ji heval, dost û welatê min jî ji min re bûye ezab, ez pê hezinî me. Heskirin bi xwe jî ezab e, derd û êş e. Dema ji heskirîya xwe dûr bim, ji ber îş û karê min her kesê li dora min dikene bikêf û eşq e, ez deng nakim lê ez di hundurê xwe de didimgirî. Ez şayî, evîn, êş û derd û kedera nava xwe bi hunerê xwe tavêm der. Ji ber wê tevî ku hevalên min kal bûne jî ez hîn ciwan im.

■ Tesîra kîjan hunermendan li ser te heye?

❑ Tevî ku muzîka wî ne pir pêşketî jî bû, ez hinekî ji muzika Arif Cizrawî hes dikim. Lê, tesîra hin hûnermendên Ereb; wek Evdilwihab û Ummu Kelsûm heye.

■ Tu muzika hunermendên Kurd çawa dibênî?

❑ Her hûnermendek stîlek wî heye. Mesela ku ez mamosteyê Şivan bim, ez ê bihêlim ku bitenê sirûdan bêje. Bi raya min sitranên folklorî û lawik ne karê wî ne. Aram stîleke wî ya nerm heye, muzîka wî ne huqus pêşketî ye lê hêmin e, nerm e. Ciwan bi stîla xwe xwe daye qebûl kirin. Lê, Tehsîn Taha hunermendekî pir jîr û baş bû.

■ Bêtir kîjan miqam di muzika Kurdî de bikar tên?

❑ Miqamine hene ne tenê ji bo muzîka Kurdî bikartên. Mîna miqamê Beyatî; ji sedî notê muzîka Kurdî, sedî heftêyê ya Tirkî û sedî şêst ê muzîka Erebî bi vî miqamî tê gotin. Hîcaz, saba, ecem, Kurdî van miqaman hemûyan Kurd, Tirk û Ereb jî bi kartênin.

■ Miqamê muzika Kurdî çi ne?

❑ Beyat û hîcaz in.

■ Sitranên ku tu çêdikî, te hemû xistine ser nota?

❑ Belê, çawa.

■ Lê hîn gelek sitranên Kurdî li hêviya ku hinek wan bixin ser nota ne...

❑ Ji ber ku saziyên me yên hûnerî; wek enstîtu, dibistan, konservatuar û hwd. tunene. Dema ku saziyên me yên ku bi nota muzîkê fêrbikin hebin wê xort û keçên me jî muzîkê bi nota fêrbibin.

■ Mesela Celîla Celîl pirtûkek li ser muzikê amade kiriye. Kesên din jî nikarin wiha bikin?

❑ Bi rastî Cemîle, Celîl û Ordîxanê Celîl xebatek pîroz kirine. Hemû berhemên folklorîk kom kirine û ji wendabûnê rizgar kirine. Tevlî kêmasiyên xwe jî xebata Cemîle jî xebateke pir hêja ye. Lê, bi gulekê nabe bihar.

■ Ku xwendin tunebe jî divê tiştên heyî bikevin ser nota ku wenda nebin ne wiha ye?

❑ Na tiştek wenda nabe. Li Başûr jî xebatên bi vî rengî hene. Ango tiştên heyî berhev dikin û dikin ser nota. Lê divê xwendin hebe ku grûb û orkestra çêbibin. Bi salekê, bi xebata şexsî tiştek çênabe. Lê, ku meriv sê çar salan bixwîne, wê yên ku li org, piyano, saz, tembûr, seksefon û hwd. bidin peyde bibin, wê muzîk pêş ve here. Rêxistinên me serê xwe naêşînin gazina min her ji wane.

■ Ku xwendin hebe, gelo wê gavê wê mamostayên ku dersê bidin hebin?

❑ Hene, dema ku îmkan hebin yên weke min ku karibin dersê bidin pirin. Tu îmkana bidî Dilşad wê bê, ez ê bêm, Rizgar wê bê û hîn gelekî din wê bên. Lê, ku tu bêjî were heval ma em ne Kurdin were dersê bide, bi zikekî têr û sisiyê birçî ev kar nabin.

Seîd Yûsiv kî ye?

Binemala wî dighê eşîra Rema, ji Bişêriyê çûne Sûrî. Li Qamişlo, di sala 1948 an de ji diya xwe bûye. Ji piçûkanî de kêfa wî ji tembûrê re tê. Li dibistanê jî, ji ber ku Kurdî qedexe bû bê tembûr sitranên Erebî dibêje. Di sala 1965 an de ji xwe re tembûrekê dikire, heft heşt meha xwe bi xwe lê dixe, hinekî fêr dibe û paşê jî di şevbihêrkên hevalan de, dest bi tembûrê dike û disitrêne. Paşê, di dawetên hin dost û hevalên xwe de bi deng û tembûra xwe dibêje. Di 67 an de derbasî Lubnanê dibe û li wir plaka xwe ya ewil çêdike. Ew him muzîka Kurdî, him ya Erebî û him jî ya Tirkî lêdixe Di 68 an de diçe li Radya Kurdî li Bexdayê kar dike. Paşê dîsa vedigere Lubnanê, mala xwe tênе li wir bi cîh dibe. Di 69 an de, yekem grûba hunerî ya reqs û muzîkê bi alikariya hin dostan çêdike û navê wê jî dike "Newroz". Paşê jî di Radya Lubnanî de kar dike.

Ev serê çendeyekî ye ku Roj bi navê xwe yê nû careke din dest bi weşana xwe kiriye. Ji xwe diyar e ku her rojeke nû bi xwe re hêviyên nû jî tîne. Bi derketina wê re mirov çavnêrê avêtina tîrêjên wê li ser şax û kelatên welêt û li benda tîna wê ya germ a ber berojkan e.

Bêguman çend hefte hete çend meh jî di jiyana rojnameyekê de demeke pir kurt e û mirov ne li hêviyê ye ku di nav demeke kîna bi qandî şeş mehan de qurmedareke nû şaxên xwe berde deşt û newal, kortik û mesîl û zinar û çiyayên welêt, yanî her derên Kurdistanê. Lê mirov divê û li bendê ye ku rojnameyeke nû digel kelepûr û kevneşopiyên bingehîn jî, di rê û dirbên xebata weşanî de bi xwe re hinek guhertinên pêwîst jî bîne. Lewra bi gelemperî ji herkesî re û bi taybetî jî redeksiyona vê rojnameyê re qene diyar e ku bi awa û metodên berê êdî kar û xebata çapemenî bi zor dimeşe.

Roj Divê Li Asoyê Welatî Hilê

Emîn NAROZÎ

Bi guhertina navê rojê yan jî bi lê zêdekirina rengdêra Nû mirov hêviya awa û metodên weşaneke nû digel naverokeke ku giraniya xwe bida ser zimanê xelkê, dikir. Çawa ku tê zanîn heya niha pirên weşanên Kurdan û bi taybetî jî organên wan, yan bi tevayî yan jî ji sedî 80-90'ê wan bi Tirkî derdiketin. Berê tiştê ku me di da ber rûyê xwe qedexekirina ziman û çanda Kurdî û înkariya lebûna Kurdan bû ku dibû sedemê nebûna fersend û îmkanan ji bo hinbûna xwendin û nivîsandinê bi zimanê Kurdî. Bes îro ev sedem yan jî ev manî (bebane) ji holê rabûne, qet nebe ji nav Kurdên ku li derveyî welêt dijîn, rabûne lê çi heyf e ku hê jî piraniya weşanên me ne bi zimanê gelê me ku hîmekî neteweyîtiya me ye, lê belkî bi zimanê dagîrkirên me têne belav kirin. Bi ya min hem ev yek û hem jî lê hunandîna daneqebûlkirina xwe bi sosyalîst û pêşveruyên welatên serdest wek rojnameyeke pêşverû, me ji rizgariyê bi paş xistiye û ger ev yek weha bidomîne wê hê jî me dereng bixîne.

Li gor dîtina min çi rojname û kovar bin û çi jî her cure weşanên din bin, gava ji aliyê Kurdan nemaze yên ku doza rizgarî û serbixwebûnê dikin ve bêne weşandin, divê bi kêmayî ji sedî 60-70 yê wan bi zimanê Kurdî bin.

Belê ew sedem rabûne, çimkî îro li derveyî welêt tu qedexeyiya berbiçav li ser ziman û çanda Kurdî tine hete li hinek cihan alîkarî jî tê kirin. Li hundur bi xwe jî li ser kaxez be jî zordestiya li ser zimên ji berê kêmtir e. Herweha çendî ku têr nake jî lê hinek xwendevanên zimanê Kurdî jî çêbûne û ger ku mirov bixwaze û bixebite ku berhemên çêtir bide, bivênevê wê hê zêdetir jî bibin.

Bêguman ev kêmasî ne ya redeksiyona Nû Rojê û berpirsiyarên wê bi tenê ye, digel ku giranî dikeve ser milên wan jî lê bi ya min gellek kesên din yên der û dorên vê rojnameyê jî di vê kêmasiyê de hevpar in. Çiku li gor hesabên min îro di nav xêrxwazên vê rojnameyê de nêzî bîst sih kesên ku yan berhemên wan an jî nivîsarên wan yên cûrbecûr bi Kurdî hatine weşandin, hema bi tenê li Swêdê hene; ji bilî dost û kesên wan yên deverên din.

Ji nav van tevan hew sê çar kes hene ku nivîsên wan di Nû Rojê de derdikevîn lê ew jî bi Tirkî. Bi rastî dilê mirov dişewite bê gelo çima ev rojname ne bi Kurdî ye û bi nivîsên van kesan ne xemilandî ye? Bê gelo ji bo çi ew tê de nanivîsin, yan jî ji bo nivîsandina bi Kurdî ew nayên handan (teşwîq kirin) Ma ne heyf û ne şerm e ku rojnameyek xwediyê potansiyeleke zimanê Kurdî ya wusa baş be û bi tenê rûpelek jê bi Kurdi be. Li gor min diviyabû û her weha dikaribû jî ku temamê rojnameyê bi Kurdî bihatina weşandin û bi tenê du sê rûpel jê bi Tirkî bûna. Ez li vir dixwazim hem ji redeksiyon û hem jî ji berpirsiyarên vê rojnameyê bipirsim:

- Ka gelo çima ev potansiyel nayê bikaranîn?
- Ji ber çi ewqas nivîserên Kurdî ji bo nivîsandinê nayên handan û ew nayên kişandin nav qada nivîs û xebatê? Her weha ez ji wan nivîskaran bi xwe jî pirs dikim:
- Gelo ji bo çi ew ji rojnameya xwe re nanivîsin?
- Ma gelo ew li benda çi ne? Ger ku di vî warî de asteng hebin ez hêvîdar im ku ew jî derkevin holê.

Incar ger sedem neazadiya nivîsandinê be, yan jî neweşandina dîtinên azad û pirralî bîn, ez hêvîdar im ku ev jî bê çareser kirin û bi awayekî bi rêk û pêk û bêzerar rê li wê azadiyê jî bê vekirin. Her wusa gerek bê gotin ku di vî warî de barê giran dikeve ser milê redeksiyon û berpirsiyarên vê rojnameyê. Bi ya min baş e ku ew pir nefspiçûk û dilsoz bin, karibin li cem dost û hevalên xwe bigerin, bi wan re bipeyivin û ji wan daxwaza nivîsandinê bikin. Ya baştirîn ew e ku ew kayên kevn tu carî ba nekin, xwe li ser hevalên xwe mezin nekin û ji wan re yek bi yek carek nebû du car sê car yan bibêjin yan jî name bişînin ta ku wan bikişînîn nav qada nivîsandinê. Ji bilî vê jî pêwîst e ku her kes ji hindava xwe ve bi dost û hevalbendên xwe tev ve bixebite û lê bi kudîne ku rojnameyeke bêkêmasî û bi rêk û pêk lê giraniya wê bi Kurdî, derkeve. Bes ji bo kesên ku divên çend rûpel bi Tirkî jî hebin ne xirab e.

Nota Redaktor: Ji bo çapa bi zimanê Kurdî tu asteng tûne ye, tenê divê kesên ku bi Kurdî karin binivîsin alîkariya me bikin. Em li hêviya nivîsên her kesekî ku karibe bi Kurdî binivîse ne.

Rastkirin: Nivîsa bi navê; "Tehlikeli Masallar' an jî strîptîz" a di jimara me ya bûrî de bi hevoka "Wek planên cinayetekê, min bingehên vê romanê raçandin." dest pê dikir, ji ber sedemek tekníkî ev heyok ketibû, em rast dikin û dawa lêbûrînê dikin.

Hejaran

Victor HUGO

Fantine *
Pirtûka yekê
(4)

7. ÇI DI HEŞÊ WÎ RE DERBAS DIBÛ?

Jean Valjean dest pê kir xwe bi xwe melûkeme kir. Ew nanê ku revandibû, dikaribû bixwesta yan jî sebir bikirana. Meriv dikare pir, demeke dûr û dirêj bêy ku bimre êş û azarê bikişêne, lê ji naza mirin seyr e. Ew neheq bû û wî çewtiya xwe naskir.

Paşê ji xwe re got; di vê bûyera bedbext de yê neheq bi tenê ew bû, gelo? Aya bêkar û bênan mayina karkerekî wekî wî jî ne tiştekî xerab bû? Piştî çewtiyê, ma cezayê hatibû dayin ne pir giran bû? Însanan xebabî pê kiribûn. Wan tenê ji bo wî bi êşînin destên xwe pê kiribûn. Jean Valjean ramiya û got jiyan şerek e û di vî şerî de ew bi ser neketibû.

Ev zor e ku meriv bêje; piştî darezkandina merivê xerabkar, ê ku meriv çêkirine jî dadirezîne. Ew jî cezayekî din dide.

Divê em ji bîra nekin da ku binivîsin ew ji hemû zindaniyan bihêztir bû. Wî titên herî giran radikirin û hildigirtin. Hevalên wî di nava xwe de jê re digotin Kiriko Jean.

Ew çendî bi hêz bû ew çend jî rast bû; wek pisîkê xwe ji alîkî çeng dikir aliyê din û ev yek jê re wek lîskê dihat. Ji bo bi qozîyek dîwêr de hilkişiyana pewistiya wî jî dest, ji pê, ji enîşk û çogên wî tune bû.

Jean Valjean, piştî ku ji zindanê derketibû, êdî ne xort bu ku bidana girî. Ew niha dikare ji bo kêfê, ji bo heyfa tiştê ku bi serê wî de hatibûn bistêne xebabiyê bike. Bi taybetî ji dikare ji bo kîn û xereza li hemberî hemû zagonan û her jîndarekî, hete li hemberî yên baş û rast, ku ew jî hebin, xerabiyê bike. Jean Valjean, rast e, "merivekî pir xedare" e.

8. LÊ BÛRÎN

Serê sibê, dema ku roj hilat, Mîrza Myriel li nav bexçê xwe digeriya. S. Magloire bi bazdan ber bi wî hat. "Qîriya û got; Mîrza, Mîrza, tu zanî selika firaqên zîvî li ku ye? - Belê, got Metran. Wê bersiv da got: -Xwedê mezin û mîhrîban e! Min nizanibû çi bi wan hatiye."

Metran hat ku selikê ji nav gîha rake. Wî ew nûşanî S. Magloireyê da. "Ew vaye. Wê got: - De baş e. Tirştek tê tune ye! Û firaqên zîvî? Metranî got: -Wa! Wê gavê tu li firaqan bigere. Ez nizanim ew li ku mane. Xwedêyo! Ew hatine dizîn. Mêrikê şevî din ew dizîne..."

Metran tebabekî bêdeng ma, paşê hêdika ji S. Magloireyê re got: "Ma ewil ev firaqên zîvî yên me bûn?" S. Magloire xwe ker kir. Hîn jî bêdengiyek hebû, paşê metran dom kir: "Sitî Magloire, ji zû de ev firaqên zîvî li cem min bûn. Diviya bigîhaşta feqîran. Ew mêrik kî bû? Muheqeq feqîrek bû." Di wê navê de hineka li derî xist. "Fermo", got metran... Derî vebû. Komek meriv xwiya bûn. Sê kesan merivek girtibûn. Her sê kes cindirme bûn; yê din jî Jean Valjean bû.

Mîrza Myriel bi qeyse ku yextiyariya wî dest dida bi lez ber bi wî de çû. "Wî! Ev tu yî! Li Jean Valjean nêrî û qîriya. Ez bi dîtina te pir bextewer bûm. De baş e, lê min mûmdank jî dabûn te, ew jî wek firaqên din zîvî bûn bihayê wan jî du sed frank bû. Te çima ew jî bi kevçî û çetelan re nebirîn?" Jean Valjean bêy ku tiştekî têbigihê li metranî dinêrî.

" Mîrza, got serokê cindirman, wê gavê tiştê ku mêrik ji me re got rast e? Ew derbas dibû. Me wî girt de ku zanibin ka çi pê re heye. Ev firaqên zîvî pê re derketin...

- Û wî ji we re got keşeyekî pîr ku şevî din li mala wî mabû dayiyê? Û we ew anî vir? Hûn şaş in.

- Wê gavê, cindirme bersiv da, em karin wî berdin bira here?

- Bêşik", metran bersiv da.

- Cindirma Jean Valjean berdan û ew qûna qûna vekişiya. Bi dengekî xizokî wek di xewde bipeyive got: "Gelo bi rast wan da min? Cindirmakî got: Erê, wan ji te re hişt, hayê te jê tûne bû ne? - Heyran, got metran, berî ku tu herî, eve mûmdankên te. Wan jî bigire." Û wî bi destên xwe ji Jean Valjean re anîn.

Wî jî ew girtin. Lê xwiya bû ew hîn jî tê negihaştibû ku çi bi serê wî hatiye. Ew wek însanekî ku dike bikeve şipya mabû. Metran ber bi wî de hat û bi dengekî hêdî jê re got: "Îja bi xêr û selamet here, lê divê tu qet ji bîra nekî ku divê tu ji bo bibî însanekî qenc van zîvan bi kar bênî."

(Dûmahîk heye)

(*)Werger: Azad ŞATEHÎ

XAÇEPIRS

Çeperast: 1 Mihrîcana (festîwala gula ye û di sisiyê Çiriya Pêşin di nav kurdan de destpêdike.../Bono. 2-Kelmêşa mîkroba nxweşiya tayê bi xwe re digerîne.../Kefenê mar'a, kaç. 3-Navê bavê Rustem û reftar.../Xwarina bo rojê tê gotin. 4-Roja berî îro (berevajî).../Broşur. 5-Di elîfba Kurdî de tîpa 24 û 15 a.../Xurde ya pirsiyarkî (berevajî).../Tîpa (e) bê navbera wan dibe ne qebûl kirin. 6-Li hemberî ezman û em li ser dijîn.../Tîpa (m) bê dawiya wê dibe navê dewletek kevnare û dawî edebî. 7-Sed hebê wî dibe "Lîra"kî Tirkî bi kurtî (berevajî).../Dewletek Ereba ye. 8-Bi wê nivîs lêdibe (berevajî). 9-Tîpa (s) bê dawiyê dibe dewletek Asya yê.../Tîpa (p) bê serî dibe derxûn (berevajî).../Jina mêrê wê mirî û ne zewicî be û celebekî dara. 10-Tîpa (e) bê dawiya wê dibe pêşnavê nivîskarekî Fransî û pirtûkek wî bi navê "Xwedayên tû bûyîbû" (berevajî).

Serejêr: 1-Cûrekî dohne û dixin seyara.../Elementekî kîmyewî ye û sembola wî "CL"ye (berevajî). 2-Li Kurdistanê etnîkek netewî (berevajî). 3-Ew keên di şanoyan û di filîmê sînema de dilîzin çêdike.../Dîn, bawerî. 4-Tîpa (d) bê serî dibe aletekî mûzîkê.../Pêlweş. 5-Beg (berevajî).../Qilçix, sitrî (berevajî). 6-Girmixî, xerabûyî.../Navê diya Hz. Mihemed bi Erebî. 7-Feqîrbûn qelsî. 8-Qutîka kîj (makyajê). 9-Lewera pez li biharê.../Sura wî hinkayê bi xwe re tîne (berevajî). 10-Tîpa (k) bê erî û dawiya wê dibe nexweşiyek ba, siyatîk (berevajî).../Li Kurdistana bakur navê bajarekî (berevajî).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1								■		
2							■			
3				■						
4			■							■
5						■			■	
6	■				■				■	
7			■						■	
8		■								
9				■				■		
10		■							■	

Bersiva hejmara bûrî

Çeperast:
1-Gol.../Ottava. 2-Ule.../Tewrat. 3-Leylaq. 4-laneK. 5-Eyar.../Salon. 6-Fenîk.../radA. 7-tK.../Pr.../tlaM. 8-îC.../Solo.../rT. 9-Naz.../Lî. 10-Krîtîk.../caB.

Serejêr:
1-Gulşeftûnk. 2-olA.../Yekcar. 3-Leylan.../Zî. 4-larîpS. 5-Otan.../Krokî. 6-teqeS. 7-Tw.../Kartol. 8-Arî.../Lal.../îC. 9-Va.../nodaR. 10-Ate.../namtaB.

RTÜK tarafından yayınları durdurulan Karacadağ FM yönetim kurulu başkanı Mehmet Ural'la görüştük

Muhalif radyo yasa kıskacında

Sinan ARAS

Urfa'da yayın yapan Karacadağ FM, hazırlanan düzmece belgeler gerekçe gösterilerek Urfa Emniyeti tarafından 7 gün kapatılmış ve ardından da çalışanları gözaltına alınmıştı. RTÜK'ün kapatma gerekçesi gösterdiği belgeler gazetemizin 11. sayısında yayınlanmıştı. Radyonun yönetim kurulu başkanı Mehmet Ural, yaşadıkları haksızlıkları ve radyolarının yayın faaliyetlerini gazetemize anlattı.

■ RTÜK tarafından sizlere 7 gün kapatma cezası niçin verildi?

❑ RTÜK tarafından yapılan tebliğatta, radyomuzda çalınan bir Kürtçe parça gerekçe olarak gösteriliyordu. Sözkonusu parça Hozan Şemdin'in söylediği "Şer Şere" parçasıdır. 7 günlük kapatma gibi ağır bir cezanın, daha önce RTÜK tarafından radyomuza, yine çalınan bu Kürtçe parçadan dolayı verilen bir uyarı cezasından kaynaklandığı belirtiliyor. Bu cezalar yasal bir kılıfa uydurulmuş siyasi kararlardır. Özellikle birinci cezaya, yani uyarı cezasına gösterilen gerekçe sansasyon yaratacak kadar çarpık, rezil ve yalan beyanlarla doludur. Uyarı cezasına neden olan Grup Kızılırmak'ın kasetinde Koma Amed'in seslendirdiği "Hay Nık Na" parçasıdır. Bu parça Urfa Emniyeti tarafından sözde tercüme edilerek RTÜK'e bildirilmiştir. Yapılan sözde tercümede parça içinde kesinlikle kullanımayan, tamamen yalan çarpıtılmış rezilce dizeler uydurulmuştur. RTÜK'de bu çarpıtılmış sözde tercümeyi doğru kabul edip, hiç bir araştırma gereği bile görmeden adeta radyomuza ceza vermek için bahane arıyormuşçasına yapılan yalan ihbarı gerçek sayarak radyomuza uyarı cezası gönderdi. İstanbul Cumhuriyet Savcılığı konuya ilişkin radyomuz hakkında yaptığı soruşturmada sözkonusu parçayı bilir kişiye inceletmiş ve RTÜK kararına neden olan tercümenin tamamen çarpıtılmış olduğu sonucuna varmıştır ve parçada hukuken bir suç unsuru bulamadığından takipsizlik kararı vermiştir. Böylece bu kararın haksızlığı devletin savcısı tarafından da tescil edilmiştir.

Radyomuza verilen ikinci ceza da en azından bunun kadar siyasi ve dolayısıyla haksız bir karardır. Her şeyden önce bu cezanın bu kadar ağır olmasının neden daha önce uyarı cezası almış olmamıza bağlanıyor. Ancak verilen uyarı cezasını yukarıda da belirttiğimiz gibi ne kadar siyasi ve haksız olduğu ortadadır. Üstelik bu karar hukuken de İstanbul Cumhuriyetk Savcılığının soruşturması sonucu verilen kararla da geçersiz kılınmıştır. Dolayısıyla ikinci cezaya nedeno lan uyarı cezası unsuru ortadan kalkıyor. Yine 7 günlük cezaya neden gösterilen Hozan Şemdin'in seslendirdiği "Şer Şere" parçası ve kaseti Kültür Bakanlığı onayından geçmiştir. Bütün bunlara rağmen RTÜK'ün bu kadar ağır cezalar vermesi nasıl izah edilebilir. Bu siyasi bir kara değilse nedir..? Biz bu cezayı devletin ve onun resmi ideolojisinin ülkenin her tarafına uyguladığı baskının RTÜK eliyle özgür basına yansıması olarak kabul ediyoruz. Resmi beyinler ne şekilde olursa olsun bir Kürtçe parçanın çalınmasına tahammül edemiyorlar. Tahammül edemedikleri için bu konuda kendi yasalarını bile çiğniyorlar. Şimdi bu konuda şunu sormak istiyoruz; Her gün yatıp kalkıp "TC ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür" nakaratını tekrarlayan devlet büyükleri! Acaba aynı bütünlük yasaları için ed geçerli midir? Eğer ülke bir bütün ise ülkenin yasaları da bir bütün olmalıdır. Urfa Emniyet ve RTÜK "bir bütün" olan "ülkemizde" nasıl oluyor da kendilerini hukukun ve Kültür Bakanlığının üzerinde görebiliyorlar.

Mehmet Ural

■ Kapatmaya yönelik tavrınız ne olacak?

❑ Karar ne kadar siyasi olsa da aynı zamanda bir hukuk skandalıdır da. Dolayısıyla hukuki mücadele yoluna da başvuracağız. İlk etapta Ankara'da İdari Mahkemeye başvurarak yürütmeyi durdurma kararını talep edeceğiz. Urfa Emniyeti hakkında da İstanbul Cumhuriyet Savcılığının da belirttiği gibi yaptığı yalan ve çarpık tercüme ile radyomuzu ihbar etmesi ve böylece radyomuza komplo düzenlediği gerekçesiyle dava açacağız. Ayrıca kararın siyasi boyutuna karşı da kamuoyunu bilgilendirmeyi, dinleyicilerimize daha güçlü bir şekilde ulaşmayı, daha kaliteli bir yayın yapmayı kısacası daha güçlü bir sesle yayınımıza devam etmeyi hedefliyoruz. Bu karar bizim için daha güçlü bir yayın yapma hususunda kamçılayıcı rol oynayacaktır. Böylece Radyo Karacadağ'ın susturulmasının öyle kolay olmayacağı anlaşılacaktır.

■ Urfa kamuoyunun cezalar konuda ki tepkisi ne oldu?

❑ Aldığınız uyarı cezası ile ilgili İstanbul Cumhuriyet Savcılığının soruşturması olduğundan ve bu soruşturmadan çıkacak kararı beklediğimizden ceza kararını kamuoyuna açıklamayı uygun görmedik. Soruşturma sonuçlanıp takipsizlik kararı alındığından ve bu ikinci ceza yani 7 günlük kapatma cezası verildikten sonra kamuoyuna duyurduk. Bizim için en önemlisi dinleyicilerimizin tepkisidir. Urfa'daki dinleyicilerimiz olaya büyük bir tepki göstererek her fırsatta yanımızda olduklarını belirtiyorlar. Telefonla gelen destek mesajlarından biri vardı ki bu çok dokunaklıydı. Urfa'da pamuk tarlasında çalışan kadın bir ırgat dinleyicimiz bizi arayarak desteğini bildiriyordu. Muhtemelen Türkçe bilmediğinden Kürtçe konuşuyordu "Onlar sesimizi ne Brüksel'de ne de Urfa'da susturabilirler" diyordu. Sesinde yoğun bir kararlılık vardı. Bu hepimizi çok etkiledi.

■ Bölgede yaşayan halka yönelik ne gibi programlar yapıyorsunuz?

❑ Her şeyden önce tekelci burjuva medyasının etkisi sadece Urfa'da da olsa -çünkü yayınımız Urfa ile sınırlı- kırılması ve yerel kamuoyunun bilgilendirilmesine yönelik programlarımız mevcuttur. Bu konuda basın taramamız ve günde üç bülten yayınlanan haber programlarımız mevcuttur. Ayrıca haftada bir yayınlanan Ekinokx programıyla dış dünyadaki gelişmeler dinleyiciye sunulur. Haftada bir yayınlanan kültür sanat programlarımız da farklı bir bakış açısıyla sunulur. Ayrıca dinleyici telefonlarının yayınlanmasıyla şehir halkına kendini ifade etmesi hangi konda olursa olsun, düşüncelerini aktarması imkanı veriliyor. Yine müzikal olarak da halkın içinden çıkmış halkın benimsediği müzik programlarımız da mevcuttur.

■ Hedef kitleniz kimlerdir?

❑ Genel olarak geniş bir çevreye hitab etmek istiyoruz. Eğer illede sosyal sınıf ya da yapı olarak isimlendirmek gerekiyorsa; toplumun ezilmiş, horlanmış tabakalarına ulaşma, dahası onların sesi olmayı hedefliyoruz. Ülkenin genelinde olduğu gibi Urfa'da da ezilmişler, horlanmışlar tabakası toplumun en kalabalık tabakasını oluşturmaktadır. Yani, bir avuç burjuva hariç herkes mutlaka bu düzenden bir şekilde yara almıştır. Bu sınıfsal ezilmişlikten tutalım, ulusal ezilmişliğe ve hatta dinsel ezilmişliğe kadar uzanır. Bu da toplumun çok büyük bir kesimi demektir.

■ Kendinizi nasıl tarif ediyorsunuz? ulusal bir kurum musunuz?

❑ Kendimizi sınırlı kalıplar içine sokmak istemiyoruz. Herşeyden önce biz ulusal değil, yerel yayın yapıyoruz. Ancak ulusallık, ulusal değerlere katkı anlamında düşünülürse kendimizi ulusal kurum olarak değerlendirebiliriz.

■ Kürtçe müzik, Kürtçe yayın yapıyor musunuz, yapıyorsanız Türkçeye oranlar ne kadar yapıyorsunuz, yöre halkının Kürtçeye ilgisi nasıl?

❑ Kürtçe, yayınlarımıza sadece müzik olarak yansıyabiliyor. Bu konuda çok katı yasalar ve devletin Kürt dili ile ilgili yıllardan beri bilinen politikası olduğundan Kürtçe müzik yayınını da çok sınırlı yapabiliyoruz. Çaldığımız parça yasal da olsa başımıza bir çok şey gelebiliyor. Tıpkı radyomuzun başına gelenler gibi. Hemen şunu da belirtelim ki müzikal yayınlarımız sadece Türkçe ve Kürtçe olarak yapılmıyor. Bu iki dil başta olmak üzere Arapça, Çerkezce, Rumca, Abhazca, İngilizce, Fransızca, Gürcüce, Kürtçe parçalardır.Eğer sayısal olarak belirtmemiz gerekiyorsa müzikal yayınların yaklaşık %10-12'sini Kürtçe parçalar oluşturuyor.

Kürtçe parça çalmaya son 1 yıl içinde başladık. Bu Urfa için büyük bir olaydı, çok şey göze almaktı. Buna karşın halkta büyük bir heyecan yaratıldı. Halkın heyecan büyüktü çünkü olay büyüktü. Yıllardır yasaklanmış, asimile edilmeye çalışılmış bir dilde türkü çalıyorsunuz. Bu, halka büyük bir cesaret verdi. Telefonlarımız kilitlendi. Halktan yoğun destek mesajları geliyordu. Yayınımızın dinlenme oranında büyük bir sıçrama yaşandı.

Estetiksel Diriliş

Fevzi BİLGE

Bireyde olduğu gibi, uluslarda da varlık anlamında kendisine ait iç dünyayı değer, güç ve bilinç belleğinin örgütlülüğü olan kültürüyle yansıtan temel ölçüt estetiktir.

Estetik, ulusu, tüm tarihi yaşantısının gelişimi içinde edindiği edinimleri, eğilimleri, süreçteki yaşanabilir olasılıkları temsil edebilir bir yetkinliktir.

Jenosidin, asimilasyonun kalın zırhı altında karanlıkta yaşamaya mahkum edilerek yaşarken, yaşamımızın sinir sistemi olan, ulusal kişiliğimizin kan damarları niteliğindeki estetik bellek ve estetik yapı hücrelerimizi, tahrifatın ögütüp yok etmesine seyirci kılınmaktayız.

Biliniyor ki dil sizin çıkarlarınızı temsil etmiyorsa, artık o dil sizin değildir.

Biliniyor ki tarihiniz sürecini tamamlamışsa, tarihiniz adına dikilmiş abideler, ancak ölü ulusun mezar taşlarıdır.

Biliniyor ki burçlarınızda dalgalanan bayrak, tarihin oluşumunu sağlayan o ilk hücreyi dokusunda taşımıyorsa, o bayrakla yaşayan ulus, siz değilsinizdir.

Estetik, kanımızın herbir damlasının binlerce parazitin yaşam boyu, her seferinde yeniden ruhumuzdan sağıp emmelerine son verecek son kalemizdir.

1980'ler, ulusumuzun estetiksel diriliş ve direnişinin yılları oldu. Halâ o yılların rüzgarları sırtındayız.

Nihayet masal kahramanlarımız ete kemiğe bürünerek kılıçlarını kuşanıp, halkın yaşam kaynağı çeşmesini tutan canavarı öldürmüşlerdi. Halk yüreklerini testi diye, akan yaşam suyuyla doldurmak için, kaynak yolunda mevsimler yaşadılar. Ve de yaşayacaklar.

Büyük bir estetik serüvendi 1980'ler. Büyük serüven devam ediyor.

Yastıklarda, kilimlerde çizili nakışlar bir mucizeyle değişir gibi, insan olup dirilmişlerdi; taşlaşmış ruhlar dirilmişlerdi.

Ancak o kadar çok ölümüz vardı ki, tarih armağanı!.. Yani tarihimiz paradoksunun acı yüzü o kadar çok çürümüşlük akıtmıştı ki, yerler cıvık cıvıktı. O günden bu yana resimler çizildi, heykeller pişşti, dil dağlara çıktı, müzik durmadan çalıyor, dinliyoruz. Yeni bir süreçtir yaşıyoruz. Kan içindeyiz. Kazma daha derinlere dalmalı, kürekler daha çok toprağı atmalı. Tek bir deyim, tek bir atasözü, tek bir sözcük, tek bir şarkı, ezgi çürümeye bırakılmamalı.

Tek bir cesaret , tek bir mertlik, tek bir fedakarlık, sevgi, acı, umut unutulmamalı.

Asla bir daha başkaları bizim adımıza konuşamamalıdırlar. Biz asla bir daha başkalarının diline dayanmamalıyız.

Tek bir resim, tek bir düşünce, tek bir hayal, kurgu, rengimiz dışında çizilmemelidir.

Göteborg kitap fuarında Kürtler

Çeto OMERİ

Her yıl İsveç'in Göteborg kentinde düzenlenen kitapları tanıtım ve sergi fuarı bu yıl da 24-27 Ekim tarihleri arasında yaklaşık beşyüz yayınevinin, yazarların ve humaniter kuruluşların katılımıyla gerçekleşti. Binlerce izleyicinin katılımıyla tıklım tıklım dolan Kitap Fuarı, halkın büyük ilgisini topladı. İsveç televizyonu ve basını kitap fuarına geniş yer verdi.

Aralarında göçmenlerin de bulunduğu bir çok yazar yeni çıkan kitaplarını imzalayıp, kitapları hakkında halkı bilgilendirdiler. Ayrıca tanınmış bir çok İsveçli yazar tarafından da değişik konularda seminerler düzenlendi. Fuarda yer alan ve izleyicilerin de büyük ilgisini çeken Apec yayınevi Kürtçe kitaplarını sergileyip tanıttı. Apec yayınevinin beraberinde İsveç'te yaşayan Kürt şairi Hüseyin Yetkin'de İsveççe yayınladığı iki şiir kitabını imzalayıp, tanıtmaktaydı. Kürt yazarı Fırat Ceweri'nin yanısıra yazar Şerefxan Cizirî ve gazeteci Kurdo Baksi de fuarda bulunmaktaydılar.

İsmail Beşikçi

Fuarda halkın ilgisini çeken etkinliklerden birisi Amnesty International'ın İsveç şubesiydi. Amnesty haftasının Türkiye'deki kayıplar, işkence ve özellikle de çocuklara karşı uygulanan işkence, Türkiye'deki işkence, kayıplar ve insan hakları ihlallerini tanıtan broşürlerin dağıtılması halkın büyük ilgisini çekmekteydi. Amnesty Internasyonal tarafından hazırlanan, Türkiye'yi kınama ve protesto mektupları, bir çok insan tarafından imzalanmaktaydı.

Yine fuarda izlenimcilerin en çok ilgisini çekenlerden birisi de Sınırsız Muhabirler ve İsveç PEN oldu. Programlarının hemen hepsini bilim adamı, sosyolog İsmail Beşikçi, yazar Ragıp Zarakolu ve eşi Ayşe Nur Zarakolu'na ayıran bu değerli kuruluşların güzel insanları halkı duyarlı olmaya ve dayanışmaya davet ettiler. Türkiye'deki devlet teröründen, insan hakları ihlallerinden ve görüş özgürlüğünün yasak oluşundan söz eden bu kuruluşlar; Türkiye'de basın özgürlüğü yoktur, gazeteler kapatılmakta, gazeteciler katledilmekte, yazarlar ağır cezalara çarptırılmaktadır dediler. Sosyolog İsmail Beşikçi'nin kitaplarından sürekli dolayı çeşitli hapis cezalarına çarptırıldığını, Ragıp Zarakolu ve eşi Ayşe Nur Zarakolu'nun da yine kitap yayınları yüzünden üç yılın üzerinde hapis cezalarına çarptırıldıklarını anlattılar. Anti-terör yasasının ve daha bir çok kanun maddesinin, İnsan haklarını ihlal ettiğini, Helsinki İnsan Hakları Bildirgesine aykırı olduğunu ve demokratikleşmenin önündeki en büyük engelleri oluşturduklarını halka anlattılar. Daha sonra da izleyicilerin sorunlarını yanıtlayıp onlara geniş bilgi sundular.

Fuarın ardından İsveççe yayınlanan kitaplar arasında yapılan değerlendirmelere göre, bu yıl en çok satılan ve ilgi gören kitapların başında macera kitapları gelmekteydi.

(GÖTEBORG)

Kendini şiirle ihbar eden şair Elif N. Yıldız'dan yeni bir kitap

'Sen mi uzaksın Diyarbakır mı uzak'

Öztürk UĞRAŞ

"Yalnızlık ne vakit
dokunmaka
izinsiz dokundum
ülkene/Sınırların yok
Kendi renginde yandı gözleri çocukların
ürperdi ve düştü
tuzağa uçurum"

Kitaplar çocuklar gibi girer yazın dünyasına. Doğumu, umudu muştular geleceğe. Tarifsiz bir sevinç sarar yazarı. Üretimin ve emeğin zaferi coşkulandırır insanı. İşte, Elif N. Yıldız'ın son çıkan şiir kitabı, kütüphanenizden yüzünüze dokunulmamış yıldızlardan derilmiş bir ışık seli döker duygu ve düşüncelerinize. Kitabın adı "İliklerime dek Çığlık". Aşkın ve ölümün kalp çırpıntılarına iyi gelecek ve çığlığın tırnakları iliklerinize işleyecek. Şair bu kitabında, karanlığın duvarlarını ışık topuyla yıktığı bir sahneyi düşürüyor okurun imgelemine.

Elif ismine ilk olarak 1992 yılında rastladım. Sıvas haber dergisinde bir öyküsünü okumuştum. Daha sonra çeşitli dergilerde (Gerçek Sanat, Evrensel Kültür, Berfin-Bahar, Kybele vs.) şiirlerini okumaya başladım. Başarılı bir grafik çiziyordu. Şairin şiirleri, kendine işleyen bir yaranın dermanını da içinde bulunduruyor. Her dokunuşta ak kağıtların üzerine dizelerin sağnağı başlıyor. Bu şiirleri okurken vazgeçilmez tutkularla sevdiklerinize bir kez daha sarılacağınıza inanıyorum.

Sessizliğin, duruluğun ve uçurumların kınında kuruduğu dünyada, inatla sürdürdüğü bu kendini şiirle 'ihbar etme' duygusunun gizlenecek yanının kalmadığını ve her dizesinde ben buradayım gücümü sesinizden alıyorum mesajını veriyor. Elinizdeki dem benim güllerimin teridir, diyor. Elif şiirlerinde şu mesajı veriyor okuruna: Ben buradayım, sizin ağlayanınızım. Şair, bu sözlerinde diretiyor ve asla vazgeçmiyor. İşte deliyi delice seven bu kınalı kızın insanı bu denli sevmesi ne çok yakışmış kendisine.

/hayta bir bahara vuruluyorum
bundan kışa ne!.../ Elifi'in diretmesi yanına yandaş toplama hevesi değil. Subaşlarını tutmuş koltuk degnekli şairlere karşı, dikbaşlı kalışı sevindiriyor insanı.

Şair, (ilk kitabı) "Yaman Bir Türküdür Kaçaklığımız" da şöyle bir dize kullanır; "Bir çınarın ayakta ölmesidir/Bir şairi sevmek". Ama insan herşeye rağmen, bir çınar gibi ayakta ölmeyi göze alıp bir şairi ve onun çocukları şiirlerini sevmelidir diye düşünüyorum.

İliklerime dek çığlık
Elif N. Yıldız
J Yayınları

PIRPIRIM

MUSTAFA GAZİ

Şair Evdılcılêt Xımbılzade İkinci sefer qomaya girdi

Bûndan bi sure önce yayınladıxi şiir kitabi "Ax Ûla Kezeb"ın piyasaya çıxtıxi gibi tukenmesi qarşisında şoq gêçırıp qomaya giren Diyarbekırli meşhûr şairlerden Evdılcılêt Xımbılzade, dun axşam qomadan çıxti. Qomada bûlındıxi sure içerisinde kitabının 49. basqıya ûlaştıxi û 50. basqının da matbaaya vêrıldıxi kendısıne sölennince, Evdılcılêt Xımbılzade tekrar qomaya girdi.

Oxırlarımızın yaxın istegi uzerıne Evdılcılêt Xımbılzade'nın "Ax Ûla Kezeb" isımli şiir kitabından behzi şiirleri aşaxida yayınlıyıx:

Bi lolo iki lolo
Lolonın adi Xello
Xello diyi hanê lo
Nêrde bızım elelo

Baxçalarda eluce
Gel yanıma bû gêce
Sen sator ol ben piçax
Otırax şarab içax

Xeber vêrin kerdıze
Bi ker yollasın bıze
Bızım xırçıklı têze
Mest oldi geze geze

Hadi gene eyisen
Beleş tırşık yiyisen
Çaxtırmadan gulisen
Sen ne anan gözisen

Awêla bax awêle
Xırnig yapışmiş têle
Yaw ma olır mi bêle
Dinen imanen söle

Qurış qurışa baxmiş
Qurışın bûrni axmiş
Ben ne êdım quruşi
Qurışın yaştır işi

Baxırmayın abêler
Yırtılmasın derpêler
Görınmesın lololar
Ûtanmasın xalolar

Bızım Qıcıxçi Sami
Fıtıx êder adami
İki xoroz bi şami
Çaldilar erebami

İpekyolu'ndan akan kent şiiri

S. ARAS

Yazıyla beraber tarih yazıcılığının da başadığı söyenir. Kentlerin şiiri de yazılmıştır, tarihten bu yana. Tarihe damgasını vuran şehirleri sık sık duyarız, kimi zaman bir türküde kimi zaman da şiirlerde karşımıza çıkar. Bugün kentlerimizin kimileri metropollere dönüşse, ya da boşaltılsa da özgün nitelikleri kaybolmuyor. Şairler de kentleri dizelerde saklayarak yarınlara ulaştırıyor. Gazeteci-yazar Müslüm Yücel'de "ipekyolu" adlı şiir kitabında Urfa'yı ölümsüzleştirmiş.

Her şiirin bir şairi, her şairin bir mekanı vardır şiirlerinde. Müslüm Yücel, Yılmaz Güney'e adadığı "ipekyolu" adlı şiir kitabında, geçmişte tarihi bir yol olan İpekyolu değil, bugün Türkiye metropollerine açılan İpekyolu'nu anlatmış. Bugünün İpekyolu'dan göç, yıkım, sürgün ve soykırımın izleri var. "bu şiiri okuyan ne zaman öldüğümü anlar" diyen Yücel, şiirinde Urfa'ya seslenir. "Bak işte Urfa/Elektirik tellerinde birşeyler küçülüyor/İnsanın ölümüne uzanıyor bütün yollar/Göğün yüzünden sarkıyor gündüz/Taşlar arasında çocuk saçları/Bir hançer daha ne kadar derin olabilir/Yürekten geçtiyse eğer/Bir yol daha ne kadar ölüm getirir/Bir insan kendinden başka nereye gömülür". Yücel şiirlerinde, yöresel motiflere ve deyimlere sıkça yer vermiş. Okuyucu kitaptaki şiirleri okurken bir kuyumcu gibi titiz çalışarak araştırma yapmak zorunda kalıyor.

Şair, "Harran" isimli şiirinde okuyucuyu tarihsel bir yolculuğa çıkarıyor.

Harran sürekli gündemde olan bir şehir. Burjuvazi Harran'ı GAP'la özdeşleştirirken Yücel, Harran için "Ki şimdi Harran/yağmurun bir gökkuşağı iliştirdiği dünyanın yakasından/kemerleri sıcaktan kavrulmuş bir harabedir" diyor. Harran'ın anlamını yörede yaşayan Kürtler için şöyle özetlemiş şair: "Arabın düğünü/Türkün bayramı/Elektirik telleriyle boğulan su". Doğduğu-yaşadığı Urfa'yı şiirlerinde dile getiren Yücel, diğer şiirlerinde savaşın yıkıcılığını, katliamları ve de direnişi dile getirmiş.

Ülkemizin olduğu kadar, kentlerimizin de şiiri yazılmalıdır. M. Yücel'in bunu yaparken şiirlerini Kürtçe yazmamış olması eksiklik olarak kabul edilebilir. Fakat slogandan uzak, tarihi, emeği, mücadeleyi bağrında taşıyan şiirlerinde kentleri ölümsüzleştirmiş. İşte Yücel'in şiirlerinde "Urfa" ve "Harran" bir kez daha ölümsüzleşmiş. Kent ve tarihi içinde barındıran şiirler yaşama ayna tuttuğu için kentlerin şiirleri yazılmalı ki kentler yarınlara ulaşabilsin.. Hele hele yokedilmeye çalışılan Kürt kentleri...

İpekyolu/Müslüm Yücel
Ege Kitaplığı

Kaçınılmaz olanı görmek önemlidir

Hasan ASGAR

Güney Kürdistan'daki son yaşananların da gösterdiği gibi, örneğin bir Mesud Barzani gibi Kürt siyasi oluşumlarının liderleri hala kendi cellatlarıyla uzlaşmaktan çekinmemektedirler. Aslında bu tutum, Kürtlerin tarihsel bir zaafı olarak, kendi ezeli düşmanlarını "dost" sayma, onlara güvenme, zaman zaman başkalarının askeri olma ve çoğu durum da hüsrana uğrama bahtsızlığının yeni bir örneğidir.

Bu nedenle, doğuracağı siyasal sonuçlar açısından özel olarak irdelenmeyi gerektirse de, şimdi, belki de yeni bir tarihsel perspektifin de yitip gitmesi tehlikesine işaret etmek gerekiyor. Aslında, ne olursa olsun, bütün iç ve dış olumsuz faktörlere rağmen, Kürtler ulus olarak kendilerini gerçekleştirme sürecine girmiş bulunuyorlar ve hiçbir olumsuzluk bu süreci akamete uğratamaz. Yeter ki, Kürtler ve özellikle siyasal yapıları, özgürlük ve bağımsızlık yüklü tarihi bakışlarını yitirmesinler.

Bu bakış açısı bugün, gitgide hızlanan bir ivmeyle yaşanmakta olanların, merkezinde Kürdistan'ın olduğu Ortadoğu kaçınılmaz bir gerçeklik olarak, harita değişiminin yaşanacağını ve Kürtler için yaşamsal olanın da bu kaçınılmaz durumun görülmesi olduğunu zorunlu kılıyor.

Gerçekten de, SSCB'nin dağılmasından sonra başlayan ve daha çok Ortadoğu'ya ilişkin olarak nihai sonuçlarına ulaşma sancıları çekmekte olan harita değişiminin gitgide kaçınılmaz hale gelmesi zamanımızın en dramatik gelişmesidir. Gelinen aşamada, özellikle Kürt ulusu ve Kürdistan halkı açısından bizzat kendi tarihsel trajedilerinin, ya son bulması veya daha da derinleşmesi sözkonusu olduğundan, tarihin bu kesitini izlemek bir başka anlam taşımaktadır. Çünkü, artık herşeye karşın bütün Kürtleri n bilmesi gerekiyor, bu harita değişiminin nispeten istikrarlı ve kalıcı olabilmesi için yalnızca ve özellikle Kürtlerin ve ulusal kurtuluş savaşlarının son sözü beklemektedir.

Bu alemin en çok hüsrana uğratılmış ve derinden yaralanmış ulusu olarak Kürtler son sözlerini nasıl söyleyecekler? Kürtlerin uluslaşma süreci içerisinde ortaya çıkan ve daha da çıkabilecek bütün olumsuzlukların ötesinde asıl önemli ve meraka değer olan budur. Dünyanını belli başlı güç odaklarının ve tüm dünya halklarının da müthiş bir merak içinde olduğu biliniyor, ama asıl önemli olan Kürtlerin ne kadar merak içinde olduğudur.

İnsanlık tarihinin, daha çok uluslaların evrimine ilişkin olarak ilk anda rastlantıymış gibi görünen bütün olayları öyle bir düzen veya düzensizlik içinde sunmasının nasıl kaçınılmaz olana yol açtığını izlemek bu bakımdan öğreticidir. Artık tüm olayların Kürtlerin ulus olarak kendilerini gerçekleştirme veya yok olma eksenninde cereyan ettiği Ortadoğu'daki son gelişmeler ve tüm dünyanın bir kez daha bölgeye kilitlenmesi esasen bu bakımdan önemlidir.

Dolayısıyla, Kürtlerin bu harita değişimi sürecin bilince çıkarmaları ve bunu büttünsel bir Kürdistan tutku ve sevdası ile birleştirmelerindeki güçleri hiç kuşkusuz belirleyici olacaktır. Çünkü, bir kez değiştirmeye başladı mı, her harita değişir. Bu bakımdan zorlayıcı, kesin ve bükülmez bir iradeyle ortada olan bütün güçleri ve amaçlarını, ya tümden gerçekleşmiş veya akamete uğramış olarak yerli yerine belirler. Bu, aynı zamanda tarihsel bir belirlemedir ve tarihin bilinen bütün dramatik dönemeçleri her zaman belli sınırlar ve güçlerle ilişkili olarak gerçekleşmiştir.

Gelinen aşamada, özellikle Kürt ulusu ve Kürdistan halkı açısından bizzat kendi tarihsel trajedilerinin, ya son bulması veya daha da derinleşmesi sözkonusu olduğundan, tarihin bu kesitini izlemek bir başka anlam taşımaktadır.

Bu nedenle, bir büyük insanlaşma macerası içinde olan Kürtlerin, yerel ve küçük çıkarlar peşinde koşma anlayışını aşarak, tarihin aynı zamanda ne büyük bir zorlayıcı olduğu bilincine ulaşmaları gerekir. Asla unutulmaması gerekiyor ki, kendi yasallığını bilince çıkararak tarihin gelişim ritmine uygun istemesini ve davranmasını bilen hiçbir ulusun yanıldığı ve akamete uğradığı görülmemiştir.

Bu bakımdan asıl unutulmaması gereken olan şudur; tarihin diyalektiğini, gelişme seyrini ya anlar ve ona göre davranırsınız ya da herşey olup bittikten sonra tarihsel hüznünüzle baş başa kalırsınız. Kürtlerin iç olumsuz yapılarının aşılması bunda belirleyici bir rol oynadığından ulusun bir bakıma iflah olmaz ve aslında Kürtlerin hala neden bu durumda olduğunun da izahı sayılabilecek psikolojik yapısının aşılması, burada çok buyük önem taşımaktadır. Çünkü bu olumsuz psikolojik yapı hem saydığımız içi özelliklerin nedenidir ve hem de bizzat tarihsel olarak kaçırılan fırsatların da bir sonucudur. Bu anlamda hüzün hele bir de tarihsel boyutlardaysa, bu, aslında tüm ulusun yaşamını zehirleyen koyu ve insanlıktan çıkarıcı bir melankolinin ta kendisi ve bu da, nerede olursa olsun kendini yitirmiş Kürdün ayrılmaz ve kendisinden kaçamıyacağı özelliği demektir.

Tarihin önemli dönemeçlerinden olan ve gerçekten ulusları yaşamına heyecan katan I. ve 2. dünya savaşlarındaki harita değişimleri, tarihin müthiş hızlandığı ve ulusların önüne mutlaka çözmeleri gereken görevler koyduğu süreçlerden yalnızca ikisiydi. O zaman, özellikle siyasal oluşumları bakımından sürecin yeterince anlaşılamaması ve buna uygun davranılamaması nedeniyle Kürtlerin hangi tarihi fırsatları kaçırdıkları biliniyor. Herşey olup bittikten, uluslar kurulup devletler yıkıldıktan sonra Kürtler ulus olarak ne durumdaydılar? Çok küçük hesaplar uğruna yitip gitmiş umutları belki de bir kez daha yakalanamıycak izleri altınaki tarihsel hüzün ve bunun oluşturduğu o lanetli melankoliyle baş başa kalırken günümüzü de belirlemediler mi? Kaybolup gitmiş Kürt kuşaklarının yetersiz ve parçalı bilinçleri, tarihsel sınırlılıkları ve inisiyatif yoksunluğuyla belirlenen kalıntıları günümüze de sinmiştir. Bugün, alın ortalama bir Kürdü bulursunuz ve kimsenin kuşkusu olmamalıdır ki, bu temeldeki hesaplaşmasını gerçekleştirmedikçe de böyle kalacaktır.

Ve işte bütün göstergelerin kendisine çıktığı çok önemli ve gitgide somutlaşmakta olan bir tarihsel fırsat daha! Bundan böyle, hiç kuşkusuz Kürdistan'ın tümünü etkilemekte olan Güney Kürdistan'daki son gelişmeler dahil, bütün gelişmelerin merkezine bu zengin ve umut dolu olasılığı oturtur ve bunun gerçek kılınması için tarihsel iradeyi koyun ve tarihi hesaplaşmayı bitirin, sonuçta, yitip gittiği sanılan dünyanın bu güzel ülkelerinden birine ulaşırsınız.

Sürece müdahale etmek

Resul INSEL

Ortadoğuda gelişen ulusal ve demokrasi savaşımımız belki de Ortadoğu tarihinde, yeni bir sayfa açacak nitelikte olup, bütün var olan dengeleri altüst edecek ve yeni yeni sınırlar çizilmesinin gerekliliğini dayatacaktır. Biz devrimciler gelişim ve değişimin diyalektik olduğuna inandığımız ve en sonunda gerçek halk iktidarının ancak devrimci düşüncenin ürünü olacağını bildiğimiz için ve bu süreci de tahmin ettiğimizden, dolayısıyla bu sürece bizim damgamızın ve müdahalemizin gerekliliğine inancımız sonsuzdur. Ve şuna da inanıyoruz ki bu savaşımda dünyadaki enternasyonal dayanışmanın dışında başarıyı ancak ve ancak halkımızın özgücü savaşımı belirler ve gerçek halk iktidarını ancak böylece yakalayabiliriz. Hal böyle iken ülkemiz Kürdistan'ın güney parçasında yıllardır ulusal savaşım adı altında halk kitlelerimizi aşiretsel bağlarla ayakta tutabilen ve tüm enerjilerini bu yolla tüketen siyasi güçler ne yazık ki bu zamana kadar bir adım dahi ilerleme kaydetmemişlerdir. Bu güçler, bugün bu parçamızın devrime olan susamışlığını kendi rahatları ve ailesel çıkarları uğruna peşkeş çektirmekte ve her gün değişim gösteren politikalarıyla bir istikrar sergilemekten uzak halklarımızı birbirine kırdırmaktadırlar. Son gelişen Erbil ve Süleymaniye olayları ile tüm dünya kamuoyu önünde bunu sergilemekten hiç bir utanma ve sıkılma zahmeti bile göstermemektedirler. Yıllarca bu parçadaki Kürt halkına baskı ve ölüm dayatan güçlerle ki bu güçler hepimizin bildiği ama dünya kamuoyunun bilmezden ve görmemezden geldiği 1988 Halepçe Katliamının baş mimarı Saddam rejimi ile yaptırmakta ve tutarsızlıklarını bir daha rahatça sergilemektedirler. Bu eylemler ile hangi amaçların güdüldüğü ve hangi kazanımların elde edileceği bilinmeden, malesef halklarımız birbirine kırdırılmaktadır. Bizim inancımız ve söylediğimiz daima şöyledir "çıkış noktası devrimci hareketler olmayan hiç bir siyasi hareketin kazanımları ne olursa olsun başarı şansı azdır. Ve nihai amaçta beraberinde bağımsızlığı değil, çok daha katmerli ve baskıcı bir bağımlılığı getirir." Bildiğimiz ve gözlemlediğimiz gerçeklerden en önemlisi, ABD emperyalizminin bölgeye kalıcı yerleşebilmek için çok değişik ve sinsi politikalar ürettiği ve hem siyasi hem de diplomasi alanında yoğun ataklar yaptığı ve nihai amacının bölgeyi tümüyle hegemonyası altına alıp, hem güney hem de güney parçamızda gelişen devrimci kazanımları yok edip kendi istediği kukla yönetimleri desteklemek ve yenilerini oluşturmak, kazanılmış mevzileri çok daha geriye itmektir. Burada devrimci ve sosyalistlere çok acilen yerine getirilmesi gereken görevler düşmektedir. Bu gelişmeleri yakinen takip edip, sürece müdahale gerektiğinde tüm olanakları seferber ederek çaba sarfetmeli. Ve olası olumsuzluklara karşı savaşım güçlerini fiziki olarak alana hazır şekilde her an göndermeli ve bulundurmalı. Gün mücadele ve savaşım günüdür. Gün bağımsız ve özgür bir Kürdistan devriminin başarı şansının çok yüksek olduğu sürecin günüdür. İşte mevzi, işte bağımsızlık, işte ülkemiz. Haydi dostlar, hep birlikte alana.

'Ortadoğu Federasyonu' içi boş bir slogandır

Sıddık BOZARSLAN

Sözü edilen bu devletlerin ortak kültürel özellikleri ve bunların İsviçre ve Belçika'yı çevreleyen birer komşu devlet olarak bir anlamda garantör misyonunu da zamanında omuzladıklarına ilişkin bu tezimi güçlendirmek için Almanya'da Adolf Hitler faşistinin iktidardan düştekten sonra orada yaşanan önemli bir örnekten de sözetmeden geçemeyeceğim. Hitler'in kendi iktidarı döneminde Alman toplumunu faşist ideoloji doğrultusunda yönlendirmeye büyük çaba sarfettiği ve bu politikanın bir devamı olarak Alman eğitim sistemini de tamamen ırkçı-faşist bir sistem şekline soktuğu bilinmektedir. İlginçtir, Hitler'in düşmesinden sonra Almanya'nın komşuları olan Avrupa ülkeleri, kendi aralarında bir komisyon kurarak, Alman eğitim sisteminde mevcut olan ırkçı-faşist ne kadar eğitim malzemesi (kitap vb) varsa hepsini yakıp yıktılar. Neden? Çünkü, Hitler, yaptığı bunca çılgınlıklarla sadece Alman toplumunun başına bela olmadı. Aynı zamanda O, tüm dünyanın ve özellikle de komşu Avrupa ülkelerini oluşturan toplumların da başına bela oldu; büyük bir tehlike haline geldi. Bunu yakından gören ve bizzat yaşayan Avrupalı topluluklar, bu nedenlerden ötürü Hitler'den sonra bir komisyon kurma ve Almanya'yı ırkçı-faşist eğitim sisteminden arındırma ihtiyacını gördü. Ama aynı Avrupalı devletler, Hitler'in kendine öğretmen olarak kabul ettiği M.Kemal Atatürk'ün Türkiye'deki ırkçı-faşist uygulamaları karşısında benzer bir reaksiyonu da bir tarafa bırakalım; en küçük bir rahatsızlık bile duymadılar. Ve deyim uygun düşerse, dünyanın en barbar ırkçı uygulamaları olan Kemalizm karşısında adeta kör, sağır ve dilsiz kesildiler. Çünkü Kemalist iktidarın ırkçı-faşist uygulamaları ve barbarlık derecesine varan katliamları; direk olarak Avrupalıları ilgilendirmiyor ve onlar için bir tehlike haline gelmiyordu.

Bu örneklerden sonra sorunu tekrar Ortadoğu coğrafyasına kaydırmak gerekiyor. Çünkü, asıl bizim için hayati önemi olan bölge burasıdır. "Kürt sorununa çözüm" olarak ileri sürülen "Ortadoğu Federasyonu" söylemine bir göz atalım. Bu sloganın altında yatan siyasi hedefin "Türkiye'ye demokrasi, Kürdistan'a özgürlük" veya başka bir söylemle Kürt sorununu federasyon şeklinde savunanların Türkiye'ye biçtikleri "federatif bir yapı" misyonundan kaynaklanmaktadır.

Ortadoğu gibi tamamen barbarlık kültürüyle şekillenmiş sömürgeci bölge devletleriyle nasıl ve hangi koşullarda bir federasyon kurulabilir. gerçekleşme şansının olmadığı çok açıktır. Üstelik Kürtlerin hiç bir statüsünün olmadığı bilinmesine rağmen.

Yukarıda genel hatlarıyla Türkiye koşullarında federasyon vb. çözümlerin maddi koşullarının olmadığını vurgulayarak belirtmiştim. Her şeyden önce Türkiye gibi halen inkarcı resmi devlet ideolojisinde inatla direnen dünyanın en ırkçı-faşist bir devletin ve onun yönetiminde olan egemen sınıfların halen barbarlık kültüründen kendilerini arındırmamış olmaları ve bu konuda ileriye yönelik çağdaş anlamda bir mesafe almak dahi istememeleri; federatif bir yapılanmanın önünde en büyük engellerden birini oluşturmaktadır. Buna benzer bir durum da Kürdistan'ı aralarında sömürgeleştiren bölgenin diğer sömürgeci devletleri için sözkonusudur. Kısacası, Kürdistan'ı aralarında paylaşıp sömürgeleştiren sömürgeci bölge devletlerinin tümü, barbarlık kültürünü bile henüz bırakamamışlardır. İsrail hariç, diğer Ortadoğu ülkelerinin durumu da aşağı yukarı aynıdır. Yani hepsi diktatörlüklerle yönetiliyor ve hepsinin toplumları tamamen militarize edilmişlerdir. Durum bu kadar açık ve yakıcı bir biçimde önümüzde dururken; Kürdistan'ı aralarında sömürgeleştiren her ülkede veya bazı kardeşlerimizin ileri sürdükleri gibi Ordadoğu genelinde federal bir yapıyı kimlerle kurabileceklerini açıklamadan ve bunu ajitasyon ve propagandaya kaçmadan çok somut bir biçimde sergilemeleri gerekmez mi? Kaldı ki Kürdistan'ın herhangi bir parçasında bile Kürt ulusal sorunu federatif bir biçimde çözümlenememiştir. 1958 ve 1970'lerde Güney Kürtleri ile Irak yönetimleri arasında gündeme gelen otonomi anlaşmalarının Türkiye tarafından bile engellenmeye çalışıldığını belirten bir dönemlerin Hava Kuvvetleri Komutanı Muhsin Batur'un anıları; bu konuda bizlere de önemli dersler vereceği kanısındayım. Bir parçada dahi hayata geçirilemeyen bu formülün bir de atlanmak suretiyle dört parçayı ve dört devleti kapsayacak bir biçimde ileri sürülmesi; deyim uygun düşerse, çözümsüzlüğü ileri sürmenin başka bir üslupla dile getirilmesidir. Elbette devrimciler ve genel anlamda siyaset adamları da belirli hayaller kurmalı; yüzyıllar sonra gerçekleşebilecek hayaller peşinde koşmamalıdır. Yine bu kardeşlerimiz, bugünkü Avrupa Birliği denilen girişimlerin bile yaklaşık 50 yıl önce, yani yarım yüzyıl önce temellerinin atıldığını, ama buna rağmen bu hedefin bile henüz gerçekleşemediğini ya bilmiyorlar ya da bilmek istemiyorlar. Yine bunlar, bugünkü Avrupa Birliği'ni oluşturan ülkelerin, zamanında barbarlık kültürüne sahip olduklarını ve süreç içinde bunu aşarak kendi toplumlarında burjuva normlarına göre demokrasiyi ve demokrasi kültürünü yerleştirdiklerini de herhalde hesaba katmıyorlar. Unutmamak gerekir ki Avrupa toplumları ve bu toplumların oluşturdukları ülkelerde demokrasi kültürü bir yaşam haline gelmiştir ve kendi sistemlerini de tamamen kendi kurallarına göre yerleştirebilmişlerdir. Peki, bu kadar mesafe almalarına ve hemen hemen kendi aralarında sınırlar bile fiili olarak kalmamasına rağmen 50 yıldır kendi birliğini, diğer bir deyişle "Avrupa Federasyonu" veya "Avrupa Konfederasyonu"nu kuramamışlar; Ortadoğu gibi tamamen barbarlık kültürüyle şekillenmiş sömürgeci bölge devletleriyle nasıl ve hangi koşullarda bir federasyon kurulabilir. Bunun, gerçekleşme şansının olmadığı çok açıktır. Üstelik Kürtlerin ve Kürdistan'ın hiç bir statüsünün olmadığı ve bunun da sömürgeci bölge devletleri tarafından zamanla ortadan kaldırıldığı bilinmesine rağmen Ortadoğu genelinde ve özellikle de ülkemizi aralarında sömürgeleştiren ülkelerin hiç birisinde demokrasi kültürünün gelişmediği ve ayrı ulusal toplulukların normal şartlarda yaşama güvencelerinin bile olmadığı bir ortamda "Ortadoğu Federasyonu" ya da daha uygun bir deyişle "Ortadoğu Konfederasyonu" şiarını ortaya atmak; gerçekleşmesi bugünkü koşullarda hiç mümkün olmayan ve gelecekte de belki yüzyıllar sonra ancak gündeme gelebilecek olan bir istemdir. Bu yüzden de günümüz koşullarında bu tür içi boş sloganlarla hareket etmemeliyiz. Yukarıda vurguladığım gibi Kürtler için en iyi çözüm yolu, bağımsızlıktır. Zaten bu sorunun da bu eksende çözümlenebilmesinin ne kadar büyük zorluklarla mümkün olabileceğini, siyaset bilimiyle ilgilenen hemen herkesin teslim edeceği bir gerçekliktir. Bazı kardeşlerimize göre bu da bir hayaldir. Ama unutmamak gerekir ki gerçekleşmesi mümkün olan, ama bu uğurda son derece tutarlı ve inatçı bir politika ve mücadele yürüterek gerçekleşebilen vazgeçilemez bir "hayal"dir.

"Ortadoğu Federasyonu" ya da daha uygun bir deyişle "Ortadoğu Konfederasyonu" şiarını ortaya atmak; gerçekleşmesi bugünkü koşullarda hiç mümkün olmayan ve gelecekte de belki yüzyıllar sonra ancak gündeme gelebilecek olan bir istemdir.

Gerçekçi olmayan ve halkımızı adeta dilenci konumuna sokan günü birlik politikalarla Kürt ve Kürdistan sorunu çözümlenemez. Kürt siyasal örgütleri, ulusal sorunlarını çok net ve programatik olarak ortaya koyabilmelidirler. Bu stratejiye uygun olarak uluslararası politikalar yürütebildikleri ölçülerde; haklı davalarına daha rahat destek bulabilirler. Bunun için de öncelikle şimdiye kadar görüldüğü gibi Kürt ulusunun dilenci olmadığı gerçeğini artık kavrayabilmelidirler. Bu temel ulusal politika ekseninde ulusal birliklerini yaşama geçirebilmelidirler.

Bu satırların yazarı da bir sosyalist olarak sadece Ortadoğu'da değil, tüm dünyada sınırların kaldırılmasını veya dünya halklarından oluşacak konfederasyonların oluşturulmasını istemektedir. Ancak bunu istemek ayrı şeydir, bunun gerçekleşebilme şansının olup olmaması ise tamamen başka şeydir. Ayrıca ben, Türk, Arap, Fars halklarını ve daha geniş anlamda da tüm dünya halklarını seviyorum ve bunların kardeşliğini, eşitliğini savunuyorum. Ama aynı zamanda kendi halkımı da daha çok seviyorum ve bunun için halkımın, kölelik zincirlerini kırarak özgürleşmesini ve tüm özgür dünya halkları gibi bağımsız bir devlete kavuşmasını da inatçı bir biçimde savunuyorum. Belirtmeye gerek bile yok ki Kürt halkının yüzyıllardan beri çektiği acıları, Kürt halkı kadar başkaları daha iyi bilemez. Son iki yüz yıllık kanla yazılmış Kürt ulusal direnme tarihini de bir tarafa bırakalım; son beş yılda Güney Kürdistan'da yaşananlar karşısında özellikle Türk, Arap ve Fars ilerici-devrimci güçlerin ve sözüm ona aydınların sergiledikleri tutum oldukça öğreticidir. Bunların tutumlarını, daha doğrusu tutumsuzluklarını İsrail solu ile ya da Çeçenlere karşı savaşı istemeyen ve Yeltsin'i barış eşiğine getiren Rus analarının tutumlarıyla mukayese bile edilemeyeceği ortadadır. Bu acı gerçeklikler, Kürt ulusal güçlerine bir daha derin düşünmelerini, Ortadoğu'da "İkinci bir İsrail devleti" olacak bağımsız bir Kürdistan'ın yaratılması için tüm Kürt ulusal dinamiklerinin ciddi ve kalıcı ulusal birlikler yaratma ekseninde seferber edilmesinden başka bir seçeneğin olmadığını gösteriyor. Ortadoğu'da bağımsız Kürdistan devleti kurulduktan sonra ancak Türk, Arap ve Fars halklarıyla gerçek bir kardeşlik ve eşitlik sağlanmış olacaktır. Ancak böylesi şartlar gerçekleştikten sonradır ki bu halklar arasında söz konusu federasyon veya konfederasyonların kurulabilme koşulları gündeme gelebilir. Bağımsız Kürdistan'ın kurulması ve Kürt halkının özgürlüğüne kavuşması sayesinde şu anda kendileri de özgür olmayan Türk, Fars ve Arap halkları da ancak bu temelde kendilerini köle sahibi gibi çağımızın en korkunç kamburundan kurtarabileceklerdir. Kısacası sorunu bu şekilde somut olarak ortaya koymak gerekiyor ve bugünden ajitatif sloganlarla kendimizi kandırmamak gerekiyor.

Kürdistan'ı aralarında sömürgeleştiren bölgenin diğer sömürgeci devletleri için sözkonusudur. Kısacası, Kürdistan'ı aralarında paylaşıp sömürgeleştiren sömürgeci bölge devletlerinin tümü, barbarlık kültürünü bile henüz bırakamamışlardır.

Nûjen Yayınları'ndan iki yeni kitap:

İsteme adresi: Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. Utku Ap. 18/7 Aksaray/İST
Tel: 530 65 24 - 530 65 58
Fax: 530 64 73

Küfür yazıcılığı devam ediyor

Ardan CAN

"Şizofren... Ruh hastası... Şaki... Değişik kişilerle cinsel ilişkiye giren... İlkel... Kimden hamile kaldığını bilmeyip psikolojik bunalımlar geçiren... Yüksek dozda uyuşturucu alan... Okuma yazmayı ve helayı bile bilmeyen... Çapulcu..." Bu sıfatlar polisin ve polis açıklamalarının fotokopisi durumundaki Türk basınının tarihten bugüne Kürt direnişçilerine yakıştırabildiği sıfatlar. Küfür, yalan, iftira ve çarpıtma kampanyasının günümüzdeki hedefleri ise intihar eylemleri düzenleyen PKK militanları oldu.

Şex Said'den günümüze uzanan 'yazılı küfür tarihi', Dersim'de Derya Atay isimli PKK militanınca girişilen ilk intihar eylemi sonrasında yeniden hortlatıldı. Şex Said'e "okuma yazma bilmeyen"; Said-i Kürdi'ye "deli" diyen basın, eylemin etkisini kırmak için Derya Atay'a da çirkin iftiralarda bulunmaktan geri kalmadı. 14 yaşında olduğunu söyledikleri Atay'ın bölgede görevli bir jandarma uzman çavuşuyla ilişkide olduğunu yazabildiler. Nasıl olsa gerçeğin peşinde olmak gibi bir misyon çoktan terkedilmişti ve nasıl olsa tek dertleri devletin yanında yalan da dahil her türlü yolla yer alabilmekti. Yalanlarını düzmece de olsa bir mantığa bağlamaları da gerekmiyordu; mide bulandırmaya çalışmak işine, mide bulandırıcı biçimde sarılmak aşkı yetiyordu bunlara.

Kampanya, Dersim'de 30 Ağustos günü gerçekleştirilen ikinci intihar eylemi sonrası devam etti. Zeynep Kınacı isimli PKK gerillası tarafından gerçekleştirilen ve etkisi üyük olan bu intihar eylemi sonrası Kınacı'nın "psikoljik dengesinin bozuk, hamile, uyuşturucu bağımlısı olduğu", en küçük bir utanma duyulmadan yazılıp çizilebildi.

Zeynep Kınacı'nın eylemden önce yazdığı uzun bir mektuptan ise tek bir satır söz etmedi 'yazılı küfür tarihi'nin yazıcıları...

Derken, Adana'ki polis merkezine yönelik olarak gerçekleştirilen intihar eylemi geldi gündeme. Her zamanki gibi, ne tür küfürler edileceği yolunda Türk basınına resmi zevat yol gösterdi. Eylemin gerçekleştirildiği günün akşamı İçişleri Bakanı Mehmet Ağar yaptığı ilk açıklamada eylemi gerçekleştiren Leyla Kaplan'ın daha önce PKK'den ayrıldığına dair ellerinde bir mektup olduğunu iddia etti. Basın boş durur mu; Leyla Kaplan'ın ne tüberküloz hastası olduğu kaldı, ne de eylemi zorla gerçekleştirdiği... Leyla Kaplan'ın 25 Ekim günü Adana'da çatışmada öldürülen Enver Bozçali ile 'duygusal ilişkiye' girdiği, daha sonra PKK'den ayrılmak istediği ve bunu da -böylesi bir eylem öncesi evine bıraktığı!- bir mektupta yazdığı ileri sürüldü.

Bu yalan balonu çabuk söndü: Leyla Kaplan'ın ailesi, basında Leyla ile ilgili çıkan haberlerin doğru olmadığını açıkladı ve "bunlar çirkin iftiradır. Böyle bir durum yok. Ayrıca 'ayrıldım' diyen bir kişi nasıl böyle bir eylemi yapar?" dedi ve mektup olayının da düzmece olduğunu belirtti. Ailesi, "madem böyle bir mektup vardı, Enver Bozçalı öldürüldüğü tarihte neden kimse gelip Leyla'yı sormadı?" sorusunu da, iftiracıların yanıtlayamayacağı bir başka soru olarak gündeme getirdi.

Anlamı ve etkisi yalan yazıcılarınca örtülmeye çalışılan intihar eyleminin sonuncusu Sivas'ta gerçekleştirildi. Haberimiz hazırlandığı sırada, bu eylemi gerçekleştiren Güler Otaş hakkında henüz orijinal bir yalan bulunabilmiş değildi. Yalnızca, karakola götürülen Güler Otaş'ın "erkek polislerin centilmenliği"(!) nedeniyle aranmadığı gibi bir senaryo bulunabildi.

İşin artık komik bile bulunmayan tarafı ise, intihar eylemlerinin "zorla yaptırıldığı" iddiası. Bu iddianın mantığına göre, eğer bu eylemleri yapmasalardı, sözü edilen militanlar öldürülecekti!

Türk basını, tekerrürden ibaret

Geçmişe kaba bir bakış bile, bugünkü yalan ve iftira kampanyasının köklerinin tarihte bulunduğunu anlamaya yetiyor.

Osmanlı'nın son günlerinden TC tarihi boyunca, Kürtler Türk basınına çoğunlukla "hasta, haydut, deli, vb." olarak geçti. Dersim başkaldırısının lideri Seyit Rıza'nın eşi hakkında yazılan ve tekrarı bile mide bulandıranlar bir yana bırakılırsa; kısa bir özet, bugünkü geleneğin kökleri hakkında güçlü ipuçları veriyor.

'Kürt eşittir deli!'

Şimdilerde adı "Said-i nursi"ye çıkarılan Saidê Kûrdî,Aldülhamit'e bir dilekçe yazar. Dilekçesinde "Kürdistan'ın köy ve kasabalarında okulların açıldığı şükranla görülmüş ise de, bundan sadece Türk dilini bilen çocuklar istifade ediyorlar. Türk dilini bilmeyen Kürt çocukları bilim okullarında olgunluğa erişmeyi bilmekten ve bu okullarda ders verecek öğretmenlerin Kürtçeyi bilmemeleri yüzünden eğitimden mahrum kalacaklar" der ve yeni açılan okullarda anadilde eğitim hakkı ister. Bu dilekçeden hemen sonra Saidê Kûrdî yakalanır. Gerekçe: "Bu, delidir!" Gerekçenin açılımı: Çünkü, Kürt milli kıyafetleri giymektedir. Götürüldüğü yer: Tımarhane...

'Kürt eşittir şaki!'

25. 5. 1925 tarihli Cumhuriyet, Şex Said'i şöyle anlatıyordu: "... Şeyh değil şaki; mürşit değil mufsit bu cabbar herifler... Başlarında koskoca sarıkları, ulema kisvesinde, okuma yazma bilmeyen bu cahiller, aptest ve namaz bilmedikleri halde, nasıl şeyh ve mürşit olurlar. Müritleri yüzü koyun sürüne sürüne secde ederek geliyorlar. Kimi köpek, kimi çakal gibi şeyhlerinin önünde temsil ediliyorlar..." Tarihte bundan daha düzeyli(!) tarif az görülmüştür... Her ne kadar "okuma-yazma bilmez" Şex Said'in yazışmaları İstiklal Mahkemesi'nce delil olarak kullanılmışsada...

'Kürt eşittir hela bilmez!'

Yine Cumhureyit gazetesinden; Oramar ve Ağrı başkaldırıları esnasında yazılan 'haber'lerden alıntı: "Şuursuz bir bedavat ve koyu bir iptidai (ilkellik ve vahşet) din akidesini taşiyan bu vahşi heriflerin gene din propagandasiyla kandırıldıkları..." (28.7 1930)

"Hayvanlarla bir damda yatan, hela yapmayı bile bilmeyip de evlerinin üstünü ve kırları gübreliğe çeviren bu iptidai (ilkel) çevreye; ordumuz aynı zamanda medeniyet getirmiştir... İnsanca yaşamayı aşılamıştır. (30. 7. 1930)

'Kürt eşittir aman dileyen!'

1938 Dersim ayaklanmasının önderi Seyit Rıza, dönemin Türk Dışişleri Bakanı'na bir mektup gönderir. Seyit Rıza mektubunda " ...Son olarak, Türk hükümeti kendisiyle yapılan bir anlaşma sonucu bu baskılardan arındırılmış Dersim bölgesine de girmeye kalkışmıştır. Bu olay karşısında Kürtler göçün uzak yollarında can vermek yerine kendilerini korumak için 1930'da Ararat tepesinde, Zilan ve Beyazıt ovasında olduğu gibi silahlara sarıldılar. Üç aydan beri ülkemde tüyler ürpertici bir savaş sürüyor. Savaş olanaklarının eşitsizliğine ve bombardıman uçaklarının, yangın bombalarının, boğucu gazların kullanılmasına rağmen; ben ve yurtaşlarım Türk ordusunu bozguna uğrattık..." diyor.

Bu mektuptan Türk basını söz etti. Nasıl mı? Mektubu yayınlamadan manşet attılar; "Seyit Rıza bir mektup göndererek aman diledi" diye!..

Kürt böyle olunca, Kürde düşman olmayan ne olur? Bunun da yanıtı Türk basınında var.14 Ağustos 1995 tarihinde PKK gerillalarıyla girdiği çatışmada öldüğü söylenen albay Rıdvan Özden'in eşi Tomris Özden savaşa karşı çıktığı; Kürde düşman olmadığı için sözkonusu tarihi kampanyadan payını aldı ve basında şu 'teşhis' konuldu: O, bir şizofrendir!..

İHD'den cezaevleri uyarısı

(Baştarafı S.1'de) protesto amaçlı açlık grevlerine başlandığı hatırlatılan açıklamada, üç günlük uyarı açlık greviyle beraber PKK'li tutsakların başlattığı süresiz açlık grevi ve DGM'yi boykot eylemlerinin Bayrampaşa ve Diyarbakır cezaevlerinde gerçekleştirilen anlaşmalarla genel olarak sona erdiği; ancak, yaşanan sorunlar nedeniyle Erzurum, Elbistan, Amasya, Malatya, Ordu, Trabzon, Aydın, Nazilli ve Zile cezaevlerinde açlık grevlerinin hala devam ettiği bildirildi.

İHD açıklamasında sözkonusu cezaevlerine ilişkin şu bilgiler verildi: "Tutukluların mahkemeye geliş gidişlerinde dayak ve işkenceye maruz kalmaları, mektup ve haberleşme yasağı, ailelere yönelik saldırı ve gözaltılar, itirafçılaştırma politikalarının ve hücre cezası şeklindeki tecrit uygulamalarının varlığı, bayan ve erkek tutuklular arasındaki görüşmelerin engellenmesi, hatta bazı cezaevlerinde koğuşlararası görüşün engellenmesi gibi hak gaspları nedeniyle açlık grevleri devam ederken tutukluların sağlık durumu da kötüye gitmektedir."

Açlık grevlerinin, tutsakların ulunduğu bu cezaevleri dışında Bandırma, Metris gibi sağ görüşlü tutuklu ve hükümlülerin kaldığı cezaevlerinde de sürdüğü belirtilen açıklamada, buralarda dayak, işkence ve hücre cezası gibi uygulamaların bulunduğu bildirildi. Yine adli davalardan yargılanan tutuklular üzerinde de baskı uygulandığı ve bunların Paşakapısı Cezaevi'nde olduğu gibi sübyan koğuşundaki çocukları bile isyan ettirecek boyutlara ulaştığı vurgulandı.

Öte yandan açlık grevlerinin olmadığı cezaevlerinde de durumun kaygı verici olduğu; insani yaşam koşullarının yaratılmaması nedeniyle buralarda da tedirginliğin arttığı ifade edilen açıklamada şu bilgilere yer verildi: "Diyarbakır Cezaevi'ndeki kadın tutuklulara yönelik fiili saldırılar ve itirafçılık dayatmaları, Sakarya ve Gebze cezaevlerindeki yeni müdürlerin tehditkar davranışları ve 'güvenlik' adı altında, gazete ve dergilerin içeri girişini yasaklamaları, soyadı tutmayan tutuklu yakınlarından belge istenmesi, görüş saatlerinin sınırlandırılması, yiyeceklerin kullanılmaz hale getirilerek içeriye verilmesi gibi tutukluların bedel ödeyerek aldığı hakları gasp etmeleri bundan sonra daha büyük gerginliğin yaşanacağını göstermektedir."

Adalet Bakanı Şevket Kazan'ın açlık grevlerinin bittiği yolundaki gerçeği yansıtmayan açıklamalarının ardından, tüm cezaevi müdürlerini çağırarak toplantılar yaptığı hatırlatılan açıklamada, toplantı sonrası 'hücre sistemine geçileceği, tutukluların birbirleriyle görüşmelerinin tümüyle engelleneceği, haberleşmelerinin yasaklanacağı' gibi projelerin kamuoyuna sunulduğuna dikkat çekildi ve "bunlar son derece olumsuz gelişmelerdir" denildi. Adalet Bakanlığı'nın İçişleri Bakanlığı'na başvurarak, bundan sonra cezaevlerinde meydana gelebilecek olaylarda özel timin rahatlıkla içeriye girmesine olanak tanıyan girişimlerde bulunmasının, önümüzdeki günlerde yeni katliamların yaşanacağının göstergesi olduğu vurgulanan açıklamada kamuoyu duyarlı olmaya çağrıldı ve süren açlık grevleri nedeniyle Adalet Bakanlığı'nın acilen gerekli önlemleri alması istendi.

İHD kongresinden notlar

Eyüp ÖZDÜNDAR

Geçen pazar İHD 6. Olağan Genel Kongresi'ni yaptı. Katılımcıların duygu yüklü sahneleri, ilginin geçen kongrelerden daha büyük oluşuyla önemli bir kongre sınavıydı.

İnsan hakları sorununun başköşeye oturduğu bugünlerde Türk basını bu kongreye ilgisiz kalmayı yeğledi. Kongre hakkında gazetelerde haber dahi yoktu. Anlaşılan insan hakları onları pek ilgilendirmiyordu.

Genel Kongreye gelinirken İHD, üzerine düşeni tam olarak yapmış mıydı? Kongrelerin genel havasının etkisiyle, yarışmacıların iddialı anlatımlarının tersine önemli eksiklikler ve yetersizlikler yaşanmıştı. İHD'nin atıl kaldığı bir çok gelişme vardı. "Resmi" açıklamaların dışına çıkıldığında yönetimde yer alanlar da bunu kabul ediyorlardı.

Kongrede konuşmacılar esas olarak ülkedeki insan hakları üzerinde durdular. Son dönemlerdeki artışa işaret ettiler. Özetle; ülkenin insan hakları karnesi kötüleşti. Faili meçhul cinayetler, yargısız infazlar, kayıplar, cezaevlerinde ölümler, göçler, yıkımlar, işkenceler bir önceki döneme oranla artmıştı. Yaşanan savaş şimdi daha çok can alıyordu. Türk devletinin izlediği politika daha çok ölüm, daha fazla yıkım ve gözyaşıydı. Devlet kendi içinde çetelere bölünmüş, hukuk tanınmaz hale gelmişti. Ülkelerinde Kürtler adeta bir kıyım yaşıyorlardı.

Bunlar kongreye katılanların bilmedikleri şeyler değildi. Hepsi bu sıcak gelişmeleri yaşamış ve onlarla mücadele ederek kongreye gelmişlerdi. Yeni dönemle birlikte bu duruma karşı ne yapılacağı, hangi kararlar alınacağı ortak beklentiydi.

Kongrede en dikkat çeken yön genel havaydı. Yaşam koşullarının ağırlaşmasına paralel İHD daha da güçlenmişti. Coşku artmış, insan hakları ihlallerine duyulan tepki isyana dönüşmüştü. İnsanlar doluydu, öfkeliydi, acılıydı. Ama bir o kadar da umutluydular.

Kongre divan seçimiyle başladı. Divan önünde bir pankart asılıydı. Uzun zamandır genel merkezde açlık grevi ve oturma eylemi yapan 34 İran'lı kadın, erkek ve çocukların pankartıydı. Çok büyük ilgi gördüler, duygulu sahneler yaşandı.

Kongreye çok sayıda yabancı delegasyon da katılmıştı. Bir süredir Türkiye'de bulunan Arjantinli konuk Mirta Acuna De Baravalla bir konuşma yaptı. Cunta dönemi Arjantin'de olup bitenleri anlattı. Her yer ne kadar da birbirine benziyor. Bizde yaşananları anlatıyordu sanki. Konuşması büyük bir ilgi gördü.

Kongre oy birliği ile "Barış için 1 milyon imza" kampanyasını, cezaevinde yatan yazar Işık Yurtçu'yu, Mamak askeri cezaevine konulan savaş karşıtı Osman Murat Ülke'yi ve Cumartesi Anneleri'ni desteklemeyi kararlaştırdı.

Kongrede 3 liste yarıştı. Akın Birdal, Ercan Kanar ve Metin Bayar, ayrı listeler oluşturdular. Kongrede Akın Birdal'ın listesi açık farkla kazandı. Birdal yeniden Genel Başkanlığa seçildi. Ercan Kanar'ın listesi 71, Metin Bayar'ın listesi 49 oyda kaldı. Yeni yönetim şöyle oluştu; MYK asıl üyeleri Eren Keskin, Sedat Altıntaş, Günseli Kaya, Kamil Ateşoğulları, Mahmut Şahin, Lütfü Demirkapı, Nazmi Gür, Ercan Demir, Selahattin Esmer, Meral Bekar seçildiler. Ayrıca Genel Yönetim Kurulu üyeleri, Onur Kurulu asıl üyeleri seçimi de yapıldı.

Kongrede Tüzük değişiklikleri de yapıldı. Üye aidatları 600.000'den 2 milyona çıkarıldı. İHD üyelerinin ekonomik durumları dikkate alındığında, bu değişikliğin hiç de uygun olmadığı görülüyor. Bu koşullarda aidatların toplanması mümkün görünmüyor. Tüzük değişikliğinin ikincisi; Yönetim Kurulu üyelerinin iktisadi faaliyette bulunabilmesi değişikliğiydi.

Geçmiş deneyimler, sendikalar ve diğer demokratik kurumlar da bu yöndeki uygulamaların yol açtığı sorunlar ortadayken bu değişikliğin İHD'yi bu günkü duruşundan geriye götüreceği aşikardır.

İHD bünyesinde faal olarak çalışan Ulusal Devrim Güçler, Merkez Organları seçimlerine katılmama kararı aldılar. İHD'de yeni politikaların gündeme gelmemesi bu kararı almalarında esas etken oldu. Ancak seçilen yönetime destek vereceklerini ve İHD'nin faaliyetlerine aktif katılımı sürdüreceklerini belirttiler.

Kürt gecekonduları hedefte

İZMİR- Göreve başladığı ilk gün söylediği, "Kürtler İzmir'e pasaportla girecekler" şeklindeki açıklamaları ve Kürt düşmanlığıyla tanınan Büyükşehir Belediye Başkanı Burhan Özfatura, polis ve MHP'lilerden aldığı destekle, özellikle Kürtlerin yaşadığı gecekonduların yıkımını hızlandırdı. İzmir'in Adatepe semtindeki Kürtlerin yaşadığı gecekonduları yıkan Özfatura, yüzlerce Kürdü kış ortasında sokağa attı. Adatepe'deki gecekondu yıkımının ardından, İkinci İnönü, Yamanlar ve Güzeltepe gecekondu semtleri yıkım günlerini beklerken, Burhan Özfatura, yıkım projelerine devam edeceğini söyledi. Polis ve özel tim görevlilerinin bu mahalleleri abluka altına alması dikkat çekerken, sürekli abluka altında tutulmak mahalle halkının yaşamını çekilmez hale getirmiş durumda. Burhan Özfaturan'ın polis ve MHP destekli yıkım projesine çeşitli kesimlerden tepkiler geliyor. Konuyla ilgili olarak görüşlerine başvurduğumuz Halkın Demokrasi Partisi (HADEP) İl Başkan vekili Ahmet Serim, Kürtleri ortadan kaldırma girişimlerinin bir düşten ibaret olduğuna dikkat çekerken, Demokrasi ve Barış partisi (DBP) İzmir İl Başkanı Nasır Söylemez ise, gecekondu yıkımının bir bütün olarak bu gün yaşanan kirli savaşın bir uzantısı olduğunu söyledi.

HADEP İzmir İl Başkan Vekili Ahmet Serim, Yaşanan bütün bu olumsuzlukların devlet yürüttüğü politikanın iflasının bir sonucu olduğuna dikkat çekerek, "Kürt düşmanlığıyla Kürtleri ortadan kaldırma girişimleri bir düşten ibarettir. Halkımıza acımasızca saldıran rejim savaşı artık savaş güçlerinden ziyade bir bütün olarak halkımıza karşı veriyor. Biz HADEP olarak polisin ve Burhan Özfatura'nın keyfi tutumlarını kınıyor, Bizlere, baskı ve sindirme politikalarıyla yüklemek yerine, devleti yaşanan sorunlara karşı çözüm bulmaya davet ediyoruz." dedi.

DBP İzmir İl Başkanı Nasır Söylemez ise, gecekondu yıkımının bir bütün olarak bu gün yaşanan kirli savaşın bir uzantısı olduğuna dikkat çekerek, "Bölgeden zorla göç ettirilip, buralara kadar gelen Kürtler bütün imkanlarını zorlayarak yaptıkları 15-20 metrekarelik gecekondularının yıkımı aslında devlet politikasının bir sonucudur. Özellikle İzmir'de Kürtlerin yoğun olarak yaşadığı semtlerde gecekonduların yıkımı ve polisler tarafından giriş-çıkışların kontrolü, ev baskınları, keyfi gözaltıları artık insanlarımızın bir parçası olmuştur. Amaç insanlarımızın sağlıklı düşünmesini ve insanca yaşamasını ipotek altına alıp, yıldırmaya çalışmaktır. Sağlıksız koşullarda yaşamaya mahkum edilen insanlarımıza kendi benliklerini yitirmek ve kendilerinden yabancılaştırmayı dayatmaktan başka bir şey değildir. Bu uygulama bir bütün olarak Ege'de şu an böyledir. Baskı, gözaltılar, infaz, köy yakıp, yıkmalar uzun vade de devlet açısından bir çözüm değildir. Çözüm; Kürt sorununun adil, demokratik ve barışçıl bir ortamda çözülmesiyle mümkündür. Ne zamanki Kürt sorunu adil bir şekilde çözülür, insanlar düşüncelerini özgürce ifade ederlerse, o zaman sağlıklı konut yapılaşması da olur. Bölgedeki zoraki göç dalgası da durur." dedi.

Özgür Halk'a baskın

HABER MERKEZİ- Özgür Halk Diyarbakır bürosu, 'terörle mücadele' ekiplerince basıldı. Baskında derginin Batman temsilcisi ile Diyarbakır muhabirinin yanı sıra, kimi okurlar da gözaltına alındı.

Özgür Halk merkez bürosunca yapılan açıklamada derginin Diyarbakır bürosunun 30 Ekim Çarşamba günü saat 15.20 civarında basıldığı bildirildi. Açıklamada, baskında derginin Batman temsilcisi Cuma Akın, muhabir Abdullah Gündüz ile sayısı belirlenemeyen kimi okurların gözaltına alındığı belirtildi.

Gözaltına alınanların hayatından endişe duyulduğu ifade edilen Özgür Halk Yayın Kurulu'nun açıklamasında şöyle denildi: "21 AC 524 plakalı bir minibüs ile 'Renault Toros 12' marka beyaz bir taksiye bindirilen arkadaşlarımızın hayatından endişe ediyoruz. Son dönemlerde Diyarbakır'da yaşanan yargısız infazlar, kontrgerillanın insanları kaçırıp infaz etmesi durumu sözkonusudur. Çaresizliği arkadaşlarımızın üzerinde de denemesi büyük olasılıktır. İşkence altına alınan arkadaşlarımızın başına gelenlerden ve geleceklerden Diyarbakır polisi ve devlet sorumludur. Demokratik kamuoyunu duyarlı olmaya çağırıyoruz. Devletten, arkadaşlarımızı derhal serbest bırakmasını istiyoruz. Bize yönelik bu gözdağı, kararlılığımızı arttıracaktır, başka bir etkisi olmayacaktır."

Af Örgütü'nün kampanyası sürüyor

HABER MERKEZİ-

Uluslararası Af Örgütü'nün (AI) bir parçası olan Af Örgütü delegasyonu, Türkiye'yle ilgili uluslararası kampanya çercevesinde kayıplar konusunda ki etkinliklerini geçtiğimiz hafta tamamladı. Geçtiğimiz cuma günü Richmond Oteli'nde biraraya gelen Af Örgütü Delegasyonu adına konuşan Örgütün Norveç delegesi Renda Skeile, Türkiye'nin en hızlı büyüyen ithalatının kayıplar olduğunu, bu konuda tuttukları istatistiklerin korkunç sonuçları olduğunu ve Türkiye'nin bir kayıplar ülkesi olduğunu söyledi.

Çalışmalarını dünyanın her yerinde sürdürdüklerini anlatan Renda Skeile, Türk hükümetinin kayıp ailelerine borçlu olduğunu da sözlerine ekledi. Toplantıda ayrıca Renda Skeile, başlattıkları kampanyanın bir parçası olarak gazetele tam sayfa ilan verecklerini duyurdu. Richmond Otel'indeki alınan karalar doğrultusunda Uluslararası Af Örgütü, gazetelere tam sayfa ilan vererek, "gözyaşları kayıpları geri getiremez ama siz getirebilirsiniz" denilerek uluslararası kamuyonudan destek istendi. İlanda,1990 yılından bu yana Türkiye'deki siyasi cinayetlerin arttığına ve 100'den fazla kişinin ve12-13 yaşındaki çocukların bile kaybolduğuna dikkat çekilerek " bize katılın. Her kaybolma olayında sesimizi yükselterek Türk hükümetini utandıralım' denildi. İlanda kayıpların kaybolma hikayelerine de yer verildi. 58 yaşındaki Süleyman Seyhan'ın Mardin'in Dargeçit ilçesindeki evinden 30 Ekim1995 tarihinde korucu ve askerler tarafından gözaltına alındığını ve bir yıl sonra işkence izleriyle dolu cesedinin boşaltılmış bir köyde ailesi tarafından bulunduğuda ilandaki kayıpların hikayesinde yer alıyor.

İlanda, 12 yaşındaki Döne Talun'un ekmek çaldığı iddiasıyla gözaltına alındığını, karakolda kaldığı 5 gün boyunca kimseyle görüştürülmediği, parmaklarına ve yüzüne elektrik verildiğine de yer verilmiş. İlanda ayrıca Genelkurmay Başkan Yardımcısı Ahmet Çörekçi'nin Temmuz 1995'te yaptığı " Terörizmi bitiririz, ama demokrasi ve insan hakları bize engel oluyor" şeklindeki açıklaması eleştirilerek, "Eğer Orgenaral Çörekçi böyle düşünüyorsa, Türk hükümetinin imzaladığı anlaşmaları anlayıp anlamadığını sormalıyız" deniliyor. İlan, Af Örgütü'nün destek çağrısıyla son buluyor.

Gözaltına alınan HADEP'li serbest

VAN- Van'da evine polisçe yapılan baskın sonucu gözaltına alınan HADEP Van Merkez İlçe Yönetim Kurulu üyesi Mustafa Ağlamış serbest bırakıldı.

Şabaniye Mahallesi'ndeki evine 24 Ekim akşamı polisçe yapılan baskın sonucu gerekçe gösterilmeden gözaltına alınan HADEP Merkez İlçe Yönetim Kurulu üyesi Mustafa Ağlamış 25 Ekim günü savcılığa çıkarılmadan serbest bırakıldı. Ağlamış'ın asılsız bir ihbar üzerine gözaltına alındığı öğrenildi.

Üniversitede gözaltı

VAN- Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi servis aracında yapılan kimlik kontrolünde iki öğrenci gözaltına alındı.

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi servis aracında üniversite yakınlarındaki bir polis kontrol noktasında 25 Ekim günü saat 0.9 sıralarında yapılan kimlik kontrolünde Mevlüt Koyun ile Kemal Yüzgeç isimli öğrenciler gözaltına alındı. Gözaltına alınma gerekçesi hakkında bilgi alınamadı.

PANEL

Kürdistan'daki son gelişmeler ve çözüm yolu ile ilgili perspektifler

KONUŞMACILAR:
Gazeteci ve Yazar, Osman Aytar
Prof. Dr. Cemal Nebêz
Av. Araştırmacı, Osman Aydın

Tarih: 19.11.1996
Saat: 17.00'de
Yer: GWA- Kölibri-Hein-Köllisch-Platz 12, 20359

DÜZENLEYEN: HEVKAR- Hamburg

nû Roj

Nûjen Basın Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Adına İmtiyaz Sahibi ve
Yazışleri Müdürü : Alper Aslan
Hukuk Müşavirleri: İbrahim İnce
Kültür ve Toplum-Yaşam: Nesimi Aday
Yönetim Yeri: Çakırağa Mah.
Çakırağa Camii Sok.
Utku Apt. No:18/7 Aksaray-İSTANBUL
Telefon: (0212) 530 65 24 - 530 65 58
Fax: (0212) 530 64 73
Diyarbakır Bürosu: Şair Sırrı Hanım Sok.
MarufApt. Kat:1 Ofis- Diyarbakır
Tel- Fax: (412) 221 80 74
Antep Bürosu: Karagöz Cad. Gören İşh.
K:4 No:45 Tel-Fax: (342) 234 59 31
İzmir Bürosu: 859. Sok. Saray İşhanı
Kat:2 No:3/203 B.Blok Konak- İZMİR
Tel-Fax: (232) 445 46 50
Adana Bürosu: Cemal Gürsel Cad.
Vakıf İşhanı Kat:4 No:407 ADANA
Tel-fax : (322) 352 05 20
Yurtdışı Temsilcilikleri:
İsviçre : Nûrêxan Case Postale- 5518
1211- GENEVE-11 İSVİÇRE
Tel-Fax: 41/ 22- 34 85 126
Almanya: Kasım Aras
Tel-fax: 0049 23 23 13 304
Hollanda : Ferhat Amedî
Tel-Fax : 0031 263 23 26 95
Norveç: Fırat Doğan
Normannsgt 21 4014 Stavanger
Tel-Fax: 0047 51 62 62 15
İsveç : Selim Murat Box 70 31
16407 KISTA/SWEDEN
Tel-Fax: (00) 46-8-760 34 74
İngiltere : Seyda Alpşen
Tel-Fax: (00) 44-181 538 21 17
Fransa : H. Yanakçı
2. Rue Richer
2 eme Etage Bureu 11
75009 PARİS
Tel: 0033 (1) 44 83 98 48
Fax: 0033 (1) 42 47 16 86
Yunanistan : Baran Jiyan
Tel : (00) 30 1.33 04 147
Fax: (00) 30 1.33 04 147
Rusya: Rojen Adar
Tel: 00 70 95 - 279 31 18 **Fax:** 275 43 67
Baskı: BASMAT

Roj
Wochenzeitung für nachrichten und **kommentare**
Veratwortlicher
Redakteur: M. Öncü
Herausgeber: K. Aras
Bahnhofstr. 110, 44629 Herne
Bankverbindung:
Herner Sparkasse
Konto-Nr: 66 01 546
BLZ 432 500 30

Anadolu ve Mezopotamyanın derinliklerinden yankılanan özgür kahkaha

Yaşar Kemal

"Evet Koca Yaşar, analara nefes aldırmıyorlar. Ölüm soğukluğunda bir karanlıktır çökmüş her tarafa. Devletin ölüm timleri koca bir coğrafyada yaşamın tüm alanlarını zaptetmiş! Sokak infazları, faili meçhul cinayetler, gece yarısı evlerinden alınıp iki gün sonra yol kenarlarında kurşunlanmış genç kız ve oğlanların cesetleri... Tüm bunlar cehennemi bir yangındır anaların yüreğinde... harlanan bir yangın."

Mehmet Sanrı

Hey Koca Yaşar, sana 'sitem' etmeden, zaman zaman senin 'heybetine' karşı çok heyecanlandığımı itiraf etmeliyim.

Yaklaşık iki sene önceydi. Bir gazetede yayınlanan ve Notre-Dame Katedrali'nin önünde çekilen bir resmini görmüştüm. Katedral, bütün debdebeliğiyle, Fransa tarihinin ve kültürünün bir sembolü gibi duruyordu. Sanki Koca Hugo'nun gözlerini, Katedral'in gövdesinde gülümser gibi görüyordum. Ve Koca Yaşar, senin cüssenin heybeti Katedral'in debdebeliğinden hiç eksik değildi. Gövden adeta onunla boy ölçüşüyordu. Ahmet Arif'in "Anadolu" şiiri, senin bedeninde vucut bulmuştu sanki. O şiiri defalarca okumuştum. Her defasında başka bir tat almıştım. Ancak ilk defa Anadoluyu ve şiirini bu kadar somut görüyordum. Anadolu'dan ve Mezopotamya uygarlığının derinliklerinden yükselen kükreyişin ve kahkahan, Hugo'nun gülümseyişiyle bütünleşip, Katedral'in çan seslerine karışarak bir melekler senfonisine dönüşüyordu. İşte, resmine böyle bakıyor ve vucudumun her tarafı karıncalanıyordu heyecandan.

Nitekim, "Siyaset Meydanı"na kadıldığın gecede (26.10.1996), yine pür dikkat seni izliyordum. Biran, sanki gözlerimde bir şimşek çaktı. Hani, küçükken evde Türkçe konuştuğun için annen, sana bir tokat atmıştı. İşte o 'tokat olayı'ndan söz ettiğin an, sanki o tokatı o an ben yedim ve sarsıldım. Yine her tarafım karıncalandı.

Şunu da itiraf etmeliyim ki bu satırları Türkçe yazdığım için, Kürt Ana'nın tokadını şakaklarımda hisseder gibiyim.

Koca Yaşar, o tokat senin yaşamında nasıl bir iz bırakmış bilemiyorum. Ancak şunu biliyorum, yazdığın bütün romanlarında ve hikayelerinde, Kürt tipi, o merhum ve ellerinden bin kez öpülesi annenin, -onun mezarını merak ettim, onu mutlaka ziyaret edeceğim bir gün- sana attığı tokat kadar sağlam ve içtendirler!

Hey Koca Yaşar! Kürt Ana'nın 'tokadı' bütün Kürt çocuklarının kulağına küpe olmalıydı; dün de, bugün de, yarın da. Ama trajedi bu ya. İşte! 'Ana' hep çile çekti, çocukları da yabancılaştı(rıldı). İnanır mısın hala bizim 'memlekette' Türkçe konuşanları küçümserler.

Birde o gece bir Kürt Ana'nın, "Hani, Yaşar Kemal nerede, çoçuklarımızı öldürüyorlar; niye bir şeyler yapmıyor?" sitemine karşı, sitem eder gibiydin; "Ne yapabilirim?" diye.

Koca Çınar, haddimi aşarak sana görevini hatırlatacak değilim. Ancak, sanatçıların görevine ilişkin Albert Camus'dan bir alıntı yapmak istiyorum: "İşi gereği, sanatçı özgürlükten yanadır ve bu da ona çoğu kez pahalıya mal olur. İşi gereği, tarihin içinden çıkılmaz karanlığında insanın nefes alamaz olduğu yerde görevlidir."

Evet Koca Pir, analara nefes aldırmıyorlar. Ölüm soğukluğunda bir karanlıktır çökmüş her tarafa. Devletin ölüm timleri koca bir coğrafyada yaşamın tüm alanlarını zaptetmiş! Sokak infazları, faili meçhul cinayetler, kalaslarla parçalanan gencecik beyinler, gece yarısı evlerinden alınan ve iki gün sonra yol kenarlarında kurşunlanmış, yakılmış bir vaziyette bulunan onlarca gencecik kız ve oğlanların cesetleri ve gözaltı kayıpları. Tüm bunlar cehennemi bir yangındır anaların yüreğinde... harlanan bir yangın... Birazcık nefes almaya ihtiaçları var... tüm sitemleri bundandır! Bunu da çok görmemek lazım onlara.

Biliyorum Koca Yaşar, yükün çok ağır. Ama insanlar bütün bir yaşamsal alanla birlikte boğuluyorlar. Ve bir nefese ihtiyaçları var.

***

Koca Yaşar, engin hoşgörüne sığınarak 'sitem yolla'maya devam ediyorum.

Bir yandan, "korku cumhuriyeti"nin üzerine giderken, diğer yandan korkuya sığınır gibisin. Özellikle Mustafa Kemal'e ilişkin açıklamaların bana çok karışık geliyor. Bu konuda Yaşar Kemal'in büyük romancı beraklığı gidiyor, yerine adeta bir 'politikacı' bulanıklığı geliyor. Mustafa Kemal'in Türkiye Cumhuriyeti'ni Türklere 'armağan' ettiği bir gerçek. Beğenilir ama beğenilmez. Bu böyledir. Ancak, Mustafa Kemal'in ve Cumhuriyetin Kürt boyutu çok farklıdır.

"Mustafa Kemal yaşasaydı, Kürtlere özerklik verecekti" şeklindeki düşünce bana çok 'saf' geliyor. Mustafa Kemal'in politikacı ve 'fetih'ci kimliği gereği tezat ve entrikaları çoktur. 'Fatih'ler tüm farklılıkların ezilip yok edilmesini öngörürler. Nitekim, Mustafa Kemal'in ve Cumhuriyeti'n de, Kürtler için öngördüğü ve uygulamaya kuyduğu tek program; zindan, mezbaha, kanlı bir labirent ve Kürtleri tüm yaşam yerleriden koparıp basit birer 'rakam' durumuna düşürmekti. Bu programın sonuçları bugün bir kez daha ortaya çıkıyor: 4 bin köy yakılıp yıkıldı, 4 milyon insan yerinden, yurdundan koparılıp sürüldü. 10 binlercesi öldürüldü ve bir o kadarı zindanlarda çürütülüyor. Faili devlet cinayetlerinin sonu gelmiyor.

İşte bir halkı ölüm, öldürme ve sürülmenin birer basit rakamı durumuna getiren programın uygulamaları böyle sürüp gidiyor.

Hey Koca Yaşar, 'Fatih'lerin programında kendinden başkasını ezip, yok etmek vardı. Mustafa Kemal, bütün bunları "Ne Mutlu Türküm Diyene" şiarıyla gerçekleştirmeye çalıştı. Sen, sanatçıların dünyası, farklı renk ve farklı kokularda olan bin çiçek sözüyle açıklıyorsun.

İşte bu iki farklı dünya nedeniyle, senin Mustafa Kemal'i 'yücelten' sözlerini hiç anlayamıyorum. Bu olsa olsa aynı korkuya sığınarak, o korkunun üzerine gitme eylemidir diye düşünüyorum.

Yeter sana sitem ettiğim Koca Yaşar!

En son, senin yeni romanının üçlüsünü, heyecanla bekliyorum!

YAŞAMIN GÜNDEMİ

Görünen Köy

Ezgi FIRAT

Geçen haftaki 32. Gün programını izlerken, ekranda; değişmeyen 'yazgı'mızın bir kez daha dillendiğini gördüm. 32 Gün programcıları Güney Kürdistan'da yaşanan Brakûjî'ye çevirmişti kameralarını. "İnsan haklarıyla insandır" şiarının benimsendiği ve mücadelesinin verildiği bir zaman diliminde, 'yaşamını idame ettirmek' gibi en 'kutsal' hakkı olan barınma ve yiyecek edinme imkanları-hakları ellerinden alınan insanlarımızın çığlığı düşüyordu beyaz cama. Aman Allahım ne büyük acı. Kardeş kavgası aymazlığına düşmüş iki Kürt liderin halkına reva gördüğü bir trajedi. Yaşlı bir Kürt kadının gözlerinde çaresizliğin ve yoksulluğun hüznünü okunuyordu. Kadın, 'televiziyoncu'yu içeri çekiyordu kolundan tutarak. "Üç gündür hiçbirşey yemedik" diyordu, evinin içini gösterirken. "Açız. Dilenerek topladığımız bu unun (kadının elinde birkaç kiloyu geçmeyecek kadar az bir un var bunları söylerken) dışında hiçbirşeyimiz yok. Allah Celal'la Mesud'un belasını versin. Nedir bu çektiğimiz. Yeter artık! Yeter..!" Kadın açlığın ve yoksulluğun altında ezilen gururuna yenik bir edayla ağlıyordu. Mimiklerinde bunu gördüm, annemi gördüm. Ekmek için ağladığından kendini zayıf hisseden Kürt kadınını gördüm. Herhalde Kürt kadınının ağlayacağı en son şeydir ekmek. Onun ötesi var. Ötesi için ağlar..

***

Konfüçyüs der ki, "Balık vermeyin, balık tutmasını öğretin". Güney'deki Kürt liderlere hep balık verilmiş sanki. Kimse balık tutmasını öğretmemiş. Bundandır ki, ellerine düşen fırsatları değerlendiremiyorlar. Onlar istiyor ki birileri ellerinden tutup, "yaw arkadaşlar etmeyin eylemeyin bu iş böyle gitmez, gelin şu işi şöyle yapalım" desin. Tabi bu 'el tutma' olayını Amerika yapıyor ama çıkarlar çatışınca iş karışıyor.

***

Bu gün halka rêva görülen acılar, Barzani ve Talabani'nin dümeni başkasının direktifleriyle yönlendirmesine bağlanmıştır. Uygulamaya kalktıkları istikrarsız politikalar ve gerikalmışlık yüzünden, Körfez Savaşı'ndan sonra ellerine geçen tarihi fırsatı kaçırdılar. Kürt liderlerin 'düşmanı'na dayadarak gerçekleştirdiği Brakûjî tarihimize düşürülmüş kara bir lekedir. Şeyh Said'in katibi Fehmi Bilal'in meşhur bir sözü vardır. Derki, " Dijminê bava nabe dostê lawa" (Babanın düşmanı oğula dost olmaz)

***

Bir Türk gazeteci Güney'de yaşanan iç savaşı şu spotla veriyor: "Geçen yıl Talabani şu tümseğin arkasından Barzani'ye saldırıyordu, bu yıl da Barzani aynı tümseğin arkasına sığınıp Talabani'ye saldırıyor" Bu sözler üçüncü şahısların varlığını ve Kürt liderlerin kişisel-örgütsel çıkarlarının iç savaşa neden olduğunun birer kanıtıdır. Artık 'görünen köy klavuz istememektedir'.

***

1992'de kurulan Kürdistan Hükümeti'nde Kültür Bakanı görevini üstlenen ünlü şair Şêrko Bêkes daha sonra istifa ederken, istifa gerekçesini de şöyle açıklayacaktı: "Burada demokrasi yok". Evet Kürt parlementosunda demokrasi yoktu. İlişkiler anti demokratik ve aşiret mantığına dayanıyordu. Aşiretçilik aşılamamıştı. Aşılamadığı için de hükümet işlevsizleşmişti. Sonra bilinen şeyler; savaş ve brakujî. Barzani saflarında savaşan bir Türkmen peşmergesine niçin ve ne amaçla savaştığı ve savaşın ne zaman sona ereceği soruluyordu. Cevabı, "Bilmiyorum" oluyordu.

Güneyde halen bilinmeyenin denklemi çözümsüzlüğünü koruyor. ABD'nin himayesinde Ankara'da toplanan Kürt liderler 'kurtlar sofrası'nda Kürt Halkı'nın geleceğiyle kumar oynuyor. Kürt halkı ve ülkesi bir kez daha Ortadoğu'nun kaygan zemininde bahis konusu. Bu bahiste her defasında Kürtler kaybediyor. Kazananın kim olduğu ise herkese ayandır.

160 yaşında dünyaya doymadan giden Kürt

Rohat ALAKOM

"Zaro Ağa, 12 kez evlenmiş, çocuklarının ve torunlarının sayısı 100 civarındadır. 29 Haziran 1934 yılında İstanbul'da, yattığı Şişli Etfal Hastahanesinde 160 yaşında ölür. Eyüp mezarlığına gömülür. Öldüğünde kızlarından biri arkasından şöyle ağıt yakınıyor: "Ah Ağam, benim Ağam... sen bu dünyaya doymadan gittin."

6 Haziran 1934'te dünyanın bütün muhabirleri İstanbul'dan şu haberi geçiyordu ajanslarına: "Dünyanın en yaşlı ihtiyarı öldü."

Bu haberlere göre, ölen yaşlının adı Zaro Ağa'ydı ve 160 yıl (1774-1934) yaşamıştı. Türk gazeteleri ve ajansları Zaro Ağa'yı haberlerinde bir Türk gibi göstermiş ve dünya basınının birçoğuna da öyle geçmişti.

Birkaç yıl önce ben İsveç kütüphanelerinde Kürt teması üzerine çalışırken, önce Zaro Ağa'ya rastladım. Bulduğum dökümanlar İsveççe, Türkçe ve İngilizce idi. Kürt kaynaklarında Zaro Ağa'yla ilgili herhangi bir dökümana rastlamadım.

Zaro Ağa Kürtü ve Kürdistan'da doğmuştu. Fakat birçok Türk gazetesinde bir Türk gibi tanıtılmıştı. Örneğin, bir İsveç gazetisi olan Aftonbladet, O'nu "Türklerin Zaro Ağa'sı" olarak tanıtmıştı. Zaro Ağa dünyanın en yaşlı adamı olarak tanındığı için medyanın ilgisini çekiyordu. Bu ilgi O'nun ölümüne yakın günlerde daha da artıyordu. Türkiye, Zaro Ağa'nın bu popülaritesini kullanıp dünyaya şirin görünmeye çalışıyordu. Bunun için de O'nun elinden tutmuş, tıpkı bir ayı gibi ülke ülke dolaştırıp oynatmıştır; İngiltere, İtalya, Amerika gibi... Zaro Ağa'nın yaşamı üzerine kaleme alınan yazılar ve haberler oldukça çoktur. Yaşam hikayesi ise belki yüzlerce defa tekrarlanmıştır.

Peki kimdir Zaro Ağa?

Kendisi Kürt'tür. 1774 yılında Bitlis'in Mutki kazasında doğmuş. Babasının adı Şemdin, annesinin adı da Mis Hanım'dır. Zaro Ağa uzun yıllar hamallık ve kapıcılık yapmış. Son yıllarında da Belediye Meclisinde odacılık yapmış ve buradan emekli olmuş.

Bilindiği kadarıyla Zaro Ağa, 6 büyük savaşa katılmış. Bir rakamseverin yaptığı araştırmaya göre: Zaro Ağa, 1884 ay yaşamış. Bu da 58305 güne tekabül eder. Bu rakamlara göre kalbi de 1306800 kere vurmuştur.

Zaro Ağa, 12 kez evlenmiş ve kendisinin 3 böbreği olduğu söylenir. Çocuklarının ve torunlarının sayısı 100 civarındadır. 29 Haziran 1934 yılında İstanbul'da, yattığı Şişli Etfal Hastahanesinde 160 yaşında ölür. Eyüp mezarlığına gömülür. Ölümü sürpriz karşılanmamış. Çünkü O'nun yaşı, insanların yaşadığı yaş standartlarının üstündeydi.

Öldüğü gün, 65 yaşındaki bir kızı şu cümlelerle arkasından ağlıyordu: " Ah Ağam, benim Ağam... sen bu dünyaya doymadan gittin.

**Armanç-Kasım, 1992. (Kürtçeden çevrip özetleyen: Nesimi ADAY)*

KATLEDİLİŞİNİN 11. YILI

Mustafa Tangüner yoldaşın anısına

Rahim DAĞ

Yıl 1996, onlar Eylül çocukları.Kararan günlerin menzilinden yüzümüzü ağartacak günlerin sıcağına çıkma kurgusuydu serüvenleri.

Tam on altı yıl geçmiş aradan; onlar Eylül kabusunun çocukları. Düşünmeyi onlardan öğrendik. Tarihi sorgulamayı, tarih olmayı ya da bozulan uykularımız, sıcak özlemler onlarla geldi. Belkide onlarla kaçtı uykularımız. İyide oldu. Dedim ya tam on altı yıl geçti aradan. Onları sarasçıları olduklarını nedense hep gözden kaçırdık. Putlaştırılmış kaşları çatık söylemlerle hep uğurladık onları. Onların da düşleri vardı, özlemleri, gülüşleri, aşkları ya da yaşanacak aşkları vardı. Bunları yazmaktan korktuk. Devrimci söylemlerin kaşları çatık olmalıydı. İçinde silah ve anıları mücadelemizde yaşayacak sözüyse hele hep olmalıydı. Bunu geçmişe sahip çıkmak değilde geçmişi geçiştirmek olduğunu düşünüyorum. Roj gazetesi bu büyük adamlara saydürülen halk imhasının sokak infazları ve sindirme politikalarının anaforlarından çıkıp gelmiş Mustafa. Arkadaşları onun için; 1979'da tanıştığı işkencehanelerin kendi geçmiş tarihini görmüş birazda.

" Eylül'de gerçekleştirilen 1980 Sömürgeci faşist darbesinden bir süre sonra, 1981 başlarında parti kararıyla yurt dışına çıkarılmış Mutafa. 1981'de Lübnan'a gitmiş. Eylül 1981'e kadar Filistin kurtuluş Örgütü (FKÖ)

dece günü geldiğinde andık. Keskin nutuklar attık günü kurtarsın diye. "Anıları mücadelemizde yaşayacak, devrimin yiğit şehidi, onurlu yoldaş" sözlerinin direngenliğine sığınarak yoldaşlarımıza ahip çıktığımızı sandık.

Oysa onlar-bugünkü Kürdistan rüyasının, başlayan bir halk hareketi önderliğinin ilk mifalarında yer ayırma dirayetini gösterecek mi bilmiyorum?Ama biz Roj okurları olarak Her sayıda bir şehidimizi anlatan bir yazı dizisi hazırlamayı düşünüyoruz. Bir diğer deyişle Tarihi kendi coğrafyasına göndermek istiyoruz.

İşte Mustafa da bunlardan biri 1980'li yıllarda bütün Kürt çocukları gibi o da erken büyümüş. Yüz yıllardır sürkamplarında kalmış. Yoğun bir askeri eğitime tabi tutulmuş. Askeri kampta bulunduğu sıralarda, İsrail'in Lübnandaki FKÖ kamplarına karşı düzenlediği saldırı anlarında defalarca kahramanlık örnekleri sergilemiş. Bulunduğu kampı savunmada gösterdiği tutumu Filistinli gerilla komutanlarınca takdirle karşılanmış. En ağır bonbardıman saldırılarına uğradığı anlarda bile yüzünü buruşturmadan nüktelerine devam ediyor, çevresine moral veriyormuş. Defalarca ölümden kıl payı kurtulmuş."

Mustafa yoldaş 25 Mart 1984'de Danimarka'ya gitti. Politik iltica talebinde bulundu. İltica'sı kabul edildi. Danimarka'nın başkenti Kopenhang'da yaşamını sürdürdü. Buradaki yaşamı boyuncada aktif politik yaşamını sürdürdü.Danimarka'da kurulan KDK (Kürdistanlı Demokratlar Derneğinin kurucu üyesi oldu.

Kopenhang'da bir gece kapısını çalmışlar Mustafa yoldaşın. Elimizdeki bilgiler, gelişen devrimci hareketin büyüyen kitlesel devinimi birilerini ürküttü.

Tarihlerini geçerli ve siyasal tarihimizi doğrulayan politikalardan çok gelişin bir mücadeleyi sabote etmekten bulmuşlar.

Anlayacağımız korkmuşlar Mutafa yoldaştan. Onu PKK yönetiminin planlı, proğramlı saldırısı sonucu yitirdik. Saatin ibresi 17:15 Takvim 4 Kasım tarihse 1985'i gösteriyordu.